

S. LEONIS MAGNI PONTIFICIS ROMANI SERMONES IN PRAECIPUIS TOTIUS ANNI FESTIVITATIBUS AD ROMANAM PLEBEM HABITI.

Pars 2: Sermones LII - XCVI

SERMO LII.

**De Passione Domini I.
Habitus dominico die.**

SYNOPSIS.

I. Per solam Verbi incarnationem salutem homini contingere, cujus fides etiam in veteri Testamento et ante legem necessaria.---II. Per Verbi potentiam et carnis humilitatem, salutem pari.--- III. Non spernendam ejus crucem et abjectionem, qui unico verbo in passione prostravit satellites.--- IV. Ultro se Christum tradidisse morti, qui et Petri zelum repressit, et servi aurem restituit.---V. Morte Christi nos liberari, Judaeos et Judam accusari; qui tamen etiam potuissent illa redimi.

CAP. I.

Sacramentum, dilectissimi, Dominicae passionis, quam Dominus Jesus, Dei Filius, pro humani generis salute suscepit, et sicut promisit, omnia ad se exaltatus attraxit, tam plane ac lucide evangelicus sermo reseravit, ut religiosis et piis cordibus non aliud sit audisse quae lecta sunt, quam vidisse quae gesta sunt. Unde cum indubitabilem obtineat auctoritatem sacra narratio, annitendum nobis est, auxiliante Domino, ut perspicuum habeat intelligentia, quod notum fecit historia. Post illam

namque humanae praevaricationis primam et universalem ruinam, ex qua per unum hominem peccatum introivit in hunc mundum, et per peccatum mors, et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt (Rom. V, 12); nemo tetram diaboli dominationem, nemo vincula dirae captivitatis evaderet; nec cuiquam aut reconciliatio ad veniam, aut reditus pateret ad vitam, nisi coaeternus et coaequalis Patri Deo Filius Dei etiam hominis filius esse dignaretur, veniens quaerere et salvare quod perierat (Luc. XIX, 10): ut sicut per Adam mors, ita per Dominum nostrum Jesum Christum esset resurrectio mortuorum (I Cor. XV, 22). Non enim quia secundum inscrutabile propositum sapientiae Dei novissimis diebus Verbum caro factum est (Joan. I, 14), ideo salutiferae Virginis partus, extremi tantum temporis generationibus profuit, et non se etiam in praeteritas refudit aetates. Omnis prorsus antiquitas colentium Deum verum, omnis numerus apud saecula priora sanctorum, in hac fide vixit et placuit; et neque patriarchis, neque prophetis, neque cuiquam omnino sanctorum, nisi in redemptione Domini nostri Jesu Christi salus et justificatio fuit: quae sicut expectabatur multis prophetarum oraculis signisque promissa, ita est etiam ipso munere atque opere praesentata.

CAP. II.

Unde nunc, dilectissimi, in toto ordine dominicae passionis, non ita infirmitatem consideremus humanam, ut arbitremur illic potentiam defuisse divinam: neque illam ita coaeternam et aequalem Patri formam Unigeniti cogitemus, ut putemus non fuisse vera quae Deo videntur indigna. Prorsus utraque natura, unus est Christus: nec Verbum ibi ab homine disjunctum, nec homo est dissociatus a Verbo. Non est fastidita humilitas, quia nec imminuta majestas. Nihil nocuit naturae inviolabili, quod passibili oportebat inferri: totumque illud sacramentum, quod simul et humanitas consummavit et Deitas,

dispensatio fuit misericordiae, et actio pietatis. Talibus enim vinculis tenebamur obstricti, ut nisi per hanc opem non possemus absolvi. Humilitas igitur Divinitatis nostra provectio est. Nos tanto redimimur pretio, nos tanto curamur impendio. Quis enim ab impietate ad justitiam, a miseria ad beatitudinem esset recursus, nisi et justus ad impios, et beatus inclinaretur ad miseros?

CAP. III.

Non est ergo nobis, dilectissimi, erubescenda crux Christi, quae de virtute est divini consilii, non de conditione peccati. Quamvis enim ex infirmitate nostra vere passus Dominus Jesus, vereque sit mortuus, non tamen ita se abstinuit a gloria sua, ut inter contumelias passionis nihil divinae operationis exerceret. Nam cum impius Judas, non jam ovina pelle velatus, sed lupino furore manifestus, vim sceleris per speciem pacis incipiens, signum traditionis saeviore omnibus telis osculo praebuisset, et multitudo furibunda quae ad comprehendendum Dominum cum armata militum cohorte confluxerat, inter faces atque lanternas, lumen verum tenebris suis obcaecata non cerneret, Dominus, qui exspectare potius turbas quam declinare delegerat, sicut Joannes Evangelista testatur (Joan. XVIII, 4), quem quaerant necdum inventus interrogat: illisque dicentibus, quod Jesum quaererent, Ego sum, inquit (Ibid. 5). Quod verbum ita illam manum ex ferocissimis congregatam, quasi quodam fulmineo ictu stravit et perculit, ut omnes illi atroces, minaces atque terribiles, retroacti corruerent. Ubi fuit saevitiae conspiratio? ubi ardor irarum? ubi instructus armorum? Dominus dicit, Ego sum: et ad vocem ejus turba prosternitur impiorum. Quid jam poterit majestas ejus judicatura, cujus hoc potuit humilitas judicanda?

CAP. IV.

Verumtamen Dominus sciens quid magis mysterio suscepto conveniret in hac potestate non perstitit; sed persecutores suos in facultatem dispositi sceleris redire permisit. Nam si teneri nollet, non utique teneretur. Sed quis hominum posset salvari, si ille se non sineret comprehendi? Nam et beatus Petrus, qui animosiore constantia Domino cohaerebat, et contra violentorum impetus, fervore sanctae charitatis exarserat, in servum principis sacerdotum usus est gladio, et aurem viri ferocius instantis abscidit (Matth. XXVI, 51; Marc. XIV, 47; Luc. XXII, 50; Joan. XVIII, 10). Sed hunc zelantis apostoli motum progredi Dominus ultra non patitur: recondi gladium jubet, nec sinit se adversus impios manu ferroque defendi. Contra sacramentum enim erat redemptionis nostrae, ut qui mori pro omnibus venerat, capi nollet: ne dilato gloriosae Crucis triumpho et dominatio diabolica fieret longior, et captivitas humana diuturnior. Dat ergo in se furentibus licentiam saeviendi, nec tamen etiam talibus dedignatur se indicare Divinitas. Aurem servi jam ipsa sectione demortuam, et a compage viventis corporis alienam, in sedem dehonestati capitis revocat manus Christi. Reformat quod ipse formaverat: nec tarde caro sequitur ejus imperium, cujus erat ipsa figmentum.

CAP. V.

Habent ergo divinam haec opera virtutem. Sed quod Dominus majestatis suae potentiam comprimit, et vim in se persecutoris admittit ex illa est voluntate qua dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis (Ephes. V, 25): cooperante in hoc ipsum Patre, qui Filio proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum (Rom. VIII, 32). Una est enim Patris et Filii voluntas, ut est una Divinitas: de cujus dispositionis effectum, nihil vobis gratiae, Judaei, nihil tibi, Juda, debemus. Salvationi quidem nostrae, non hoc vobis volentibus, impietas vestra servivit, et per vos factum est quidquid manus Dei et

consilium decreverunt fieri (Act. IV, 28). Mors igitur Christi nos liberat, vos accusat. Merito soli non habetis quod omnibus perire voluistis. Et tamen tanta est nostri bonitas Redemptoris, ut etiam vos possitis consequi veniam, si Christum Dei Filium confitendo, illam parricidalem malitiam relinquantis. Non enim Dominus in cruce frustra oravit, dicens: Pater, dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt (Luc. XXIII, 34). Quod remedium nec te, Juda, transiret, si ad eam poenitentiam confugisses quae te revocaret ad Christum, non quae instigaret ad laqueum. Dicendo enim: Peccavi, tradens sanguinem justum (Matth. XXVII, 4), in impietatis tuae perfidia perstitisti: quia Jesum non Deum Dei Filium, sed nostrae tantummodo conditionis hominem inter extrema mortis tuae pericula credidisti; cujus flexisses misericordiam, si ejus non negasses omnipotentiam. Haec hodie, dilectissimi, piis auribus vestris insinuata sufficiant, ne fastidium de prolixitate subrepat. Quae autem desunt plenitudini, quarta feria auxiliante Domino reddenda promittimus: quoniam qui dedit quod locuti sumus, dabit, sicut credimus, quod loquamur: per Dominum nostrum Jesum Christum, cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LIII.

**De Passione Domini II.
Habitus feria quarta.**

SYNOPSIS.

I. Conversionem latronis, qui ad crucem usque reus, repente confessor Christi factus est, gratiae opus esse.---II. Omnes creaturas, cum testimonium Christo in cruce reddiderunt. sententiam in Judaeos protulisse.---III. Christianos humilitati et patientiae Christi conformes fieri debere; nec aliam esse viam ad aeterna.

CAP. I.

Exigit fides, dilectissimi, ut partem sermonis quam de Domini Passione promisimus, eodem nobis auxiliante reddamus: in quo nos orationibus vestris non ambigimus adjuvari. Ad commune enim pertinet lucrum, si potueritis me habere devotum: quia vestrae impenditur aedificationi quidquid nostrae tribuitur facultati. Post illud ergo impium Judae detestandumque commercium, quo ab eo, Judaeis persequentibus, mundi Redemptor est traditus, post illas sacrilegas illusiones, inter quas usque ad locum poenae ejus mansuetudo perducta est, crucifixi cum eo sunt, statutis utrinque patibulis, latrones duo: quorum unus ad id usque temporis par similisque consorti, insidiator viarum et saluti hominum semper infestus, usque ad crucem reus, fit Christi repente confessor; et inter illos acerrimos corporis animique cruciatus, quos simul et instantia et difficultas mortis augebat, mira conversione mutatus, Memento, inquit, mei, Domine, dum veneris in regnum tuum (Luc. XXIII, 42). Quae istam fidem exhortatio persuasit? quae doctrina imbuat? quis praedicator accendit? Non viderat prius acta miracula, cessaverat tunc languentium curatio, caecorum illuminatio, vivificatio mortuorum, ea ipsa quae mox erant gerenda, non aderant; et tamen Dominum confitetur et Regem, quem videt supplicii sui esse consortem. Inde ergo oriebatur hoc donum, unde accepit fides ipsa responsum; ait enim ei Jesus: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso (Ibid., 43). Excedit humanam conditionem ista promissio; nec tam de ligno crucis quam de throno editur potestatis. Ab illa altitudine praemium fidei datur, in qua chirographum humanae transgressionis aboletur: quia se a forma servi Dei forma non dirimit, dum etiam inter ipsa supplicia proprietatem unitatemque suam servavit et Deitas inviolabilis, et natura passibilis.

CAP. II.

Adjicitur ad confirmationem spei nostrae totius attestatio creaturae. Emittente spiritum Christo omnia elementa tremuerunt, densis tenebris splendor solis obductus, extraordinarie nocti subdidit diem; stabilitatem suam terra profundis concussionibus labefactata non tenuit, et petrarum firmitas, confracta soliditate, dissiluit. Velum templi, quo priorum mysteria ulterius non erant obumbranda, discissum est; et multorum sanctorum corporibus excitatis, ad praemuniendam resurrectionis fidem, monumenta patuerunt (Matth. XXVII, 51-53; Marc. XV, 38; Luc. XXIII, 45, 46). In vos ergo, Judaei, coelum et terra sententiam tulit, vobis sol servitutem suam diemque subtraxit, vobis famulatum suum elementorum ordines denegarunt; et recedente a legibus suis ministerio creaturae, vestra obcaecatio, vestra est significata confusio. Vobis enim dicentibus: Sanguis ejus super nos et super filios nostros (Matth. XXVII, 25); merito hoc retributum est, ut quod vestri generis impia perdidit portio, assequatur hoc fidelis gentium plenitudo.

CAP. III.

Nos ergo, dilectissimi, quibus Dominus noster Jesus Christus crucifixus, non scandalum, neque stultitia, sed Dei virtus Deique sapientia est (I Cor. I, 23); nos, inquam, spiritale semen Abrahae, non in prole servitutis geniti, sed in familia libertatis renati; pro quibus in manu forti et brachio extento de oppressione Aegyptiae dominationis eductis, verus et immaculatus agnus immolatus est Christus (I Cor. V, 7); amplectamur salutaris Paschae mirabile sacramentum, et ad ejus imaginem, qui deformitati nostrae conformis factus est, reformemur. Erigamur ad eum qui pulverem abjectionis nostrae, corpus fecit gloriae suae; et ut resurrectionis ejus mereamur esse consortes, humilitati et patientiae ipsius per omnia congruamus. Magni nominis militiam, magnae professionis suscepimus disciplinam. Sectatores Christi discedere a regia non licet via, sed dignum est

temporalibus non occupari, ad aeterna tendentes. Et quia pretioso sanguine Christi redempti sumus, glorificemus et portemus Deum in corpore nostro (I Cor. VI, 20): ut ad ea quae fidelibus praeparata sunt pervenire mereamur, per Dominum nostrum Jesum Christum, cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LIV.

De Passione Domini III. Habitus Dominico die.

SYNOPSIS.

I. Crucis et redemptionis mysterium antiquitus praefiguratum, duas in Christo naturas exigere.--- II. Distinctas esse utriusque proprietates voluntariasque humanae passiones.---III. Quam inique de bonitate Domini diffidit Judas, quem a corporis et sanguinis sui communione non repulerat.--- IV. Tristitiam et formidinem nostram voluntarie a Christo fuisse susceptas.---V. Petri conversionem interioris Christi intuitus opus fuisse.---VI. Quantum malorum Judaeis origo fuere clamores quibus Christum morti addixerunt.

CAP. I.

Inter omnia, dilectissimi, opera misericordiae Dei quae ab initio salutis sunt impensa mortalium, nihil est mirabilius, nihilque sublimius, quam quod pro mundo crucifixus est Christus. Huic enim sacramento universa praecedentium saeculorum mysteria servierunt, et quidquid in hostiarum differentiis, in propheticiis signis et legalibus institutis sacra dispensatione variatum est, hoc praenuntiavit dispositum, hoc promisit implendum: ut nunc imaginibus figurisque cessantibus hoc prosit credere jam effectum, quod antea profuit credidisse faciendum.

In omnibus igitur, dilectissimi, quae ad Domini nostri Jesu Christi pertinent passionem, hoc catholica fides tradit, hoc exigit, ut in Redemptorem nostrum duas noverimus convenisse naturas, et manentibus proprietatibus suis, tantam factam unitatem utriusque substantiae, ut ab illo tempore quo sicut humani generis causa poscebat, in beatæ Virginis utero Verbum caro factum est (Joan. I, 14), nec Deum illum sine hoc quod homo est, nec hominem sine hoc liceat cogitare quod Deus est. Exprimit quidem sub distinctis actionibus veritatem suam utraque natura, sed neutra se ab alterius connexionem disjungit. Nihil ibi ab invicem vacat, tota est in majestate humilitas, tota in humilitate majestas; nec infert unitas confusionem, nec dirimit proprietas unitatem. Aliud est passibile, aliud inviolabile; et tamen ejusdem est contumelia, cujus et gloria. Ipse est in infirmitate qui et in virtute; idem mortis capax, et idem victor est mortis. Suscepit ergo totum hominem Deus, et ita se illi, atque illum sibi misericordiae et potestatis ratione conservit, ut utraque alteri natura inesset, et neutra in alteram a sua proprietate transiret.

CAP. II.

Sed quia dispensatio sacramenti, ad reparationem nostram ante saecula aeterna dispositi, nec sine humana infirmitate, nec sine divina erat consummanda virtute: agit utraque forma cum alterius communione, quod proprium est, Verbo scilicet operante quod Verbi est, et carne exsequente quod carnis est. Unum horum coruscat miraculis, aliud succumbit injuriis. Illud ab aequalitate paternae gloriae non recedit, hoc naturam nostri generis non relinquit. Verumtamen etiam ipsa receptio passionum non ita est affectioni nostrae humilitatis exposita, ut a potentia sit Divinitatis abjuncta. Quidquid Domino illusionis et contumeliae, quidquid vexationis et poenae furor intulit impiorum, non de necessitate toleratum, sed de voluntate susceptum est: Venit enim Filius hominis

quaerere et salvare quod perierat (Luc. X, 10); et sic ad omnium redemptionem utebatur malitia persequentium, ut in mortis ejus resurrectionisque sacramento, etiam interfectores sui possent salvi esse, si crederent.

CAP. III.

Unde scelestior omnibus, Juda, et infelicior exstitisti, quem non poenitentia revocavit ad Dominum, sed desperatio traxit ad laqueum. Exspectasses consummationem criminis tui, et donec sanguis Christi pro omnibus peccatoribus funderetur, informis lethi suspendium distulisses. Cumque conscientiam tuam tot Domini miracula, tot dona torquerent, illa saltem te a praecipitio tuo sacramenta revocassent, quae in paschali coena jam de perfidia tua signo divinae scientiae detectus, acceperas. Cur de ejus bonitate diffidis, qui te a corporis et sanguinis sui communione non repulit, qui tibi ad comprehendendum se cum turbis et armatorum cohorte venienti pacis osculum non negavit (Joan. XVIII, 5)? Sed homo inconvertibilis, spiritus vadens et non revertens (Ps. LXXVII, 39), cordis tui secutus es rabiem, et stante diabolo a dextris tuis (Ps. CVIII, 6), iniquitatem, quam in sanctorum omnium armaveras caput, in tuum verticem retorsisti: ut quia facinus tuum omnem mensuram ultionis excesserat, te haberet impietas tua judicem, te pateretur tua poena carnificem.

CAP. IV.

Cum igitur esset Deus in Christo mundum reconcilians sibi (I Cor. V, 19), et creaturam ad conditoris sui imaginem reformandam, Creator ipse gestaret; peractis miraculis operum divinorum, quae propheticus olim spiritus gerenda praedixerat: Tunc aperientur oculi caecorum, et aures surdorum audient; tunc saliet claudus ut cervus, et plana erit lingua mutorum (Isai. XXXV, 5); sciens Jesus adesse jam tempus gloriosae Passionis

implendae, Tristis est, inquit, anima mea usque ad mortem (Matth. XXVI, 38): et iterum: Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste (Ibid., v. 39). Quibus verbis quamdam formidinem profitentibus, nostrae infirmitatis affectus participando curabat, et poenalis experientiae metum subeundo penebat. In nobis ergo Dominus nostro pavore trepidabat, ut susceptionem nostrae infirmitatis indueret, et nostram inconstantiam suae virtutis soliditate vestiret. Venerat enim in hunc mundum dives atque misericors negotiator e coelis, et commutatione mirabili inierat commercium salutare, nostra accipiens, et sua tribuens, pro contumeliis honorem, pro doloribus salutem, pro morte dans vitam; et cui ad exterminationem persequentium poterant plusquam duodecim millia angelicarum servire legionum (Matth. XXVI, 53), malebat nostram recipere formidinem quam suam exercere potestatem.

CAP. V.

Quantum autem universis fidelibus hac humilitate collatum sit, primus beatissimus apostolus Petrus expertus est (Ibid.), qui, cum illum instantis saevitiae vehementior procella turbasset, ad reparationem vigoris celeri mutatione conversus est, sumens de exemplo remedium, ut tremefactum repente membrum rediret ad sui capitis firmitatem. Non enim posset domino servus, et magistro major esse discipulus (Matth. X, 24; Joan. XV, 20), qui humanae fragilitatis trepidationem non vinceret, nisi victor mortis ante timuisset. Respexit ergo Dominus Petrum (Luc. XXII, 61), et inter calumnias sacerdotum, inter falsitates testium, inter caedentium et conspuentium injurias constitutus, illis turbatum discipulum convenit oculis, quibus eum praeviderat esse turbandum: et in illum ingressa est veritatis inspectio, ubi erat cordis facienda correctio; quasi quaedam illic vox Domini insonaret ac diceret: Quo abis, Petre? quid in tua recedis? ad me convertere, in me confide, me sequere: meae

passionis hoc tempus est, nondum tui venit hora supplicii. Quid metuis, quod etiam ipse superabis? Non te confundat infirmitas, quam recepi. Ego de tuo fui trepidus, tu de meo esto securus.

Mane autem facto, consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversum Jesum, ut eum morti traderent (Matth. XXVII, 1). Hoc mane, Judaei, non ortus vobis lucis contigit, sed occasus, nec vestris oculis solitus dies prodiit, sed impiis mentibus nox tetrae caecitatis incubuit. Hoc mane vobis templum et altaria diruit, legem et prophetas ademit, regnum et sacerdotium sustulit, in luctum aeternum omnia vobis festa convertit. Inistis enim insanum cruentumque consilium, tauri pingues, vituli multi, frementes bestiae, canes rabidi, ut morti auctorem vitae et Dominum gloriae traderetis: et tamquam extenuanda esset furoris vestri immanitas, si ejus sententia qui provinciae vestrae praesidebat, uteremini, vinctum Jesum ad Pilati iudicium deduxistis; ut clamoribus improbis trepido cognitore superato, interfectorem hominum eligeretis ad veniam, et Salvatorem mundi peteretis ad poenam. Post hanc damnationem Christi, quam exsecuta est Pilati praesidis magis ignavia quam potestas, qui lotis manibus et ore polluto, iisdem labiis Jesum misit ad crucem, quibus eum pronuntiaverat innocentem, multas illusiones Domino, sacerdotalibus serviens oculis, licentia popularis ingessit: et in mansuetudinem ejus qui haec sponte tolerabat, furens turba saevivit. Sed quia multum est, dilectissimi, ut omnia hodiernus sermo percurrat, in quartam feriam, qua lectio Dominicae Passionis iterabitur, residua differantur. Praestabit enim Dominus, orantibus vobis, ut ipsius dono, quod promittimus impleamus: per Dominum nostrum Jesum Christum, qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LV.

De Passione Domini IV. Feria quarta.

SYNOPSIS.

I. De crucifixione Christi, in qua per latrones electorum et reproborum discretio figuratur.--- II. Imperitas esse Judaeorum in Christum blasphemias, cum praedictum esset, non eum descensurum, sed regnaturum a ligno.---III. In cruce, quae veri altaris sacramentum est, sanguine Christi chirographum peccati esse deletum, et latronem mirabiliter conversum.---IV. De aceto degustato, verbo Consummatum est, inclinatione capitis et morte Christi.--- V. Charitate et puritate parari corda ad paschale festum celebrandum.

CAP. I.

Exspectioni vestrae, dilectissimi, quod debetur, Domino largiente reddendum est, promerentibus orationibus vestris, ut nos ad solvendum faciat idoneos, qui vos ad exigendum fecit intentos. Loquentes enim proxime de Domini Passione, usque ad evangelicae historiae venimus locum, in quo Pilatus impiis Judaeorum clamoribus, ut Jesus crucifi geretur, cessisse narratur. Peractis itaque omnibus quae Divinitas fieri carnis velamine temperata permisit, Jesus Christus Filius Dei cruci quam etiam ipse gestarat, affixus est, duobus latronibus, uno ad dexteram ipsius, alio ad sinistram, similiter crucifixis: ut etiam in ipsa patibuli specie monstraretur illa quae in iudicio ipsius omnium hominum est facienda discretio; cum et salvandorum figuram fides credentis latronis exprimeret, et damnandorum formam blasphemantis impietas praenotaret. Passio igitur Christi salutis nostrae continet sacramentum, et de instrumento quod iniquitas Judaeorum paravit ad poenam, potentia Redemptoris gradum nobis fecit ad gloriam: quam

Dominus Jesus ita ad omnium hominum suscepit salutem, ut inter clavos quibus ligno tenebatur affixus, pro interfectores suis paternae clementiae supplicaret et diceret: Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt (Luc. XXIII, 34)

CAP. II.

Principes autem sacerdotum, quibus indulgentiam Salvator petebat, supplicium crucis irrisionum aculeis exasperabant; et in quem manibus amplius saevire non poterant, linguarum tela jaciebant, dicentes: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Si rex Israel est, descendat nunc de cruce, et credimus ei (Matth. XXVII, 42). De quo erroris fonte, Judaei, de quo invidiae lacu, talium blasphemiarum venena potastis? Quis vobis magister tradidit, quae doctrina persuasit, quod illum regem Israel, illum Dei Filium credere deberetis, qui se aut crucifigi non sineret, aut a confixione clavorum liberum excuteret? Non hoc vobis legis mysteria, non paschalis observantiae sacramenta, nec ulla umquam prophetarum ora cecinerunt; sed illud vere abundeque legistis, quod ad detestabilem vestri sceleris impietatem et ad voluntariam Domini pertinet passionem. Ipse enim per Isaiam loquitur: Dorsum meum dedi ad flagella, maxillas meas ad palmas, faciem autem meam non averti a confusione sputorum (Isai. L, 6). Ipse per David, Dederunt, inquit, in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto. (Ps. LXVIII, 22). Et iterum: Circumdederunt me canes multi, concilium malignantium obsedit me. Foderunt manus meas et pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea. Ipsi vero consideraverunt et conspexerunt me, diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem (Ps. XXI, 17). Et ne sceleris tantum vestri videatur ordo praedictus, nulla autem potentia praenuntiata crucifixi, non quidem legistis, Dominus descendit de cruce; sed legistis: Dominus regnavit a ligno (Ps. XCV, 10).

CAP. III.

Crux ergo Christi sacramentum veri et praenuntiati habet altaris, ubi per hostiam salutarem, naturae humanae celebraretur oblatio. Ibi sanguis immaculati agni antiquae praevaricationis pacta delebat: ibi tota diabolicae dominationis conterebatur adversitas, et de elatione superbiae victrix humilitas triumphabat; cum tam velox fidei esset effectus, ut de crucifixis cum Christo latronibus, qui in Christum Filium Dei credidit, paradisum justificatus intraverit. Quis tanti muneris explicet sacramentum? quis potentiam tam mirae commutationis enarret? Exiguo temporis puncto, longorum scelerum reatus aboletur; inter luctantis animae dura tormenta, haerens patibulo transit ad Christum; et cui propria impietas intulit poenam, Christi gratia dat coronam.

CAP. IV.

Hinc jam degustato aceto, Dominus, quod illa dabat vinea, quae ab auctoris sui plantatione degenerans, conversa fuerat in amaritudinem vitis alienae, Consummatum est (Matth. XXI, 38; Joan. XIX, 30), ait; hoc est, completae sunt Scripturae: non est amplius quod de insania populi furentis expectem; nihil minus pertuli quam me passurum esse praedixi. Peracta sunt mysteria infirmitatis, promantur documenta virtutis. Inclinato itaque capite emisit spiritum, et in corpus die tertio suscitandum, quietem placidi soporis admisit. Cui sacramento cum se vitae auctor impenderet, et ad tantam divinae majestatis inclinationem totius mundi compago quateretur, cum facinus impium omnis sui confusione creatura damnaret, et manifestam in reos sententiam ipsa mundi elementa proferrent: qui vobis animus, Judaei, quae conscientia fuit; quando et vos judicium universitatis urgebat, et revocari ad se consummato scelere impietas vestra non poterat? Qualis confusio vos operuit? quae cor vestrum poena suscepit?

CAP. V

Cum igitur, dilectissimi, tanta sit misericordia Dei, ut etiam de tali populo multos per fidem justificare dignatus sit, nosque sub veteris quondam ignorantiae profunda nocte pereuntes, in patriarcharum societatem, et in sortem electi generis adoptarit: ad altitudinem spei nostrae non segniter neque cum torpore curramus; sed prudenter ac fideliter cogitantes, de quali captivitate et quam misera servitute, quo pretio redempti, et quo brachio sumus educti, glorificemus Deum in corpore nostro; ut habitare eum in nobis, ex ipsa conversationis nostrae probitate monstremus. Et quia nihil est in omnium virtutum dignitate praestantius quam pietas misericordiae et puritas castitatis, his nos praesidiis specialius instruamus, ut charitatis opere ac nitore pudicitiae, tamquam duabus elevati alis, de terrenis mereamur esse coelestes. Quo desiderio quisquis gratia Dei adjutus impletur, et de profectu suo non in se, sed in Domino gloriatur, hic legitime honorat paschale sacramentum. Hujus limina vastator angelus sanguine agni et signo crucis praenotata non intrat. Is plagas Aegyptias non pavescit, et iisdem aquis hostes suos relinquit extinctos quibus est ipse salvatus. Amplectamur itaque, dilectissimi, purificatis mentibus atque corporibus, salutis nostrae mirabile sacramentum, et ab omni fermento malitiae veteris emundati (I Cor. V, 7), Pascha Domini cum digna observantia celebremus: ut regente nos Spiritu sancto, a charitate Christi nullis tentationibus separemur, qui in sanguine suo pacificans omnia, et in altitudinem paternae gloriae se recepit, et humilitatem sibi servientium non reliquit, cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LVI.

De Passione Domini V.

Die Dominica habitus.

SYNOPSIS

I. Salutem nostram esse in cruce positam; in qua aequitate et potentia, divinitate et humanitate certavit Christus.---II. De oratione Christi et duplicis voluntatis conflictu, qui ad nostram eruditionem ordinatus est.---III. De Christi erga Judam lenitate, scelerata Judae poenitentia, et hominis per Christum redemptione.

CAP. I.

Creator et Dominus omnium rerum Christus post inusitatum sacrae Virginis partum, post adorata magorum confessione cunabula, et post multiplicem doctrinam coelestis eloquii et variarum curationum medelas imperio verbi potentis effectas, dispensationem omnium sacramentorum omniumque virtutum salutifera passione consummat. Christianae igitur spei, dilectissimi, vera ratio et principalis causa crux Christi est: quae licet Judaeis sit scandalum, gentibus autem stultitia, nobis tamen Dei virtus est, Deique sapientia (I Cor. I, 23). Unde summum hoc et potentissimum divinae misericordiae sacramentum semper quidem in cordibus nostris cum tota sui dignitate retinendum est, sed nunc vivaciorem animi sensum et puriorem exigit mentis intuitum, quando nobis non solum recurso temporis, sed etiam textu evangelicae lectionis omne opus nostrae salutis ingeritur. Nihil ergo apud nos loci cogitationes habeant impiorum, nec integritatem sanae intelligentiae, aut Judaica offensio, aut gentilis corrumpat irrisio: ut quod pro nobis non solum humiliter, sed etiam sublimiter gestum est, aut secundum hominem impossibile, aut secundum Deum videatur indignum. Utrumque autem recipi, utrumque convenit credi: quia nemo hominum potest, nisi in utroque salvari. Justus enim et misericors Deus, non sic jure suae voluntatis est usus, ut ad reparationem nostram, solam

potentiam benignitatis exereret: sed quia consequens fuerat ut homo faciens peccatum, servus esset peccati (Joan. VIII, 34), sic medicina aegris, sic reconciliatio reis, sic redemptio est impensa captivis, ut condemnationis justa sententia justo liberatoris opere solveretur. Nam si pro peccatoribus sola se opponeret Deitas, non tam ratio diabolus vinceret quam potestas. Et rursum, si causam lapsorum sola ageret natura mortalium, non exueretur a conditione, quae libera non esset a genere. Unde oportuit in unum Dominum nostrum Jesum Christum et divinam et humanam convenire substantiam, ut mortalitati nostrae per Verbum carnem factum et origo novi hominis subveniret et passio.

CAP. II.

Cum igitur in Christo Jesu Judaeorum caecitas quae sunt divina non videat, gentilium sapientia quae sunt humana contemnat; illis adversus gloriam Domini calumniantibus, istis contra humilitatem superbientibus: nos Dei Filium, et in suis virtutibus, et in nostris infirmitatibus adoramus; nec erubescimus crucem Christi, et inter contradicentium linguas nec de morte ipsius, nec de resurrectione dubitamus. Quoniam quod superbos ad infidelitatem trahit, hoc nos ad fidem dirigit; et quod apud illos est materia confusionis, hoc apud nos est causa pietatis. Admonitis igitur discipulis Dominus, ut contra vim tentationis instantis vigilantibus oratione certarent, ipse Patri supplicans, ait: Pater, si possibile est, transeat a me calix iste. Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu (Matth. XXVI, 39). Prima petitio infirmitatis est, secunda virtutis: illud optavit ex nostro, hoc elegit ex proprio: nec enim aequalis Patri Filius omnia esse Deo possible nesciebat, aut ad suscipiendam crucem sine sua in hunc mundum voluntate descenderat, ut hanc diversarum affectionum compugnantiam perturbata quodammodo ratione pateretur. Sed ut susipientis susceptaeque naturae esset manifesta distinctio, quod erat hominis,

divinam desideravit potentiam; quod erat Dei, ad causam respexit humanam. Superiori igitur voluntati voluntas cessit inferior, et cito demonstratum est quid possit a trepidante orari, et quid non debeat a medente concedi. Quia enim nos quid oremus, sicut oportet, nescimus (Rom. VIII, 26), et utile nobis est ne fiat plerumque quod volumus; Deus justus et bonus, quando ea quae nocitura sunt, petuntur, negando miseretur. Voluntatis ergo nostrae correctionem Dominus cum trina oratione firmasset, gravatis adhuc moerore discipulis, Dormite jam, inquit, et requiescite. Ecce appropinquavit hora, et Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus. Ecce appropinquavit qui me tradet (Matth. XXVI, 45, 46).

CAP. III.

Inter ipsa autem verba Domini, qui praedicti fuerant, irruerunt, et cum gladiis et fustibus comprehensura Christum turba confluit, ducem sequens Judam Ischariot, qui privilegio perfidiae obtinuerat in facinore principatum. Huic ne criminis causam aliqua praeberet offensio, nulla est negata dignatio; sed illius spiritu inflammatus exarsit, cui ministerium sponte prae-buit; et qualem habuit mentem, talem invenit et praesidem. Merito, sicut et propheta praedixerat, oratio ejus facta est in peccatum (Ps. CVIII, 7): 214 quoniam consummato scelere, tam perversa ipsius conversio fuit, ut etiam poenitendo peccaret. Admittit ergo in se Filius Dei impias manus, et quod saevientium furore agitur, patientis potestate completur. Hoc enim erat illud magnae pietatis sacramentum, quod Christus consecratur injuriis: quas si aperta potentia et manifesta virtute propelleret, divina tantum exerceret, non humana curaret. In omnibus autem quae illi popularis et sacerdotalis insania contumeliose et procaciter inferebat, nostrae diluebantur maculae, nostrae expiabantur offensae: quia natura, quae in nobis rea semper fuerat atque captiva, in illo innocens -

patiebatur et libere; ut ad auferendum peccatum mundi, ille hostiam se Agnus offerret, quem et omnibus corporalis substantia jungeret, et ab omnibus spiritualis origo discerneret. Haec hodie, dilectissimi, auribus vestris insinuata sufficiant. Caetera in quartam feriam differantur, auxiliante Domino orationibus vestris, qui praestare dignabitur, ut quod promittimus impleamus: per eundem Dominum nostrum, cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LVII.

De Passione Domini VI. Feria quarta.

SYNOPSIS.

I. Christum voluntarie comprehensum noluisse defendi.---II. Christum iisdem verbis infidelium conscientias caedere, fidelium corda firmare: Caipham, dum vestem suam scidit, sacerdotali se honore spoliasset.---III. Quae caecitas sacerdotum, qui linguis crucifigunt Christum, et manus retrahere a caede videri volunt. Eorundem circa pecuniam Judae caeca superstitio.---IV. Christum in cruce exaltatum omnes creaturas in suae passionis communionem traxisse.---V. Christianos tanto pretio redemptos a diaboli laqueis cavere debere, qui vana astrorum scientia homines deludit.

CAP. I.

Sponsionis nostrae memores, dilectissimi, sanctitati vestrae reddimus quod debemus, affuturam sperantes gratiam Dei, ut inde nobis proveniat devotio, unde est incitata promissio. Comprehensus Christus Dominus a turbis quas principes sacerdotum et doctores legis armaverant, ut impleret dispensationem, cohibuit

potestatem; et beatum apostolum Petrum humana adversum irruentes animositate commotum, gladio abstinere praecepit (Matth. XXVI, 53). Superfluum enim erat ut qui nolebat praesidio angelicarum legionum juvari, vellet se unius discipuli oppositione defendi. Perpetraverit licet ferox turba quod voluit, et de sceleris sui exsultarit effectum; major tamen comprehensi virtus, quam comprehendentium fuit. Judaeorum enim caecitas nihil obtinuit, nisi ut sua impietate se perderet; Christi vero patientia hoc egit, ut omnes sua Passione salvaret.

CAP. II.

Perducto autem Jesu ad Caipham principem sacerdotum, quo scribae et omnis sacerdotalis ordo convenerat (Matth. XXVI, 57), falsa adversum Dominum testimonia quaerebantur; sed inter inconditas et dissonas voces hoc Jesus mirabiliter elegerat, ut taceret. Caiphae tamen dicenti: Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si tu es Christus Filius Dei (Ibid., 63): ita veraci ac provida auctoritate respondit, ut iisdem verbis et infidelium conscientias caecaret, et credentium corda firmaret, ad omnem interrogationem ejus referens, Tu dixisti; addensque quod sequitur: Verumtamen dico vobis, amodo videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem in nubibus coeli (Ibid., 64). Caiphas autem ad exaggerandam auditi sermonis invidiam, scidit vestimenta sua: et nesciens quid hac significaret insania, sacerdotali se honore privavit. Ubi est, Caipha, rationale pectoris tui? ubi continentiae cingulum? ubi superhumeralia virtutum? Mystico illo sacrotoque amictu ipse te spolias, et propriis manibus pontificalia indumenta discerpis, oblitus praecepti illius, quod legeras de principe sacerdotum: De capite tuo cidarim non deponet, et vestimenta sua non dirumpet (Lev. XXI, 10). Tu vero, a quo jam alienabatur haec dignitas, ipse tibi es exsecutor opprobrii; et ad manifestandum finem veteris

instituti, eadem disruptio sacerdotalem aufert ornatum, quae mox et templi discidit velum.

CAP. III.

Hinc jam, dilectissimi, inter multiplicatas illusiones nocte transacta, vinctum Jesum Pilato praesidi tradiderunt. Principes enim sacerdotum et seniores populi hoc consilio rem gerebant, ut ab actione sceleris sui viderentur immunes, subtrahentes opera manuum, et exerentes tela linguarum, nolentes interficere, et clamantes, Crucifige, crucifige. Quid hac specie religionis injustius? quid hac clementiae simulatione crudelius? Qua lege, Judaei, quod vobis non licet facere, licet velle? qua ratione, quod corpora polluit, corda non laedit? Contaminari occisione ejus metuitis, cujus super vos et super filios vestros fundi sanguinem postulastis (Joan. XVIII, 28). Si non tantum facinus vestra impietas peragit, permittite praesidem judicare quod sentit. Sed vos etiam in ipsum graves atque violenti, in id eum declinare non sinitis, a quo ipsi mendaciter abstinetis. Peccaverit Pilatus faciendo quod noluit, in vestram tamen conscientiam confluit quidquid furor vester extorsit. Talis etiam illic vestra observantia fuit, ubi pretium, quod vobis Christi venditor reportavit, mitti in gazophylacium noluistis, caventes scilicet ne sacros loculos pecunia cruenta pollueret. Cujus cordis est ista simulatio? Sacerdotum conscientia capit quod templi arca non recipit (Matth. XXVII, 6). Refutatur illius sanguinis taxatio, cujus non timetur effusio. Quantislibet ita vos fallaciae circumtegitis umbraculis, initum est cum traditore commercium, quo justum sanguinem, sicut non licuit comparari, sic non licuisset effundi.

CAP. IV.

Seditiosis igitur clamoribus Judaeorum cedente Pilato, in loco, cui nomen est Golgotha, crucifigitur

Christus (Matth. XXVII, 24). Per lignum erigitur lapsus in ligno, et gustu fellis et aceti diluitur esca peccati. Merito priusquam traderetur, dixerat Dominus: Cum exaltatus fuero, omnia ad me traham (Joan. XII, 32): id est, totam causam humani generis agam, et olim perditam in integrum revocabo naturam. In me omnis infirmitas abolebitur, in me omnis plaga sanabitur. Exaltatum autem Jesum ad se traxisse omnia, non solum nostrae substantiae passione, sed etiam totius mundi commotione monstratum est. Pendente enim in patibulo creatore, universa creatura congemuit, et Crucis clavos omnia simul elementa senserunt. Nihil ab illo supplicio liberum fuit. Hoc in communionem sui et terram traxit et coelum, hoc petras rupit, monumenta aperuit, inferna reseravit, et densarum horrore tenebrarum radios solis abscondit. Debebat enim hoc testimonium suo mundus auctori, ut in occasu conditoris sui vellent universa finiri. Sed patientia Dei servat rebus atque temporibus ordinem suum, nosque in illum potius invitat affectum, ut eorum salutem petamus, quorum crimen horremus.

CAP. V.

Tanto igitur pretio, tantoque sacramento eruti de potestate tenebrarum, et ab antiquae captivitatis vinculis absoluti, date operam, dilectissimi, ut integritatem mentium vestrarum nulla diabolus arte corrumpat. Quidquid vobis contra Christianam fidem ingeritur, quidquid contra mandata Dei suadet, de illius deceptionibus venit, qui vos innumeris dolis ab aeterna vita conatur avertere, captando quasdam occasiones infirmitatis humanae, per quas incautas negligentesque animas in laqueos iterum suae mortis inducat. Omnes ergo per aquam et Spiritum sanctum renati, recolant cui renuntiaverint, et qua professione jugum a se tyrannicae dominationis excusserint: nec in secundis quisquam, nec in adversis, ad mortiferum diaboli currat auxilium. Ille enim mendax est ab initio (Joan. VIII, 44), et in sola viget

arte fallendi, ut humanam ignorantiam falsae scientiae ostentatione decipiat, sitque eorum nunc malignus impulsor, quorum post futurus est improbus accusator. Anni vitae nostrae et actionum temporalium qualitates nec in natura elementorum, nec in stellarum effectibus, sed in summi et veri Dei potestate consistunt, cujus auxilium et misericordiam in omnibus quae recte cupimus, implorare debemus. Sicut enim illo, quod absit, offenso, nihil est praeter ipsum, quod nobis valeat suffragari; ita eodem propitio, nulla nobis nocebit adversitas. Quoniam si Deus pro nobis, quis contra nos? qui filio suo proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit (Rom. VIII, 31)? Qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LVIII. De Passione Domini VII; habitus die Dominico.

SYNOPSIS.

I. Cur in solemnitate paschali pati Christus elegerit.--
-II. Judaeos crimini intentos, ea quae legis erant, omisisse.--III. Christum eo tempore corporis et sanguinis sacramentum condidisse, quo consilium de morte ejus habebatur: ejusdem in Judam benignitas, et Judae pervicacia.--IV. Judam corpore coenae affuisse, mente sceleri intentum. Christi sermo post coenam, oratio in horto, commune cum Patre de morte sua consilium.--V. Christi oratione et trepidatione nostram formidinem pelli.

CAP. I.

Scio quidem, dilectissimi, paschale festum tam sublimis esse mysterii, ut non solum humilitatis meae tenuissimum sensum, sed etiam magnorum ingeniorum

superet facultatem. Sed non ita mihi divini operis considerata est magnitudo, ut vel diffidam, vel erubescam de servitute quam debeo; cum sacramentum salutis humanae non liceat taceri, etiamsi nequeat explicari. Auxiliantibus autem orationibus vestris, affuturam credimus gratiam Dei, quae inspirationis suae rore sterilitatem nostri cordis aspergat, ut linguae pastoralis officio, quae sancti gregis auribus sint utilia, proferantur. Dicente enim Domino bonorum omnium largitore: Aperi os tuum, et ego adimplebo illud (Ps. LXXX, 11), audemus eidem verbis propheticiis dicere: Domine, labia mea aperies, et os meum annuntiabit laudem tuam (Ps. L, 17). Incipientes igitur, dilectissimi, evangelicam de Passione Domini historiam retractare, divino intelligimus dispositum fuisse consilio, ut sacrilegi Judaeorum principes et impii sacerdotes, qui saeviendi in Christum occasiones saepe quaesiverant, non nisi in solemnitate paschali exercendi furoris sui acciperent potestatem. Oportebat enim ut manifesto implerentur effectum, quae diu fuerant figurato promissa mysterio: ut ovem significativam ovis vera removeret, et ut uno expleretur sacrificio variarum differentia victimarum. Nam omnia illa quae de immolatione agni divinitus per Mosen fuerant praestituta, Christum prophetaverant, et Christi occisionem proprie nuntiaverant. Ut ergo umbrae cederent corpori, et cessarent imagines sub praesentia veritatis, antiqua observantia novo tollitur sacramento, hostia in hostiam transit, sanguine sanguis aufertur, et legalis festivitas dum mutatur, impletur.

CAP. II.

Unde cum scribas et seniores populi ad impium consilium pontifices congregarent, omniumque animos sacerdotum cura admittendi in Jesum sceleris occupasset, ipsi se doctores legis lege privarunt, et spontaneo defectu ritus sibi patrios sustulerunt. Incipiente enim festivitate paschali, qui ornare templum, mundare vasa,

victimas providere, et legitimis purificationibus sacratiorem diligentiam adhibere debuerant, parricidalis odii furore concepto, ad unum opus vacant, et in unum facinus simili crudelitate conjurant, nil assecuturi supplicio innocentiae et condemnatione justitiae, nisi ut et nova mysteria non apprehenderent, et antiqua violarent. Providentibus ergo principibus, ne in die sancto tumultus oriretur, non festivitati, sed facinori studebatur; nec religioni serviebat haec cura, sed crimini. Diligentes enim pontifices et solliciti sacerdotes, seditiones turbarum fieri in praecipua solemnitate metuebant, non ut populus non peccaret, sed ne Christus evaderet.

CAP. III.

At Jesus consilii sui certus, et in opere paternae dispositionis intrepidus, vetus Testamentum consummabat, et novum Pascha condebat. Discumbentibus enim secum discipulis ad edendam mysticam coenam, cum in Caiphae atrio tractaretur quomodo Christus posset occidi, ille corporis et sanguinis sui ordinans sacramentum, docebat qualis Deo hostia deberet offerri, ne ab hoc quidem mysterio traditore submoto; ut ostenderetur nulla injuria exasperatus, qui in voluntaria erat impietate praescitus. Ipse enim sibi fuit materia ruinae et causa perfidiae, sequens diabolum ducem, et nolens Christum habere rectorem. Dicens itaque Dominus: Amen dico vobis, quod unus vestrum me traditurus est (Matth. XXVI, 21), notam sibi proditoris sui conscientiam demonstravit: non aspera nec aperta impium increpatione confundens, sed leni ac tacita admonitione conveniens; ut facilius corrigeret poenitudo, quem nulla deformasset abjectio. Cur, infelix Juda, tanta benignitate non uteris? Ecce parcit ausibus tuis Dominus, et nulli te, nisi tibi, indicat Christus: nec nomen tuum, nec persona detegitur, sed veritatis et misericordiae verbo, cordis tantum tui arcana tanguntur. Non apostolici ordinis honor, non sacramentorum tibi communio denegatur. Redi

in integrum, et deposito furore resipisce. Clementia invitat, salus pulsat, ad vitam vita te revocat. Ecce immaculati et innocentes condiscipuli tui ad significationem facinoris expavescent, et omnes sibi, non edito impietatis auctore, formidant. Contristati enim sunt, non de conscientiae reatu, sed de humanae mutabilitatis incerto, timentes ne minus verum esset quod in se quisque noverat, quam quod ipsa Veritas praevidebat. Tu autem in hac trepidatione sanctorum abuteris Domini patientia, et abscondi te tua credis audacia. Addis impudentiam sceleri, nec signo evidentiore terroris. Cumque se a cibo alii, in quo indicium Dominus posuerat, continerent, tu manum non retrahis a paropside, quia animum non avertis a crimine.

CAP. IV.

Secutum est itaque, dilectissimi, sicut Joannes Evangelista narravit, ut cum traditori suo Dominus manifestius designando panem porrexisset intinctum, totum Judam diabolus occuparet (Joan. XIII, 26); et quem malignis cogitationibus obligarat, jam ipso impietatis opere possideret. Corpore enim tantum cum coenantibus recumbebat, mente autem sacerdotum invidiam, testium falsitatem, et furorem imperitae plebis armabat. Denique videns Dominus cui flagitio Judas esset intentus, Quod facis, inquit, fac citius (Joan. XIII, 27). Vox haec non jubentis est, sed silentis, nec trepidi, sed parati: qui habens omnium temporum potestatem ostendit se et moram non facere traditori, et sic ad redemptionem mundi paternam exsequi voluntatem, ut facinus quod a persequentibus parabatur nec impelleret, nec timeret. Postquam igitur Judas persuasus a diabolo discessit a Christo, seque a corpore apostolicae unitatis abscidit, nullo Dominus pavore turbatus, sed de sola redimendorum salute sollicitus, omne temporis spatium quod a persequentium vacabat incursu, mysticis sermonibus sacrataeque doctrinae, sicut Joannis

Evangelio declaratur, impendit: elevans ad coelum oculos, et pro universa Ecclesia supplicans Patri, ut omnes quos dedisset, daturusque esset Filio Pater, unum fierent (Joan. XVII, 11), et in gloria Redemptoris individui permanerent; adjiciens postremo illam orationem qua ait: Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste (Matth. XXVI, 39). Ubi non existimandum est quod Dominus Jesus passionem et mortem, cujus jam discipulis sacramenta tradiderat, voluerit declinare; cum ipse beatum apostolum Petrum devota fide et charitate ferventem, uti adversum persecutores gladio vetet, dicens: Calicem quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam illum (Joan. XVIII, 11)? certumque sit et quod secundum Evangelium Joannis Dominus ait: Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam (Joan. III, 16); et quod de ipso ait apostolus Paulus: Christus nos dilexit, et tradidit semetipsum pro nobis hostiam Deo in odorem suavitatis (Ephes. V, 2). In salvandis enim omnibus per crucem Christi communis erat voluntas Patris et Filii, commune consilium; nec ulla poterat ratione turbari quod ante aeterna saecula et misericorditer erat dispositum, et incommutabiliter praefinitum. Qui ergo verum, dilectissimi, totumque hominem assumpsit, veros et corporis sensus et animi suscepit affectus. Nec quia omnia in illo plena erant sacramentis, plena miraculis, ideo aut falsis lacrymis flevit, aut mendaci esurie cibum sumpsit, aut simulato sopore dormivit. In nostra humilitate contemptus, in nostra moestitudine contristatus, in nostro est dolore crucifixus. Passiones enim mortalitatis nostrae ob hoc misericordia subiit, ut sanaret, ob hoc virtus recepit, ut vinceret. Quod Isaias apertissime prophetavit, dicens: Hic peccata nostra portat, et pro nobis dolet; et nos putavimus illum esse in dolore, et in plaga, et in vexatione. Ipse autem vulneratus est propter peccata nostra, et infirmatus est propter facinora nostra, et livore ejus sanati sumus (Isai. LIII, 4, 5).

CAP. V.

Cum itaque, dilectissimi, Dei Filius dicit: Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste (Matth. XXVI, 39), nostrae utitur voce naturae, et causam agit fragilitatis et trepidationis humanae: ut in iis quae toleranda sunt, et patientia roboretur, et formido pellatur. Denique cessans hoc ipsum petere, excusato quodammodo nostrae infirmitatis metu, in quo nobis remanere non expedit, in alium affectum transit, et dicit: Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu (Ibid.); et iterum: Si non potest, inquit, calix iste transire a me, nisi bibam illum, fiat voluntas tua (Ibid., 42). Haec vox capitis salus est totius corporis; haec vox omnes fideles instruxit, omnes confessores accendit, omnes martyres coronavit. Nam quis mundi odia, quis tentationum turbines, quis posset persecutorum superare terrores, nisi Christus in omnibus et pro omnibus diceret Patri: Fiat voluntas tua? Discant igitur hanc vocem omnes. Ecclesiae filii magno pretio redempti, gratis justificati; et cum adversitas violentae alicujus tentationis incubuerit, praesidio potentissimae orationis utantur: ut superato tremore formidinis, accipiant tolerantiam passionis. Hinc jam, dilectissimi, ad perstringendum ordinem Dominicae passionis sermo est dirigendus, quem ne vos cumulo prolixitatis oneremus, in quartam sabbati, diviso communi labore, differamus. Aderit precantibus vobis gratia Dei, quae mihi solvendi debiti tribuat facultatem. Per Dominum nostrum Jesum Christum, viventem et regnantem cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LIX.

**De Passione Domini VIII;
feria quarta habitus.**

SYNOPSIS.

I. Christum, depulsa trepidatione infirmitatis, se volentem trahi passum esse pro omnibus.--- II. Quot praejudiciis Pilatum Judaei ad damnandum Christum impulerint; quanta ille ignavia cesserit clamantibus.---III. Pilati crudelitatem in Christum ex nonnulla clementia descendere; Judaeos toto scelere gravari.---IV. Christum, dum lignum supplicii gestavit in sceptrum convertisse.---V. Per Simonem Cyrenaeum figuratas esse gentes ad fidem crucis Christi vocandas, et novo sacrificio sanctificandas. - --VI. Interiori praesertim intuitu crucem Christi aspiciendam esse.---VII. Quomodo Christus exaltatus omnia trahat ad se? Quae excellentia Christianae religionis? Quanta crucis virtus?---VIII. Non nobis esse vivendum, sed Christo pro nobis mortuo.

CAP. I.

Decursis, dilectissimi, sermone proximo iis quae comprehensionem Domini praecesserunt, superest nunc ut auxiliante Dei gratia, de ipso jam passionis ordine, sicut promissimus, disseramus. Nam cum verbis sacrae orationis suae Dominus declarasset verissime sibi atque plenissime et humanam et divinam inesse naturam, ostendens unde esset quod pati nollet, et unde quod vellet; depulsa trepidatione infirmitatis, et confirmata magnanimitate virtutis, rediit in sententiam suae dispositionis aeternae, et saevienti diabolo per ministeria Judaeorum, formam servi nihil peccati habentis objecit: ut per eum ageretur omnium causa, in quo solo erat omnium natura sine culpa. Irruerunt ergo in lumen verum filii tenebrarum, et utentes faculis atque lanternis non evaserunt infidelitatis suae noctem, quia non intellexerunt lucis auctorem. Occupant paratum teneri, et trahunt volentem trahi: qui si vellet obniti, nihil quidem in injuriam ejus impiae manus possent, sed mundi redemptio tardaretur, et nullum salvaret illaesus, qui pro omnium salute erat moriturus.

CAP. II.

Sinens igitur inferri sibi quidquid sacerdotum incitamentis furor popularis audebat, ad Annam Caiphae socerum, ac deinde ad Caipham ex Annae transmissione perducitur: et post insanas calumniantium objectiones, post commentitias subornatorum testium falsitates, ad audientiam Pilati pontificum delegatione transfertur. Qui, divino jure neglecto, clamantes se regem non habere nisi Caesarem (Joan. XIX, 15), tamquam Romanis devoti legibus, omne judicium potestati praesidis reservassent, expetierunt exsecutorem magis saevitiae quam arbitrum causae. Offerebant enim Jesum duris nexibus vinctum, colaphis et alapis frequentibus caesum, sputis oblitum, clamoribus praedamnatum, ut inter tot praejudicia, quem omnes vellent perire, non auderet Pilatus absolvere. Denique nec in accusato eum reperisse culpam, nec in sententia sua tenuisse constantiam, docet ipsa cognitio: in qua judex, quem innocentem pronuntiat, damnat, addicens iniquo populo sanguinem justis, a quo abstinendum sibi, et intellectu proprio senserat, et somnio uxoris noverat. Non purgant contaminatum animum manus lotae, nec in aspersis aqua digitis expiatur quod famulante impia mente committitur. Excessit quidem Pilati culpam facinus Judaeorum, qui illum nomine Caesaris territum et invidiosis vocibus increpatum, ad effectum sui sceleris impulerunt. Sed nec ipse evasit reatum, qui cooperatus seditiosis, reliquit judicium proprium, et in crimen transivit alienum.

CAP. III.

Quod ergo Pilatus, dilectissimi, implacabilis populi victus insania, multis Jesum dehonestari ludibriis, et immodicis vexari permisit injuriis, quodque eum flagellis caesum, spinis coronatum, et amictu irrisoriae vestis indutum, scribarum et sacerdotum ostentavit aspectui, mitigandos proculdubio inimicorum animos existimavit: ut

exsaturatis invidiae odiis, non ultra jam crederent persequendum, quem tot modis intuebantur afflictum. Sed cum inardesceret ira clamantium, ut Barabbam indulgentia relaxaret, et Jesum crucis poena susciperet; cum consono fremitu diceretur a turbis: Sanguis ejus super nos et super filios nostros (Matth. XXVII, 25); obtinuerunt iniqui in damnationem suam quod pertinaciter exigebant: quorum dentes, sicut propheta testatus est, arma erant et sagittae, et lingua eorum gladius acutus (Ps. LVI, 5). Frustra enim a crucifigendo majestatis Domino manus proprias continebant, in quem lethalia vocum spicula, et venenata verborum tela jaciebant. Vobis, vobis, falsi Judaei, et sacrilegi principes populi, totum facinoris istius pondus incumbit: et licet immanitas sceleris et praesidem obligarit, et milites; omnis tamen facti summa vos arguit. Et quidquid in supplicio Christi vel Pilati peccavit judicium, vel cohortis obsequium, hoc vos facit humani generis odio digniores: quia vestri furoris impulsu nec illis innocentes esse licuit, quibus iniquitas vestra non placuit.

CAP. IV.

Traditus itaque Dominus saevientium voluntati, ad irrisionem regiae dignitatis, supplicii sui jussus est esse gestator; ut impleretur quod Isaias propheta praeviderat, dicens: Ecce natus est puer, et datus est nobis filius, cujus imperium super humeros ejus (Is. IX, 16). Cum ergo Dominus lignum portaret crucis, quod in sceptrum sibi converteret potestatis, erat quidem hoc apud impiorum oculos grande ludibrium, sed manifestabatur fidelibus grande mysterium: quia gloriosissimus diaboli victor, et inimicarum virtutum potentissimus debellator, pulchra specie triumphi sui portabat trophaeum; et invictae patientiae humeris, signum salutis, adorandum regnis omnibus inferebat; tamquam et tunc ipsa operis sui imagine omnes imitatores suos confirmaret et diceret:

Qui non accipit crucem suam, et sequitur me, non est me dignus (Matth. X, 38).

CAP. V.

Euntibus autem cum Jesu turbis ad locum poenae, Simon quidam Cyrenaeus inventus est, in quem lignum crucis transferretur a Domino (Matth. XXVII, 32): ut etiam tali facto praesignaretur gentium fides, quibus crux Christi non confusio erat futura, sed gloria. Non ergo fortuitum, sed figuratum et mysticum fuit, ut Judaeis in Christum saevientibus, ad compatiendum ei peregrinus occurreret, dicente Apostolo: Si compatimur, et conregnabimus (Rom. VIII, 7): ut sacratissimo Salvatoris opprobrio, non Hebraeus quisquam, nec Israelita, sed alienigena subderetur. Per hanc enim translationem, a circumcissione ad praeputium, a filiis carnalibus ad filios spiritales, immaculati agni propitiatio, et omnium sacramentorum plenitudo transibat. Siquidem Pascha nostrum, ut ait Apostolus (I Cor. V, 7), immolatus est Christus: qui se novum et verum reconciliationis sacrificium offerens Patri, non in templo, cujus jam erat finita reverentia, nec intra septa civitatis ob meritum sui sceleris diruendae, sed foris et extra castra crucifixus est, ut veterum victimarum cessante mysterio, nova hostia, novo imponeretur altari, et crux Christi, non templi esset ara, sed mundi (Heb. XIII, 11).

CAP. VI.

Exaltato igitur, dilectissimi, per Crucem Christo, non illa tantum species aspectui mentis occurrat, quae fuit in oculis impiorum, quibus per Mosen dictum est: Et erit pendens vita tua ante oculos tuos, et timebis die ac nocte, et non credes vitae tuae (Deut. XXVIII, 66). Isti enim nihil in crucifixo Domino praeter facinus suum cogitare potuerunt, habentes timorem, non quo fides vera justificatur, sed quo conscientia iniqua torquetur. Noster

vero intellectus, quem Spiritus veritatis illuminat, gloriam Crucis coelo terraque radiantem puro ac libero corde suscipiat, et interiore acie videat, quale sit, quod Dominus cum de passionis suae loqueretur instantia, dixit: Venit hora, ut clarificetur Filius hominis (Joan. XII, 23); et infra: Nunc, inquit, turbata est anima mea, et quid dicam? Pater, salva me ex hac hora. Sed propterea veni in hanc horam. Pater, clarifica Filium tuum (Joan. XII, 27); et cum vox Patris venisset e coelo dicens: Et clarificavi, et iterum clarificabo (Ibid., 28): respondens Jesus circumstantibus, dixit: Non propter me vox haec facta est, sed propter vos. Nunc iudicium mundi est, nunc princeps huius mundi ejicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum (Ibid., 30).

CAP. VII.

O admirabilis potentia Crucis! o ineffabilis gloria Passionis! in qua et tribunal Domini, et iudicium mundi, et potestas est crucifixi. Traxisti enim, Domine, omnia ad te, et cum expandisses tota die manus tuas ad populum non credentem et contradicentem tibi, confitendae majestatis tuae sensum totus mundus accepit (Is. LXV, 2; Rom. X, 21). Traxisti, Domine, omnia ad te, cum in execrationem Judaici sceleris, unam protulerunt omnia elementa sententiam, cum obscuratis luminaribus coeli, et converso in noctem die, terra quoque motibus quateretur insolitis, universaque creatura impiorum usui se negaret. Traxisti, Domine, omnia ad te, quoniam scisso templi velo, sancta sanctorum ab indignis pontificibus recesserunt: ut figura in veritatem, prophetia in manifestationem, et lex in Evangelium verteretur. Traxisti, Domine, omnia ad te, ut quod in uno Judaeae templo obumbratis significationibus agebatur, pleno apertoque sacramento, universarum ubique nationum devotio celebraret. Nunc etenim et ordo clarior levitarum, et dignitas amplior seniorum, et sacratior est unctio sacerdotum: quia crux tua omnium fons benedictionum, omnium est causa gratiarum: per

quam credentibus datur virtus de infirmitate, gloria de opprobrio, vita de morte. Nunc etiam carnalium sacrificiorum varietate cessante, omnes differentias hostiarum, una corporis et sanguinis tui implet oblatio: quoniam tu es verus Agnus Dei, qui tollis peccata mundi (Joan. I, 29); et ita in te universa perficis mysteria, ut sicut unum est pro omni victima sacrificium, ita unum de omni gente sit regnum.

CAP. VIII.

Confiteamur igitur, dilectissimi, quod beatus magister gentium Paulus apostolus gloriosa voce confessus est, dicens: Fidelis sermo et omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere (I Tim. I, 15). Hinc enim mirabilior est erga nos misericordia Dei, quod non pro justis, neque pro sanctis, sed pro iniquis et impiis Christus est mortuus (Rom. V, 6): et cum mortis aculeum recipere non posset natura deitatis, suscepit tamen, nascendo ex nobis, quod posset offerre pro nobis. Olim enim morti nostrae mortis suae potentia minabatur, dicens per Oseam prophetam: O mors, ero mors tua, et ero morsus tuus, inferne (Oseae XIII, 14). Leges enim inferni moriendo subiit, sed resurgendo dissolvit: et ita perpetuitatem mortis incidit, ut eam de aeterna faceret temporalem. Sicut enim omnes in Adam moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur (I Cor. XV, 22). Fiat itaque, dilectissimi, quod apostolus Paulus ait: Ut qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui pro omnibus mortuus est et resurrexit (II Cor. V, 15); et quia vetera transierunt, et facta sunt omnia nova, nemo in carnalis vitae vetustate remaneat, sed omnes de die in diem proficiendo, per pietatis augmenta renovemur. Quantumlibet enim quisque justificatus sit, habet tamen, dum in hac vita est, quo probatior esse possit et melior. Qui autem non proficit, deficit; et qui nihil acquirit, nonnihil perdit. Currendum ergo nobis est fidei gressibus, misericordiae

operibus, amore justitiae, ut diem redemptionis nostrae spiritualiter celebrantes, non in fermento veteri malitiae et nequitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis (I Cor. V, 8), resurrectionis Christi mereamur esse participes, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LX.

De Passione Domini IX.

SYNOPSIS.

I. Mysteria legis novae in antiqua praenuntiata esse, et in Evangelio narrata.---II. Non moeste celebranda esse festa paschalia, quae veram nobis redemptionem pepererunt.---III. Figuras impletas apparere in morte Christi, in qua diabolus sua fraude captus est.---IV. Quantopere cavenda avaritia ex lapsu Judae: Petrum ex timore titubantem, ex charitate per interiorum Christi aspectum surrexisse.

CAP. I.

Sacramentum, dilectissimi, Dominicae passionis in salutem humani generis ante tempora aeterna dispositum, et per multas significationes omnibus retro saeculis nuntiatum, non adhuc expectamus manifestandum, sed jam adoramus impletum. Concurrentibus igitur ad eruditionem nostram et novis testimoniis et antiquis, dum quod prophetica cecinit tuba, evangelica pandit historia, et sicut scriptum est: Abyssus abyssum invocat, in voce cataractarum tuarum (Ps. XLII); quoniam ad enarrandam gloriam gratiae Dei paribus sibi vocibus, utriusque Testamenti altitudo respondet; et quod erat sub velamine figurarum profundum, fit revelata luce perspicuum. Si tamen inter illa miracula Salvatoris, quae

sub populorum gerebantur aspectu, pauci Veritatis praesentiam sentiebant, ipsique discipuli voluntaria Domini passione turbati, non evaserunt scandalum crucis sine tentatione formidinis; unde fides nostra intelligentiam sumeret, unde conscientia robur acciperet, nisi quae facta cognoscimus, praedicta legeremus?

CAP. II.

Peracto igitur, dilectissimi, Salvatoris triumpho, et consummatis dispensationibus quas omnia veteris Testamenti eloquia nuntiarunt, lugeat carnalis Judaeus, sed spiritalis gaudeat Christianus: et festivitas, quae illis conversa est in noctem, nobis coruscet in lucem; quoniam crux Christi eadem est et credentium gloria, et non credentium poena. Quamvis enim persequentium furor nihil aliud in Dominum majestatis operatus sit, quam atrocem crudelitatem et immite supplicium; redemptis tamen hac Domini passione verior justiorque laetandi est ratio quam dolendi. Fuerit tunc discipulorum excusabilis pavor, nec diffidentiae culpam apostolicus moeror inciderit, quando concurrentibus ad unum scelus Judaeis Judaeorumque principibus, superbus taurorum pinguum tumor, et proterva vitulorum petulantia saeviebat; quando sub oculis ovium, pastoris justī sanguinem frementium bestiarum rabies expetebat; quando denique etiam ipse, qui pati venerat, de nostrae naturae communione dicebat: Tristis est anima mea usque ad mortem (Matth. XXVI, 38). Nunc autem postquam per susceptionem infirmitatis potentia est clarificata virtutis, nulla fidelium moestitudine paschalis est obscuranda solemnitas; nec cum tristitia nobis gestorum ordo recolendus est, cum ita Dominus usus sit malitia Judaeorum, ut de intentione facinoris, voluntas sit impleta miserentis. Si autem in exitu Israel de Aegypto agni sanguis fuit restitutio libertatis, et sacratissima est facta festivitas, quae per hostiam pecudis iram averteret vastatoris; quanta populis Christianis concipienda sunt gaudia, pro quibus

omnipotens Pater Filio suo unigenito non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum (Rom. VIII, 32); ut in occisione Christi, Pascha esset verum, et singulare sacrificium, quo non ex dominatione Pharaonis unus populus, sed ex diaboli captivitate totus mundus eruitur.

CAP. III.

Hoc igitur illud est, dilectissimi, sacramentum, cui ab initio omnia sunt famulata mysteria. Nunc sanguis justus Abel mortem summi Pastoris eloquitur, et in parricidio Judaeorum Cain interfector fratris agnoscitur (Gen. IV, 8). Nunc diluvium et Noe arca (Ibid. VII, 17) manifestat, quid sit renovationis in baptismo, et quid salutis in ligno. Nunc Abraham gentium pater promissos acquirit haeredes; et in semine ejus, non germen carnis, sed fidei propago benedicitur (Gen. XXII, 18; Rom. IV, 11). Nunc ad praenuntiatum festis omnibus festum sacer novorum mensis enituit, ut in quo accepit mundus exordium, in eodem haberet Christiana creatura principium. Quamvis igitur furentes Judaei fecerunt in Dominum Jesum quaecumque voluerunt, et suscepti hominis veritatem nullis eorum ausibus potestas divina subtraxerit; patientia tamen Domini consilii sui munus implevit, et pertinacia sacrilegae crudelitatis profecit operi Salvatoris: quod non Scribae, non Pharisei, nec summi intellexere pontifices: Si enim cognovissent, numquam Dominum majestatis crucifixissent (I Cor. II, 8). Nec ipse itaque diabolus intellexit, quod saeviendo in Christum, suum destrueret principatum, quia antiquae fraudis jura non perderet, si se a Domini Jesu sanguine contineret. Sed malitia nocendi avida, dum irruit, ruit; dum capit, capta est; dum persequitur mortalem, incidit in Salvatorem. Invenit sane in illo molimine imprudentis audaciae dignum cooperatorem, dignumque consortem, cum impius Judas maluit minister esse diaboli quam apostolus Christi, quem non timoris perturbatione deseruit, sed pecuniae cupiditate distraxit.

CAP. IV.

Videte, dilectissimi, et prudenter inspicite quae germina et quales fructus de avaritiae stirpe nascentur, quam merito Apostolus radicem omnium malorum esse definivit (I Tim. VI, 10); quia nullum peccatum sine cupiditate committitur, et omnis illicitus appetitus, istius aviditatis est morbus. Amori pecuniae vilis est omnis affectio, et anima lucri cupida etiam pro exiguo perire non metuit; nullumque est in illo corde justitiae vestigium, in quo sibi avaritia fecit habitaculum. Hoc perfidus Judas inebriatus veneno, dum sitit lucrum, pervenit ad laqueum: et tam stulte impius fuit, ut triginta argenteis et Dominum venderet et Magistrum. Cum autem se ad excipiendum iniquitatis iudicium Dei Filius praeberet, beatus apostolus Petrus, cujus fides ea devotione fervebat, ut Domino et compati paratus esset et commori, ancilla sacerdotis calumniante perterritus, ex infirmitate periculum negationis incurrit: ob hoc, sicut apparet, haesitare permissus, ut in Ecclesiae principe remedium poenitentiae conderetur; et nemo auderet de sua virtute confidere, quando mutabilitatis periculum nec beatus Petrus potuisset evadere. Dominus autem Jesus, qui intra pontificale concilium solo corpore tenebatur, trepidationem discipuli foris positi divino vidit intuitu; et paventis animum, mox ut respexit, erexit, et in fletus poenitudinis incitavit. Felices, sancte apostole, lacrymae tuae, quae ad diluendam culpam negationis, virtutem sacri habuere baptismatis. Affuit enim dextera Domini Jesu Christi, quae labentem te, priusquam dejicereris, exciperet, et firmitatem standi in ipso cadendi periculo recepisti. Vidit in te Dominus non fidem victam, non dilectionem aversam, sed constantiam fuisse turbatam. Abundavit fletus, ubi non defecit affectus, et fons charitatis lavit verba formidinis: nec tardatum est remedium abolitionis, ubi non fuit iudicium voluntatis. Cito itaque in soliditatem suam rediit petra, tantam recipiens fortitudinem, ut quod tunc in Christi expaverat

passione, in suo post supplicio non timeret. Per Jesum Christum Dominum nostrum, cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXI.

De Passione Domini X.

SYNOPSIS.

I. Quam vane de affectato regno accusatus est Christus.---II. Quidquid egit Christus, divinae potestatis fuisse, non terreni regis.--- III. Cur Christus mulierum lacrymas compescuerit.--- IV. Quomodo Christus supplicia in hostem suum retorserit.---V. Blasphemantes in Christum Judaeos omnes creaturae condemnant; et eos omnibus religionis sacramentis privatos velum scissum demonstrat.

CAP. I.

Cum multis modis, dilectissimi, Judaica impietas laboraret, ut causam aliquam perpetrandi in Dominum Jesum sceleris inveniret, et mendacia, quae falsi testes injustis sacerdotibus famulando protulerant, nihil quod morte dignum esset afferrent; hoc quasi insuperabile reppererunt, ut Dominum mundi, affectati regni invidia perurgerent. Cumque Pilatus Jesum, quem frustra videbat argui, vellet absolvi, calumniose et minaciter conclamarunt: Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris: omnis enim qui se regem facit, contradicit Caesari (Joan. XIX, 12). Stultam insimulationem imprudenter, Pilate, timuisti. Sed formidabile fuerit nomen regium, ut pro imperio Caesaris opprimi debuerit novae molitio potestatis, si dominandi consilium tyrannicus tibi prodidit apparatus, si provisio armorum, si congregatio divitiarum, si praesidia detecta sunt militum. Quid eum gravari sinis de affectata potentia, cujus specialis fuit de humilitate

doctrina? Romanis legibus non contradixit, census subiit, didragma solvit, vectigalia non inibuit, quae Dei sunt Deo, et quae sunt Caesaris Caesari reddenda constituit; paupertatem elegit, obedientiam suasit, mansuetudinem praedicavit: hoc est vere, non Caesarem impugnare, sed juvare.

CAP. II.

Verumtamen ne in totum inanis videatur Judaeorum objectio, discute diligentius, praeses, quid de Domini Jesu operibus notum sit, quid de potestate compertum. Caecis visum, surdis auditum, claudis gressum, mutis donavit eloquium, febres abegit, dolores resolvit, daemonia ejecit, mortuos vivificavit, mari et ventis, ut quiescerent, imperavit (Matth. VIII, 27). Magnum prorsus regem ista demonstrant, qui non humana excellit potentia, sed virtute divina. Hanc ergo Judaei objiciant potestatem, commutent actionem suam, et hoc proferant ore, quod tenent corde. Quare de terrenis calumniantur, qui coelestia persequuntur? Quamvis ergo Pilatus onerosum sibi invidiosumque sentiret, quod eum Judaei de neglectu amicitiae Caesaris impetebant, aliquamdiu tamen furorem ipsorum mitigare conatus est: et ideo Dominum Jesum diversis contumeliis affici aut permisit, aut jussit, ut satiata iniquitas de innocentis injuriis ulterius non saeviret. Sed pertinax malitia propriis crescebat augmentis, et in quem obtinuerat jus illusionis, exigebat et mortis. Unde cum et summi sacerdotes, et principes Judaeorum, omnisque multitudo crebris vocibus acclamarent: Crucifige, crucifige, tradidit Jesum persequentium voluntati, Barabba illis latrone dimisso, ut qui in die festo auctorem interficiebant vitae, impunitas eis praestaretur homicidae.

CAP. III.

Eunte itaque, dilectissimi, ad locum clarificationis suae Domino, et misericordia ab impiorum tabernaculis exeunte, ut adimpleretur quod scriptum est: Longe a peccatoribus salus (Ps. CXVIII, 155), sequebatur eum multitudo populi, et mulierum plangentium et lamentantium eum (Luc. XXIII, 27). Solet enim sexus infirmior, etiam pro iis qui morte sunt digni, in lacrymas commoveri, et damnatorum exitus, pro naturae communis consideratione misereri. Sed istum sibi planctum Dominus Jesus dedignatur impendi, quia non decebat luctus triumphum, nec lamenta victoriam. Denique conversus ad eas, Filiae, inquit, Jerusalem, nolite flere super me, sed super vosmetipsas, et super filios vestros flete. Quia venient dies, in quibus dicent: Beatae steriles, et ventres qui non genuerunt, et ubera quae non nutrierunt. Ubi est tristitia crucifigendi? Ubi formido morituri? Non terret passuri animum hora supplicii, et docens nullam pro se flendi esse rationem, indicit poenitentiam, denuntiando vindictam. Non est, inquit, quod dolere in me, Jerusalem filiae, debeatis; pro vobis plangite, et pro vestris filiis ejulate. Super illos fundatur iste ploratus, quos tales viscera vestra pepererunt. Lugendum plane vobis est, non de Salvatore credentium, sed de impietate pereuntium. Ego crucem volens patior, et mortem in me, quam sum perempturus, admitto. Nolite flere pro mundi redemptione morientem, quem in maiestate Patris videbitis iudicantem.

CAP. IV.

Exaltatus ergo Christus Jesus in ligno retorsit mortem in mortis auctorem, et omnes principatus, adversasque virtutes, per objectionem passibilis carnis elisit, admittens in se antiqui hostis audaciam, qui in obnoxiam sibi saeviendo naturam, etiam ibi exactor ausus est esse debiti, ubi nullum potuit vestigium invenire peccati. Evacuatum est igitur generale illud venditionis nostrae et lethale chirographum, et pactum captivitatis in jus transiit

Redemptoris. Clavi illi, qui manus Domini pedesque transfoderant, perpetuis diabolum fixere vulneribus, et sanctorum poena membrorum inimicarum fuit interfectio potestatum: sic suam Christo consummante victoriam, ut in ipso et cum ipso omnes, qui in eum crederent, triumpharent.

CAP. V.

Cum ergo Dominus crucifixi corporis elevatione sublimis, reconciliationem mundi exsequeretur in quadam arce supplicii, latronemque conversum ad paradisi vocaret habitaculum; vos, principes Judaeorum, legisque doctores, nec conscientiae impietate compuncti, nec effectu sceleris mitigati, fixuris clavorum addebatis tela linguarum, dicentes: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Si rex Israel est, descendat nunc de cruce, et credimus ei (Matth. XXVII, 42). Sed his vocibus vestris stultis atque blasphemis reddunt omnia elementa responsum, et unam simul in vos sententiam ferunt coelum, terra, sol, sidera, quae indignos vos suo ministerio protestantur terribili motu, insolitoque defectu tenebras mundo vestrae caecitatis ostentant (Ibidem). Quod si ad arguendum vos nec coelestia, nec inferna sufficiunt, et crucem Christi magis potuerunt petrae atque monumenta, quam corda vestra sentire; saltem quod in templo actum est, scienter advertite. Velum, cujus objectu intercludebantur sancta sanctorum, a summo usque ad ima diruptum est, et sacrum illud mysticumque secretum quo solus summus pontifex jussus fuerat intrare, reseratum est, ut nihil jam esset discretionis, ubi nihil resederat sanctitatis. Repudiatos itaque vos debuistis agnoscere, et omne jus sacerdotii perdidisse, quia verum erat quod Veritas vobis dixerat: Si crederetis Mosi, crederetis et mihi (Joan. V, 46). Merito ergo vos Testamentum utrumque condemnat, et gratia vacuos, et lege privatos, qui ideo resistitis novis, quia non credidistis antiquis. Nos autem, dilectissimi, qui ab ignorantiae

tenebris liberati, fidei lumen accepimus, et in novi Testamenti haereditatem per electionem adoptionis intravimus, in festivitate, quam carnalis Israel perdidit, gaudeamus: quoniam Pascha nostrum immolatus est Christus (I Cor. V, 7); per cujus ineffabilem gratiam omnium charismatum benedictione ditamur, et ita in novitatem a vetustate transferimur, ut non solum paradisi restituamur habitaculo, sed etiam regni coelestis gloriae praeparemur, adjuvante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et sancto Spiritu vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXII.

De Passione Domini XI;
Dominico die habitus.

SYNOPSIS.

I. Quanta sit humani intellectus hebetudo ad mysteria contemplanda.---II. Fidem incarnationis per symbolum edoceri. Soliditas fidei Petri, ob quam Petra Ecclesiae fundamentum constitutus est.---III. Diabolum malignitate sua esse deceptum. Orationem Christi pro inimicis eos ad fidem, praedicante Petro, adduxisse.---IV. Christo pro omnibus impiis mortuo, Judas etiam potuisset consequi remedium, si non festinasset ad laqueum.---V. mortem Christi in Judaeorum mente crudelem, in morientis virtute esse mirabilem.

CAP. I.

Desiderata nobis, dilectissimi, et universo optabilis mundo adest festivitas Dominicae passionis, quae nos inter exultationes spiritualium gaudiorum silere non patitur: quia etsi difficile est de eadem re saepius digne apteque disserere, non est tamen liberum sacerdoti, in

tanto divinae misericordiae sacramento fidelis populi auribus subtrahere sermonis officium, cum ipsa materia, ex eo quod est ineffabilis, fandi tribuat facultatem; nec possit deficere quod dicatur, de qua numquam potest satis esse quod dicitur. Succumbat ergo humana infirmitas gloriae Dei, et in explicandis operibus misericordiae ejus, imparem se semper inveniat. Laboremus sensu, haereamus ingenio, deficiamus eloquio: bonum est ut nobis parum sit quod etiam recte de Domini majestate sentimus: Dicente enim propheta: Quaerite Dominum et confirmamini, quaerite faciem ejus semper (Ps. CIV, 4), nemini praesumendum est quod totum quod quaerit invenerit, ne desinat propinquare qui cessarit accedere. Quid autem inter omnia opera Dei, in quibus humanae admirationis fatigatur intentio, ita contemplationem mentis nostrae et oblectat et superat, sicut passio Salvatoris? De cujus omnipotentia, quae ei cum Patre unius et aequalis essentiae est, quoties, ut possumus, cogitamus, mirabilior nobis fit in Deo humilitas quam potestas; et difficilius capitur divinae majestatis exinanitio, quam servilis formae in summa provectio. Sed multum nos ad intellectum juvat, quod licet aliud sit Creator, aliud creatura, aliud Deitas inviolabilis, aliud caro passibilis; in unam tamen personam concurrat proprietas utriusque substantiae, ut sive in infirmitatibus, sive in virtutibus, ejusdem sit contumelia, cujus et gloria.

CAP. II.

Hac fidei regula, dilectissimi, quam in ipso exordio Symboli per auctoritatem apostolicae institutionis accepimus, Dominum nostrum Jesum Christum, quem Filium Dei Patris omnipotentis unicum dicimus, eundem quoque de Spiritu sancto natum ex Maria virgine confitemur; nec ab ejusdem majestate discedimus, cum ipsum crucifixum et mortuum, et die tertia credimus suscitatum. Omnia enim quae Dei sunt, et quae hominis, simul et humanitas explevit et deitas: ut dum passibili

impassibilis inest, nec virtus in infirmitate affici, nec infirmitas possit in virtute superari. Merito beatus Petrus apostolus in hujus unitatis confessione laudatus est: qui, cum Dominus quid de ipso intelligerent discipuli, scrutaretur, omnium celerrime ora praeveniens, Tu es, inquit, Christus Filius Dei vivi. Quod utique non revelante vidit carne, nec sanguine, quorum objectu interiores oculi poterant impediri, sed ipso Spiritu Patris in corde operante credentis, ut ad regimen totius Ecclesiae praeparatus, primum disceret quod doceret, et pro soliditate fidei, quam erat praedicaturus, audiret: Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevallebunt adversus eam (Matth. XVI, 16). Christianae igitur fidei fortitudo, quae portas mortis super inexpugnabilem petram aedificata non metuit, unum Dominum Jesum Christum, et verum Deum, et verum hominem confitetur; eundem credens filium Virginis, qui auctor est matris; eundem natum in fine saeculorum, qui creator est temporum; eundem Dominum omnium virtutum, et unum de stirpe mortalium; eundem peccati nescium, et in similitudine carnis peccati pro peccatoribus immolatum.

CAP. III.

Qui ut humanum genus vinculis mortiferae praevaricationis absolveret, et saevienti diabolo potentiam suae majestatis occuluit, et infirmitatem nostrae humilitatis objecit. Si enim crudelis et superbus inimicus consilium misericordiae Dei nosse potuisset, Judaeorum animos mansuetudine potius temperare, quam injustis odiis studuisset accendere; ne omnium captivorum amitteret servitutem, dum nihil sibi debentis persequitur libertatem. Fefellit ergo illum malignitas sua: intulit supplicium Filio Dei, quod cunctis filiis hominum in remedium verteretur. Fudit sanguinem justum, qui reconciliando mundo et pretium esset et poculum. Suscepit Dominus, quod secundum propositum suae

voluntatis elegit. Admisit in se impias manus furentium, quae dum proprio incumbunt sceleri, famulatae sunt Redemptori. Cujus etiam circa interfectores suos tanta erat pietatis affectio, ut de cruce supplicans Patri, non se vindicari, sed illis postularet ignosci, dicens: Pater, dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt (Luc. XXIII, 34). De cujus utique orationis potentia fuit, ut praedicatio Petri apostoli, ex iis qui dixerunt: Sanguis illius super nos et super filios nostros (Matth. XXVII, 25), multorum ad poenitentiam corda converteret, et uno die baptizarentur tria fere millia Judaeorum (Act. II, 41); fieretque omnium cor unum et anima una (Ibid. IV, 32), paratorum jam pro eo mori quem poposcerant crucifigi.

CAP. IV.

Ad hanc indulgentiam traditor Judas pervenire non potuit: quoniam perditionis filius, cui diabolus stabat a dextris (Ps. CVIII), prius in desperationem transiit, quam sacramentum generalis redemptionis Christus impleret. Nam mortuo pro omnibus impiis Domino, potuisset etiam forte hic consequi remedium, si non festinasset ad laqueum. Sed maligno cordi, et nunc furti fraudibus dedito, nunc parricidalibus commerciis occupato, nihil umquam documentorum misericordiae Salvatoris insederat. Impiis acceptaverat auribus Domini verba dicentis: Non veni vocare justos, sed peccatores (Matth. IX, 13); et: Filius hominis venit quaerere et salvare quod perierat (Luc. V, 32); nec intellexerat clementiam Christi, qui non solum corporeis infirmitatibus medebatur, sed etiam vulnera debilium curabat animarum, dicens paralytico: Constans esto, fili, remissa sunt tibi peccata tua (Matth. IX, 3); dicens et oblatae sibi adulterae: Nec ego te condemnabo, vade et amplius noli peccare (Joan. VIII, 11); ut per omnia opera sua ostenderet, in illo adventu suo salvatorem mundi se venisse, non judicem. A quo intellectu alienatus impius traditor, insurrexit in semetipsum, non judicio poenitentis, sed furore pereuntis:

ut qui vitae auctorem interfectoribus vendidisset, in augmentum damnationis suae etiam moriendo peccaret.

CAP. V.

Quod ergo falsi testes, quod cruenti principes, quod impii sacerdotes in Dominum Jesum Christum ministerio ignavi praesidis et famulatu imperitae cohortis egerunt, et detestandum universis saeculis, et amplectendum fuit. Crux enim Domini, sicut in Judaeorum erat mente crudelis, ita est in Crucifixi virtute mirabilis. Fuit in unum populus, et miseretur omnium Christus. Quod saevitia infertur, voluntate suscipitur: ut licentia facinoris aeternae opus impleat voluntatis. Unde omnis ordo rerum gestarum, quem plenissime evangelica narratio percurrit, ita fidelium est accipiendus auditu, ut salva fide actionum, quae tempore Dominicae passionis impletae sunt, intelligamus non solum remissionem peccatorum in Christo completam, sed etiam formam justitiae esse propositam. Verum, ut hoc diligentius, juvante Domino, disseratur, haec sermonis portio in quartam sabbati reservetur. Aderit ut speramus, gratia Dei, quae nos orantibus vobis faciat promissa complere: per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto regnat in saecula saeculorum. Amen.

ADMONITIO IN TRES SERMONES SEQUENTES.

Post antecedentem sermonem perturbatus erat in editis, sicut et in non paucis mss. aliquot subsequentium sermonum ordo, qui propterea a nobis plane immutandus fuit. Antecedenti sermoni subiciebatur sermo cui initium est. Omnia quidem tempora. Sub finem vero sermonis antecedentis promittitur alius sermo feria quarta habendus, in quo S. Leo ita se locuturum spondet, ut salva fide actionum, quae tempore Dominicae passionis impletae sunt, intelligamus non solum remissionem peccatorum in Christo completam (quod eo sermone

statuerat), sed etiam formam justitiae esse propositam; quod in feriam quartam exponendum remittit. De hoc autem nihil in sermone Omnia quidem tempora in editis subjecto; quin in ipso alius pariter sermo feria quarta habendus promittitur, qui a nobis postea indicabitur. At sermone sequenti, Gloria, dilectissimi, cap. 1, et promissionis mentionem facit, et addit: Quae Dominica passio omnes nos et redemit, et docuit, ut unde datum est pretium, inde et justitia sumeretur. Et cap. 3: Et sacramentum condidit et exemplum, ut unum apprehenderent renascendo, alterum sequerentur imitando, quae ad propositam justitiae formam referuntur. Hic igitur sermo, velut anterioris sermonis portio in quartam sabbati reservata, non erat disjungendus. Post hunc dabimus sermonem, Omnia quidem tempora, die Dominico habitum contra Eutychianos; in cuius fine cum alius sermo eadem super re feria quarta adjiciendus dicatur, nec statim subjectus inveniretur in editis, nos subjecimus. Deprehendimus autem hunc sermonem esse illum qui incipit: Sermonem, dilectissimi, de gloriosa Domini nostri Jesu Christi passione promissum; ubi S. pontifex in Eutychis errorem pariter disserit. Enimvero hos duos sermones ob continuationem velut unum habendos, patet ex epist. 124 et 165, in quibus postquam S. Leo duo fere integra postrema capita 3 et 4 descripsit ex sermone, qui incipit: Omnia quidem tempora, continuo subjicit fragmentum primi capitis ex alio sermone, qui inchoat: Sermonem, dilectissimi; unde alter alterius est portio. Haec omnia confirmat ordo qui invenitur in duobus antiquis mss. Lectionariis basilicae S. Petri, num. 105 et 107, ubi inter sermones de Passione post sermonem, Desiderata nobis, subditur: Gloria, dilectissimi; dein: Omnia quidem tempora; ac postea, Sermonem, dilectissimi, de gloriosa, etc. Idem etiam ordo exhibetur in tribus aliis codicibus praestantis collect. 2.

SERMO LXIII.

De Passione Domini XII; habitus feria quarta.

SYNOPSIS.

I. Non sola sua potentia pugnatum esse a Christo, sed ex humilitate nostra, ut justitia servaretur. ---II. Quidquid habemus adimpletum, id antiquos habuisse obumbratum; unamque fidem ac spem esse omnium.---III. Inseparabilem esse unionem Christi cum utroque corpore suo, naturali et mystico. ---IV. Hoc maxime Christiano enitendum, ut caput suum imitetur.---V. Sola praecepta caeremonialia esse mutata; gratiam autem datam ad moralia.--- VI. Christum innumeros sibi filios baptismo parere, in quo mortis et resurrectionis imago elucet. ---VII. Omne Christiani meritum, gloriam esse Christi; qui quos carne sua pascit, spiritu etiam agit et regit.

CAP. I.

Gloria, dilectissimi, Dominicae passionis, de qua nos etiam hodie locuturos esse promisimus, humilitatis maxime est miranda mysterio; quae omnes nos et redemit et docuit: ut unde datum est pretium, inde et justitia sumeretur. Omnipotentia enim Filii Dei, qua per eandem essentiam aequalis est Patri, potuisset humanum genus a dominatu diaboli solo imperio suae voluntatis eruere, nisi divinis operibus maxime congruisset, ut nequitiae hostilis adversitas de eo quod vicerat vinceretur, et per ipsam naturam naturalis repararetur libertas, per quam generalis fuerat illata captivitas. Dicente autem evangelista quod Verbum caro factum est, et habitavit in nobis (Joan. I, 14); et dicente Apostolo quod Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi (III Cor. V, 19): ostensum est, quia Unigenitus summi Patris tale iniit cum humana humilitate consortium, ut suscepta nostrae carnis animaeque substantia unus atque idem Dei Filius

permaneret, nostra augendo, non propria: quia infirmitas erat provehenda, non virtus: ut cum suo Creatori creatura esset unita, nihil assumpto divinum, nihil assumpti deesset humanum.

CAP. II.

Hoc consilium misericordiae et justitiae Dei, licet in praeteritis saeculis quibusdam velaminibus fuerit obumbratum, non tamen ita obtectum est ut sanctorum, qui ab initio usque ad adventum Domini laudabiles exstiterunt, intellectui negaretur: cum et propheticis verbis, et rerum gestarum significationibus, salus quae in Christo erat ventura, promissa sit: quam non solum qui praedicabant adepti sunt, sed omnes etiam qui praedicantibus crediderunt. Una enim fides justificat universorum temporum sanctos, et ad eandem spem fidelium pertinet, quidquid per mediatorem Dei et hominum Jesum Christum (I Tim. II. 5), vel nos confitemur factum, vel patres nostri adoravere faciendum. Nec inter Judaeos atque gentiles ulla distinctio est. Siquidem, sicut ait Apostolus, circumcisio nihil est, et praeputium nihil est, sed observatio mandatorum Dei (Rom. II, 25; I Cor. VII, 19); quae si cum integritate fidei servantur, veros Abrahae filios, id est perfectos faciunt Christianos, dicente eodem Apostolo: Quicumque enim in Christo Jesu baptizati estis, Christum induistis. Non est Judaeus, neque Graecus; non est servus, neque liber; non est masculus, neque femina. Omnes enim unum estis in Christo. Si autem nos Christi: ergo Abrahae semen estis, secundum promissionem haeredes (Galat. III, 27-29).

CAP. III.

Non ergo est dubium, dilectissimi, naturam humanam in tantam connexionem a Filio Dei esse susceptam, ut non solum in illo homine qui est primogenitus totius creaturae (Coloss. I, 18), sed etiam in

omnibus sanctis suis unus idemque sit Christus; et sicut a membris caput, ita a capite membra dividi non possint. Quamvis enim non istius vitae sit, sed aeternae, ut sit Deus omnia in omnibus (I Cor. XV, 28); tamen etiam modo templi sui, quod est Ecclesia (Coloss. I, 18), indivisus habitator est, secundum quod ipse promisit, dicens: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi (Matth. XXVIII, 20). Quibus Apostolus consonans ait: Ipse est caput corporis Ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex mortuis: ut sit in omnibus ipse primatum tenens, quia in ipso complacuit omnem plenitudinem habitare, et per eum reconciliari omnia in ipso (Coloss. I, 18-20).

CAP. IV.

His autem et aliis pluribus testimoniis quid insinuat cordibus nostris, nisi ut per omnia ad imaginem ejus renovemur, qui permanens in forma Dei, carnis peccati forma esse dignatus est (Philip. II, 6)? Omnes enim infirmitates nostras, quae veniunt de peccato, absque peccati communione suscepit, ut famis et sitis, somni et lassitudinis, moeroris ac fletus affectionibus non careret, doloresque saevissimos usque ad mortis extrema pateretur: quia nemo posset laqueis mortalitatis absolvi, nisi ille, in quo solo innocens erat natura omnium, sineret se interfici manibus impiorum. Unde Salvator noster Dei Filius universis in se credentibus, et sacramentum condidit, et exemplum: ut unum apprehenderent renascendo, alterum sequerentur imitando. Hoc enim docet beatus Petrus apostolus dicens: Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus. Qui cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem judicanti se injuste. Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui, justitiae vivamus (I Petr. II, 21-24).

CAP. V.

Sicut ergo nemo est credentium, dilectissimi, cui dona neganda sint gratiae, ita nemo est qui non sit Christianae debitor disciplinae: quia etsi remota est mysticae legis asperitas, voluntariae tamen observantiae crevit utilitas, dicente evangelista Joanne: Quia lex per Mosen data est, gratia autem et veritas per Jesum Christum facta est (Joan. I, 17). Omnia enim quae secundum legem, sive in circumcisione carnis, sive in diversitatibus hostiarum, sive in sabbati observantia praecesserunt, Christum testificata, Christi sunt gratiam praelocuta. Et ipse est finis legis (Rom. X, 4), non evacuando significationes ipsius, sed implendo. Qui licet idem sit auctor veterum qui novorum, figuratarum tamen promissionum sacramenta mutavit, quia promissa perfecit: et denuntiationibus cessationem imposuit, quoniam denuntiatus advenit. In praeceptis autem moralibus nulla prioris Testamenti decreta reprobata, sed evangelico magisterio multa sunt aucta: ut perfectiora et lucidiora essent dantia salutem quam promittentia Salvatorem.

CAP. VI.

Omnia igitur quae Dei Filius ad reconciliationem mundi et fecit, et docuit, non in historia tantum praeteritarum actionum novimus, sed etiam in praesentium operum virtute sentimus. Ipse est qui de Spiritu sancto ex matre editus Virgine incontaminatam Ecclesiam suam eadem inspiratione fecundat, ut per baptismatis partum innumerabilis filiorum Dei multitudo gignatur, de quibus dicitur: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt (Joan. I, 13). Ipse est in quo semen Abrahae totius mundi adoptione benedicitur; et fit patriarcha gentium pater (Gen. XXII, 18), dum promissionis filii fide, non carne nascuntur. Ipse est qui nullius gentis

exceptionem faciens, de omni natione quae sub coelo est unum sanctarum ovium efficit gregem, et quotidie implet quod promiserat, dicens: Habeo et alias oves, quae non sunt ex hoc ovili, et illas oportet me adducere, et vocem meam audient; et erit unus grex et unus pastor (Joan. X, 16). Quamvis enim beato Petro principaliter dicat, Pasce oves meas (Joan. XXI, 17), ab uno tamen Domino ipsa omnium regitur cura pastorum, et venientes ad petram tam laetis tamque irriguis pascuis alit, ut innumerae oves dilectionis pinguedine roboratae, sicut bonus pastor dignatus est pro ovibus suis animam suam ponere (Joan. X, 15), ita et ipsae non dubitent pro nomine pastoris occumbere. Ipse est cui non solum gloriosa martyrum fortitudo, sed etiam omnium renascentium fides in ipsa regeneratione compatitur. Dum enim renuntiatur diabolo, et creditur Deo, dum in novitatem a vetustate transitur, dum terreni hominis imago deponitur, et coelestis forma suscipitur, quaedam species mortis et quaedam similitudo resurrectionis intervenit, ut susceptus a Christo Christumque suscipiens non idem sit post lavacrum qui ante baptismum fuit, sed corpus regenerati fiat caro Crucifixi.

CAP. VII.

Haec commutatio, dilectissimi, dextrae est Excelsi (Ps. LXVII, 21), qui operatur omnia in omnibus (I Cor. XII, 6): 247 ut in singulis fidelibus per bonae conversationis qualitatem ipsum piorum operum intelligamus auctorem; gratias agentes agentes misericordiae Dei, qui innumeris charismatum donis ita universum Ecclesiae corpus exornat, ut per multos unius luminis radios idem ubique splendor appareat, nec possit nisi gloria esse Christi, cujuslibet meritum Christiani. Hoc est illud verum lumen, quod omnem hominem justificat et illustrat. Hoc est quod eruit de potestate tenebrarum, et transfert in regnum Filii Dei (Coloss. I, 13). Hoc est quod per novitatem vitae desideria animae provehit, et concupiscentias carnis

exstinguit. Hoc est quo Pascha Domini in azymis sinceritatis et veritatis legitime celebratur (I Cor. V, 8): dum fermento veteris malitiae abjecto, nova creatura de ipso Domino inebriatur et pascitur. Non enim aliud agit participatio corporis et sanguinis Christi, quam ut in id quod sumimus transeamus: et in quo commortui, et consepulti, et conresuscitati sumus, ipsum per omnia et spiritu et carne gestemus, dicente Apostolo: Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum enim Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria (Coloss. III, 3): qui cum Patre et sancto Spiritu vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXIV.

**De Passione Domini XIII;
habitus die dominico.**

SYNOPSIS.

I. Attente contemplandam esse Domini passionem, cujus fides ex fide pendet incarnationis. ---II. Cur Filius, qui aequalis est Patri, et solus sine peccato, sit incarnatus, et non alia persona?---III. Quanti sint pretii mors et sacrificium Christi in Cruce?---IV. Utramque naturam suas in Christo proprietates servantem, suas partes habere in mysteriis diversas.

CAP. I.

Omnia quidem tempora, dilectissimi, Christianorum animos sacramento Dominicae passionis et resurrectionis exercent, neque ullum nostrae religionis officium est quo non tam mundi reconciliatio quam humanae in Christo naturae assumptio celebretur. Sed nunc universam Ecclesiam majori intelligentia instrui, et spe ferventiore

oportet accendi, quando ipsa rerum dignitas, ita sacratorum dierum recursu, et paginis evangelicae veritatis exprimitur, ut Pascha Domini non tam praeteritum recoli quam praesens debeat honorari. In nullo igitur ab iis quae ad crucem Jesu Christi pertinent, fidei nostrae peregrinetur intuitus, et nihil eorum quae narratione Evangelii retexuntur, otioso accipiamus auditu: ut quia non defuerunt nec adhuc desunt qui veritatem Dominicae incarnationis impugnent, et quod in utero Virginis matris Mariae Verbum caro factum est (Joan. I, 14), quod infans editus per incrementa corporea ad perfectae virilitatis profecit aetatem, quodque crucifixus, mortuus, ac sepultus die tertia resurrexit in nostrae quidem imaginis forma, sed non in nostrae carnis asserant gestum esse natura: nos ab evangelicis et apostolicis testimoniis nullatenus recedentes, eorum intelligentia robaremur, quorum nos certissima experimenta docuerunt: ut pie atque constanter possimus dicere quoniam in illis et nos eruditi sumus, et quod viderunt vidimus, et quod didicerunt didicimus, et quod contrectaverunt palpavimus (I Joan. I, 1); et ideo in passione Domini non conturbamur, quia in generatione non fallimur.

CAP. II.

Scimus etenim, dilectissimi, et toto corde profitemur, Patris, et Filii, et Spiritus sancti unam esse Deitatem, et consubstantialem sempiternae Trinitatis essentiam, in nullo a se divisam, in nullo esse diversam, quia simul est intemporalis, simul est incommutabilis, simul quod est, esse non desinens. In hac autem ineffabili unitate Trinitatis, cujus in omnibus communia sunt opera atque judicia, reparationem humani generis proprie Filii persona suscepit: ut quoniam ipse est, per quem omnia facta sunt, et sine quo factum est nihil (Joan. I, 3), quique plasmatum de limo terrae hominem flatu vitae rationalis animavit, idem naturam nostram ab aeternitatis arce

dejectam amissae restitueret dignitati, et cujus erat conditor, esset etiam reformatior: sic consilium suum dirigens in effectum, ut ad dominationem diaboli destruendam magis uteretur justitia rationis quam potestate virtutis. Quia ergo primi hominis universa posteritas uno simul vulnere sauciata corruerat, nec ulla sanctorum merita conditionem poterant illatae mortis evincere, venit e coelo medicus singularis, multis saepe significationibus nuntiatus, et prophetica diu pollicitatione promissus, qui manens in forma Dei, et nihil propriae majestatis amittens, in carnis nostrae animaeque natura, sine contagione antiquae praevaricationis oriretur. Solus enim beatæ Virginis natus est filius absque delicto, non extraneus ab hominum genere, sed alienus a crimine in quo illius ad imaginem et similitudinem Dei conditi, et perfecta esset innocentia et vera natura, cum de Adæ propagine unus existeret in quo diabolus quod suum diceret non haberet. Qui dum in eum saevit quem sub peccati lege non tenuit, jus impiae dominationis amisit.

CAP. III.

Effusio enim pro injustis sanguinis justi tam potens fuit ad privilegium, tam dives ad pretium, ut si universitas captivorum in Redemptorem suum crederet, nullum tyrannica vincula retinerent. Quoniam, sicut Apostolus ait, ubi abundavit peccatum, superabundavit et gratia (Rom. XV, 20). Et cum sub peccati praejudicio nati potestatem acceperint ad justitiam renascendi, validius donum factum est libertatis quam debitum servituis. Quam itaque sibi in hujus sacramenti praesidio spem relinquunt, qui in Salvatoris nostri corpore negant humanae substantiae veritatem? Dicant quo sacrificio reconciliati, quo sanguine sint redempti. Quis est qui tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis (Ephes. V, 2)? Aut quod umquam sacrificium sacratius fuit quam quod verus Pontifex altari

crucis per immolationem suae carnis imposuit? Quamvis enim in conspectu Domini multorum sanctorum pretiosa mors fuerit (Ps. CXV, 15), nullius tamen insontis occisio, propitiatio fuit mundi. Acceperunt justi, non dederunt coronas; et de fidelium fortitudine exempla nata sunt patientiae, non dona justitiae. Singulares quippe in singulis mortes fuerunt, nec alterius quisquam debitum suo fine persolvit, cum inter filios hominum unus solus Dominus noster Jesus exstiterit, in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes sepulti, omnes etiam sint suscitati; de quibus ipse dicebat: Cum exaltatus fuero, omnia traham ad meipsum (Joan. XII, 32). Fides enim vera justificans impios, et creans justos ad naturae suae tracta participem, in illo acquirit salutem, in quo solo homo se invenit innocentem; et quia unus est mediator Dei et hominum homo Christus Jesus (I Tim. II, 5), per communionem sui generis ad pacem pervenit deitatis, liberum habens de ejus potentia gloriari, qui contra hostem superbum in carnis nostrae infirmitate congressus, iis victoriam suam tribuit, in quorum corpore triumphavit.

CAP. IV.

Cum ergo in uno Domino nostro Jesu Christo vero Dei atque hominis Filio, confitemur divinam de Patre naturam, humanam de matre substantiam, licet Dei Verbi et carnis una persona sit, et utraque essentia communes habeat actiones, intelligendae tamen sunt ipsorum operum qualitates, et sincerae fidei contemplatione cernendum est ad quae provehatur humilitas infirmitatis, et ad quae inclinetur altitudo virtutis; quid sit quod caro sine Verbo non agit, et quid sit quod Verbum sine carne non efficit. Sine Verbi enim potentia nec conciperet Virgo nec pareret, et sine veritate carnis obvoluta pannis infantia non jaceret (Matth. II, 11). Sine Verbi potentia non adorarent magi puerum novo sidere declaratum, et sine veritate carnis non juberetur puer in Aegyptum transferri,

quem Herodes cupiebat occidi (Ibid., 20). Sine Verbi potentia non diceret vox Patris missa de coelo: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui (Matth. III, 17; Luc. III, 22), et sine veritate carnis non protestaretur Joannes: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi (Joan. I, 29). Sine Verbi potentia non fieret redintegratio debilium et vivificatio mortuorum, et sine veritate carnis nec cibus jejuno, nec somnus esset necessarius fatigato. Postremo sine Verbi potentia non se Dominus Patri profiteretur aequalem (Joan. X, 30), et sine veritate carnis non idem diceret Patrem se esse majorem (Joan. XIV, 28): cum catholica fides utrumque suscipiat, utrumque defendat, quae secundum proprietatem divinae humanaeque substantiae, unum Dei Filium et hominem credit et Verbum. Multa sunt, dilectissimi, quae ad expositionem hujus quam praedicamus fidei de toto Scripturarum corpore possemus assumere, quia nihil saepius divinis commendatur eloquiis, quam Dei Filius secundum Deitatem sempiternus ex Patre, et idem secundum carnem temporalis ex matre. Sed ne charitatis vestrae fatigetur auditus, hodierno sermoni adhibendus est modus, ut quarta sabbati quae sunt adjicienda servemus, auxiliante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXV.

De Passione Domini XIV;
habitus feria quarta.

SYNOPSIS.

I. Eutychianos, cum veram carnem in Christo non agnoscunt, aut falsum in eo hominem credere, aut Deum passibilem.---II. Christum potentiam Deitatis continuisse, ut et salvaret et roboraret patiando. ---III. Veram fuisse

**Christi passionem; quem Deum negant Judaei, hominem Eutychiani.---IV. Omnia Christi mysteria veram in Christo carnem probant, sine qua non est primitiae dormientium.-
--V. Nisi vera sit caro Christi, in eo Divinitatem inhabitare corporaliter non posse.**

CAP. I.

Sermonem, dilectissimi, de gloriosa Domini nostri Jesu Christi passione promissum, ita expectationi vestrae intelligo esse reddendum, ut officium disserendi et festo paschali serviat, et ausibus impii erroris occurrat. Qui enim Dei Filium veram nostrae carnis negant suscepisse naturam, inimici sunt fidei Christianae, et evangelicam praedicationem nimis impudenter impugnant: ut secundum ipsos crux Christi aut simulatio fuerit phantasmatis, aut supplicium Deitatis. Quod a cordibus piorum longe est repellendum, quia catholica integritas nec maculam perfidiae, nec rugam potest habere mendacii; quae unum Christum, sicut Deum, sic hominem confitetur, ut nec falsum hominem, nec Deum dicat fuisse passibilem. Quamvis ergo ab illo initio, quo in utero Virginis Verbum caro factum est (Joan. I, 14), nihil umquam inter divinam humanamque substantiam divisionis exstiterit, et per omnia incrementa corporea unius personae fuerint totius temporis actiones, ea ipsa tamen quae inseparabiliter facta sunt, nulla permixtione confundimus: sed quid cujus naturae sit ex operum qualitate sentimus; nec divina enim humanis praejudicant, nec humana divinis, cum ita in idipsum utraque concurrant, ut in eis nec proprietas absumatur, nec persona geminetur.

CAP. II.

Transcursis igitur iis quae passionem Domini praecesserunt, quid documentorum habeat sacramentum paschale tractemus. Nam exardescente ad effectum sui

sceleris saevitia Judaeorum, cum Deus esset in Christo mundum reconcilians sibi (II Cor. V, 19), nulla vis templo corporis ejus, nisi ipse permetteret, potuisset inferri. Siquidem terribilis illa militum cohors, et a principibus et Pharisaeis missa cum gladiis et fustibus multitudo, ita una Domini voce perculsa fuit, ut cum turbae dixissent Jesum se quaerere Nazarenum, et ipse respondisset, Ego sum (Joan. XVIII, 3); nemo eorum subsisteret, sed omnes simul amisso membrorum officio retrorsum acti elisque corruerent. In quo utique divinae erat potestatis indicium, quae impiorum conatus, non armis contrariis, neque ullius creaturae potentis auxilio, sed sola verbi virtute prosterneret. Quia vero salvando humano generi alterius operis ratio congruebat, nec posset sanguis Christi pretium credentium fieri, si Redemptor se non sineret comprehendi, admisit in se impias manus, et cohibita est potentia Deitatis, ut perveniretur ad gloriam passionis. Cujus utique inanis fuisset species, et nulli profutura imago tolerantiae, nisi vera Divinitas veris se humanae carnis sensibus induisset: ut unus Dei atque hominis Filius, aliunde intemerabilis, aliunde passibilis, mortale nostrum per suum immortale renovaret. Et ideo moestitudine, ideo formidine non carebat, ut ad evincendas hujusmodi perturbationes, non solum nos sacramento susceptionis, sed etiam exemplo fortitudinis roboraret. Nam injusta videretur ejus ad patientiam cohortatio, cui nulla esset in nostra infirmitate communio.

CAP. III.

Veras autem Domini passiones Isaias propheta ipsius voce praenuntiat, dicens: Dorsum meum dedi in flagella, et maxillas meas in palmas; vultum autem meum non averti a confusione sputorum (Isai. L, 6). Quod itaque Verbum caro patiebatur, non Verbi poena erat, sed carnis; cujus injuriae atque supplicia etiam ad impassibilem redundabant, ut merito ei dicantur illata, quae in ipsius sunt corpus admissa, dicente Apostolo: Si

enim cognovissent, numquam Dominum majestatis crucifixissent (I Cor. II, 8). Obcaecati enim Judaei malitia sua in quod prorupissent facinus nesciebant. Unde misericors Dominus Jesus, qui etiam interfectores suos vellet sua morte salvare, pro ignorantia saevientium de crucis altitudine supplicabat, dicens: Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt (Luc., XXIII, 34). Nec intellectu enim cordis, nec auditu auris, nec oculorum intuitu sentiebant quem falsis testimoniis appetissent, quem affigi patibulo coegissent, dum in corpore hominis non agnoscunt substantiam Deitatis. Viderunt humilem, et non adoraverunt universitatis auctorem, nec intellexerunt potestatem judicaturi, despicientes mansuetudinem judicati: ut et persecutores veri Dei et negatores veri hominis una impietas sociaret: dum servi formam in Christo et Judaei aestimant solam, et haeretici asserunt falsam.

CAP. IV.

Dicant ergo isti phantasmatici Christiani, quae substantia Salvatoris affixa sit ligno, quae jacuerit in sepulcro, et revoluta monumenti lapide, quae tertia die caro resurrexerit, vel quale corpus Jesus discipulorum visui, clausis ad eos ostiis ingressus (Joan. XX, 19), intulerit, cum ad abigendum cernentium diffidentiam, inspicere oculis, digitisque tractari patentes adhuc fixuras clavorum, et recens compuncti lateris vulnus exigeret (Luc. XXIV, 39). Ac si tanta in luce veritatis tenebras suas haeretica obduratio non relinquit, ostendant unde sibi spem vitae polliceantur aeternae, unde resurrectionis Christi se credant esse consortes. Non enim possunt cum Apostolo dicere: Christus resurrexit a mortuis, primitiae dormientium (I Cor. XV, 20), quia non sunt primitiae hominum, si non sunt de humanae stirpe naturae. Qui enim primus hominum resurrexit, ejus plenitudinis est portio quam praecessit: et pie creditur, hoc quod est in capite inchoatum, in membris quoque esse complendum:

Quia sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur (Ibid., 22).

CAP. V.

Amplectentes igitur, dilectissimi, christianae spei unicum pignus, non divellamur a compage corporis Christi: In quo habitat, sicut Apostolus ait, omnis plenitudo Divinitatis corporaliter; et estis in illo repleti (Coloss., II, 9, 10). Nam cum incorporea sit substantia Dei, quomodo corporaliter in Christo habitat, nisi quia caro nostri generis, facta est caro Deitatis; et in illo sumus Deo repleti, in quo crucifixi, in quo sepulti, in quo sumus etiam suscitati; ut possimus cum Apostolo dicere: Nostra autem conversatio in coelis est: unde etiam Salvatorem exspectamus Dominum nostrum Jesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostrae conforme fieri corpori gloriae suae (Philipp. III, 20, 21), vivens et regnans cum Patre et cum Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXVI.

De Passione Domini XV.

SYNOPSIS.

I. Gratuitam esse reparationis gratiam: a nullo exspectandam fuisse nisi a Christo, qui solus innocens solos in se credentes etiam in veteri Testamento justificavit.---II. Eadem mysteria in utroque Testamento; in uno velata, in altero revelata.--- III. Pascha non rite celebrari nisi a credentibus. Miraculis, quae Christo moriente facta sunt, quemque erudiri. Mirabiles mortis Christi effectus.---IV. Quidquid factum est a Christo, nostri causa factum esse; a quo nos infidelitas exsortes facit.---V. Christi inimicos per ejus gratiam esse destructos.

CAP. I.

Evangelica lectio, dilectissimi, quae sacratissimam Dominicae passionis reseravit historiam, ita universae Ecclesiae nota est de communi frequenter auditu, ut rerum gestarum ordinem, tamquam sub vestris habitum oculis, singuli quique recolatis. Nec parum aestimandi sunt profecisse, qui de iis quae audiere non dubitant, ut etiamsi nondum liquide aliquod valeant Scripturarum capere sacramentum, firmissime tamen credant in divinis libris nullum esse mendacium. Quia ergo sinceræ fidei promissa est intelligentiæ plenitudo, erigat se ad promerendam sancti Spiritus eruditionem, illuminatarum mentium vigor; et non contentus sit facti ordinem nosse, nisi etiam ipsam rationem impensæ sibi pietatis inspiciat: ut auctorem suum humana natura, sciendo quantum ab eo sit dilecta, plus diligat. Miserendi enim nostri causam Deus nisi in sua bonitate non habuit; et mirabilior est secunda hominum generatio quam prima conditio: quia plus est in novissimis saeculis reparasse Deum quod perierat, quam a principio fecisse quod non erat. Libertatem itaque innocentiae naturalis, quam primorum parentum praevaricatione perdidimus, nulla per se sanctorum praecedentium merita receperunt, quia lata in transgressores sententia, omnem progeniem captivæ posteritatis obstrinxit, et nemo exstitit exsors a damnatione, quia nullus fuit liber a crimine. Sed redemptio Salvatoris destruens opus diaboli, et rumpens vincula peccati, ita magnæ pietatis suæ disposuit sacramentum, ut usque ad consummationem quidem mundi praefinita generationum plenitudo decurreret, sed renovatio originis per justificationem indiscretæ fidei ad omnia retro saecula pertineret. Incarnatio quippe Verbi, et occisio ac resurrectio Christi, universorum fidelium salus facta est, et sanguis unius iusti hoc nobis donavit, qui eum pro reconciliatione mundi credimus fustum, quod contulit patribus, qui similiter credidere fundendum.

CAP. II.

Nihil ergo, dilectissimi, ab antiquis significationibus in Christiana religione diversum est, nec umquam a praecedentibus justis, nisi in Domino Jesu Christo salvatio sperata est, dispensationibus quidem pro divinae voluntatis ratione variatis, sed in idipsum coruscantibus et legis testimoniis, et prophetiae oraculis, et oblationibus hostiarum: quia sic congruebat illos populos erudiri, ut quae revelata non caperent, obumbrata susciperent, et major Evangelii esset auctoritas, cui tot signis totque mysteriis, veteris Testamenti paginae deservissent; de quibus Dominus profitebatur, quod non venerat legem solvere, sed adimplere (Matth. V, 17). Ne itaque aestimet sibi prodesse Judaeus, quod in litterae carnaliter superficie demoratur, et iis Scripturis convincitur repugnare, quae apud nos veram sui obtinent dignitatem, dum et erudimur praedictis, et ditamur impletis. Dicente enim Domino: Cum exaltatus fuero, omnia traham ad me (Joan. XII, 32), nihil legalium institutionum, nihil prophetarum resedit figurarum, quod non totum in Christi sacramenta transierit. Nobiscum est signaculum circumcisionis, sanctificatio chrismatum, consecratio sacerdotum; nobiscum puritas sacrificii, baptismi veritas, honor templi, ut merito cessarint nuntii, postquam nuntiata venerunt; nec vacuatur reverentia promissionum, quia plenitudo manifestata est gratiarum. Verum quia, sicut ait Apostolus: Caecitas ex parte in Israel facta est, nec qui filii carnis, ii filii sunt promissionis (Rom. XI, 25), ineffabilis misericordia Dei Israeliticum sibi populum de omnibus nationibus fecit, et saxeo illo gentilium cordium rigore mollito, veros Abrahae filios de lapidibus excitavit (Matth. III, 9): ut conclusis omnibus sub peccato (Rom. XI, 32), qui carne nati sunt, spiritu renascantur, nec intersit quo patre sit quisque genitus, cum per indiscretam unius fidei confessionem et fons baptismatis faciat innocentes, et electio adoptionis confirmet haeredes.

CAP. III.

Quid enim aliud egit agitque crux Christi, quam ut destructis inimicitiiis, et reconcilietur mundus Deo, et per sacrificium immolati Agni veram in pacem cuncta revocentur? Non autem concordat Deo, qui ab ea quam in regeneratione sua edidit professione dissentit, et divini immemor pacti, inhaerere ostenditur renuntiatis, dum resilire invenitur a creditis. Frustra enim Christianum sibi nomen usurpat, et nequaquam aestimet se Pascha Domini celebrare, qui Jesum Christum in ea qua natus, et passus, et mortuus, ac sepultus est carne, resurrexisse non credit, et nostrae in illo naturae resuscitatas primitias non fatetur. Verus itaque venerator Dominicae passionis sic crucifixum Jesum oculis cordis aspiciat, ut illius carnem suam esse cognoscat. Contremiscat in Redemptoris sui supplicio terrena substantia, rumpantur infidelium mentium petrae, et qui mortalitatis gravabantur sepulcris, discussa obstaculorum mole prosiliant. Appareant nunc quoque in civitate sancta, id est in Ecclesia Dei, futurae resurrectionis indicia, et quod gerendum est in corporibus, fiat in cordibus. Nulli infirmorum crucis est negata victoria; nec quisquam est cui non Christi auxilietur oratio. Quae si multis in ipsum saevientibus profuit, quanto magis eos qui ad ipsum convertuntur adjuvat? Sublata est ignorantia, temperata est difficultas, et igneam illam qua vitae regio erat inclusa, romphaeam sacer Christi sanguis exstinxit. Verae luci, antiquae noctis cessit obscuritas. Invitatur ad paradisi divitias populus Christianus, et cunctis regeneratis ad amissam patriam patefactus est reditus, si nemo sibi illam viam facit claudi, quae fidei latronis potuit aperiri.

CAP. IV.

Celebrantes igitur, dilectissimi, paschalis festi ineffabile sacramentum, agnoscamus, docente Spiritu Dei, ad cujus gloriae participationem vocati et ad quam

spem simus ingressi. Nec ita nos nunc anxie, nunc superbe praesentis vitae occupent actiones, ut non toto cordis affectu conformari Redemptori nostro per illius exempla nitamur. Nihil enim non ad nostram salutem aut egit aut pertulit, ut virtus quae inerat capiti inesset etiam et corpori. Nam primum ipsa illa substantiae nostrae in Deitate susceptio, qua Verbum caro factum est, et habitavit in nobis (Joan. I, 14), quem hominum misericordiae suae, nisi infidelem, reliquit exsortem? Et cui non communis natura cum Christo est, si assumentem recepit, et eo spiritu est regeneratus quo ille progenitus? Deinde quis in illo suas non agnoscat infirmitates? Quis perceptionem cibi, requietionem somni, sollicitudinem moestitudinis, lacrymas pietatis, non videat formae fuisse servilis? Quae quoniam ab antiquis sananda vulneribus, et a colluvione erat purganda peccati, ita Unigenitus Dei, etiam hominis factus est filius, ut et omni humanitatis veritate, et Divinitatis plenitudine non careret. Sicut itaque nostrum est quod cum unione Deitatis peperit materna virginitas, ita nostrum est quod Judaica crucifixit impietas. Nostrum est quod exanime in sepulcro jacuit, et quod die tertia resurrexit, quodque super omnes altitudines coelorum ad dexteram paternae majestatis ascendit: ut si per viam mandatorum ejus incedimus, et si quae in humilitate corporea nostrae impendit saluti non erubescimus confiteri, nos quoque in gloriae ejus consortium provehamur: quoniam manifeste quod denuntiavit implebitur: Omnis qui confitebitur me coram hominibus, et ego confitebor eum coram Patre meo, qui in coelis est (Matth. X, 32).

CAP. V.

Huic autem cohortationi nostrae adest atque auxiliatur gratia Dei, quae incarnationis Christi et mortis ac resurrectionis ejus inimicos, revelata per omnes Ecclesias veritate, destruxit; ut totius mundi fideles, cum apostolicae fidei auctoritate concordantes, una nobiscum

exultatione gauderent, dicente beato Paulo apostolo: An ignoratis, quia quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in morte, ut quomodo surrexit Christus a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate vitae ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus, simul et resurrectionis erimus. Hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruat corpus peccati, ut ultra non serviamus peccato. Qui enim mortuus est, justificatus est a peccato. Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam vivemus cum illo (Rom. VI, 3-8): qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXVII.

**De Passione Domini XVI;
die Dominica habitus.**

SYNOPSIS.

I. Quantum prosit beneficiorum Dei contemplatio, quorum praedictio fidem astruit.---II. Sic passionem Christi Dei consilio decretam esse, ut nec ipse sceleris auctor, nec Judaei excusabiles sint. ---III. Nec ipsos interfectores Christi a redemptionis munere esse repulsos.---IV. Quam detestandum sit Judae crimen: quanta criminis poena.---V. Christum per voluntariam mortem et remedium dedisse et exemplum.---VI. Mortem Christi, omnem et superbiae et desidia locum auferre; nec praecepta adimpleri, nisi per ipsum.---VII. Christum in membrorum suorum persona dixisse: Quare me dereliquisti?

CAP. I.

Semper quidem, dilectissimi, fidelium mentes in divinorum operum decet admiratione versari, et rationales animos iis maxime cogitationibus inhaerere, per quas incrementum fidei consequantur. Cum enim pii cordis intentio, vel ad generalia beneficia, vel ad specialia ipsius gratiae dona dirigitur, multas a se vanitates abigit, et a corporalibus curis in quoddam secretum spiritale secedit. Sed hoc in tempore Dominicae passionis multo avidius excellentiusque faciendum est, ut ea quae sacris sunt lectionibus recensita, sanae intelligentiae suscipiantur auditu, et quae magna sunt verbis, appareant majora mysteriis. Prima namque erigendi sursum nostri cordis est ratio quod ea quae etiam evangelica veritas enarravit, voces propheticae non tamquam gerenda, sed tamquam gesta cecinerunt; et quod humanae aures nondum cognoverant faciendum, jam Spiritus sanctus praedicabat impletum. Nam rex David, cujus secundum hominem semen est Christus, diem crucis Domini mille et plus quam centum annorum aetate praecessit, et nihil eorum suppliciorum quae sibi memorat illata perpessus est. Sed quia per os ejus ille loquebatur qui carnem passibilem ex ipsius erat stirpe sumpturus, merito sub ipsius persona praemittitur historia crucis, qui in se gerebat corpoream originem Salvatoris. Vere enim David in Christo est passus, quia vere Jesus in David est carne crucifixus.

CAP. II.

Cum ergo omnia quae in Dominum majestatis Judaica admisit impietas, tanto ante praedicta sint, et non tam de futuris quam de praeteritis propheticus sit sermo contextus, quid aliud nobis quam sempiternarum dispositionum Dei incommutabilis ordo reseratur, apud quem et discernenda jam dijudicata, et futura jam facta sunt? Cum enim et qualitates actionum nostrarum, et effectus omnium voluntatum scientia divina praeveniat, quanto magis nota Deo sunt opera sua? Et recte placuit

quasi facta recoli, quae non poterant omnino non fieri. Unde et apostoli Spiritu Dei pleni, cum inimicorum Christi minas saevitiamque paterentur, concordi ad Deum voce dixerunt: Convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodes et Pontius Pilatus cum gentibus et populis Israel facere, quae manus tua et consilium tuum decreverunt fieri (Act. IV, 27, 28). Numquid iniquitas persequentium Christum ex Dei est orta consilio, et illud facinus quod omni majus est crimine manus divinae praeparationis armavit? Non hoc plane de summa justitia sentiendum est, quia multum diversum multumque contrarium est id quod in malignitate Judaeorum est praecognitum, et quod in Christi est passione dispositum. Non inde processit voluntas interficiendi, unde moriendi; nec de uno exstitit spiritu atrocitas sceleris, et tolerantia Redemptoris. Impias furentium manus non immisit in se Dominus, sed admisit; nec praesciendo quod faciendum esset, coegit ut fieret, cum tamen ad hoc carnem suscepisset ut fieret.

CAP. III.

Denique inter crucifixum et crucifigentes tam dispaes causae sunt, ut quod a Christo susceptum est, non possit resolvi; quod ab illis commissum, possit aboleri. Qui enim venit peccatores salvos facere (Matth. IX, 13), nec ipsis quidem interfectoribus suis misericordiam denegavit, sed impiorum malum in bonum credentium commutavit: ut mirabilior fieret gratia Dei, non secundum merita hominum, sed secundum multitudinem divitiarum sapientiae et scientiae Dei misericorditer praeparata, quando et ipsos qui fuderant sanguinem Salvatoris, reciperet unda baptismatis. Nam, sicut Scriptura, quae apostolorum actus continet, loquitur, cum praedicatio beati Petri apostoli Judaeorum corda compungeret, et agnita impietate sui sceleris dicerent: Quid faciemus, viri fratres? idem Apostolus ait: Poenitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum in

nomine Jesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum; et accipietis donum Spiritus sancti. Vobis est enim repromissio, et filiis vestris, et omnibus qui longe sunt, quoscumque advocaverit Dominus Deus noster; moxque addidit Scriptura, et dixit: Qui ergo receperunt sermonem ejus baptizati sunt, et appositae sunt in illo die animae circiter tria millia (Act. II, 37---41). Quod itaque Dominus Jesus Christus furorem frementium pati voluit, in nullo auctor eorum criminum fuit; nec egit ut haec vellent, sed cessit ut possent; et sic usus est obcaecatae plebis insania, quomodo et perfidia traditoris, quem ab immanitate concepti sceleris, et beneficiis revocare est dignatus et verbis, assumendo in discipulum, provehendo in apostolum, monendo signis, consecrando mysteriis, ut cui nihil benevolentiae deesset ad correctionem, nihil occasionis superesset ad crimen.

CAP. IV.

Sed tu, impiissime homo, semen Chanaan, et non Juda (Dan. XIII, 56), nec jam vas electionis, sed filius perditionis et mortis, utiliora tibi diaboli incitamenta credebas: ut facibus inflammatus avaritiae, ad triginta argenteorum lucrum inardesceres, et quid divitiarum amitteres non videres. Nam etsi non putabas credendum esse promissis, quae fuit ratio ut tantillus pecuniae modus praeponeretur acceptis? Imperabas daemoniis, medebaris infirmis, honorabaris cum apostolis, et ut famem tuae cupiditatis expleres, patebant tibi furta de loculis. Sed animum interdictorum avidum, quod minus licuit, amplius incitavit; nec tam placuit quantitas pretii quam magnitudo peccati. Unde facinus commercii tui non ideo detestandum est quia Dominum viliter aestimasti, sed quia Redemptorem etiam tuum, ne tibi parceres, vendidisti. Et merito tibi tua poena commissa est, quia in supplicium tuum nemo te saevior potuit inveniri.

CAP. V.

Quod igitur in tempore praestituto, secundum propositum voluntatis suae Jesus Christus crucifixus et mortuus et sepultus est, non propriae conditionis necessitas, sed nostrae captivitatis redemptio fuit. Ideo enim Verbum caro factum est, ut de utero Virginis sumeretur natura passibilis, et quod in Filium Dei non poterat perpetrari, in filium hominis posset admitti. Nam licet in ipso ortu coruscarent in eo signa Deitatis, et omnia incrementa corporalium provectuum divinis essent plena miraculis, infirmitatum tamen nostrarum suscepit veritatem, et excepta communione peccati, nihil a se humanae infirmitatis excluserat, ut et sua nobis inferret, et in se nostra curaret. Ab omnipotenti enim medico duplex nobis miseris remedium praeparatum est, cujus aliud est in sacramento, aliud in exemplo; ut per unum conferantur divina, per aliud exigantur humana. Quia sicut Deus justificationis est auctor, ita homo devotionis est debitor.

CAP. VI.

Per hanc ergo, dilectissimi, salutis nostrae ineffabilem reparationem, nec superbiae nobis, nec desidia locus relinquitur: quia et nihil habemus nisi quod accepimus, et jugiter admonemur ut dona gratiae Dei non negligenter habeamus (I Tim. IV, 14). Juste enim nobis instat praecepto qui praecurrit auxilio, et benigne incitat ad obedientiam qui ducit ad gloriam. Unde merito Dominus ipse nobis factus est via (Joan. XIV, 6), quia nisi per Christum non itur ad Christum. Per ipsum autem ad ipsum tendit qui per semitam patientiae et humilitatis ejus incedit: in quo plane itinere nec aestus deest laboris, nec nubes tristitiae, nec procella formidinis. Ibi sunt insidiae iniquorum, persecutiones infidelium, minae potentium, contumeliae superbiorum: quae Dominus virtutum et Rex gloriae (Ps. XXIII, 10) ideo omnia in infirmitatis nostrae forma, et in carnis peccati similitudine percurrit (Rom. VIII, 3), ut inter praesentis vitae pericula

non tam optandum sit nobis declinando ista effugere, quam tolerando superare.

CAP. VII.

Inde est quod caput nostrum Dominus Jesus Christus omnia in se corporis sui membra transformans, quod olim in psalmo eructaverat, id in supplicio crucis sub redemptorum suorum voce clamabat: Deus, Deus meus, respice in me: quare me dereliquisti (Ps. XXI, 1)? Vox ista, dilectissimi, doctrina est, non querela. Nam cum in Christo Dei et hominis una persona sit, nec ab eo potuerit relinqui a quo non poterat separari, pro nobis trepidis et infirmis interrogat cur caro pati metuens exaudita non fuerit. Instante enim passione ad sanandum et corrigendum nostrae fragilitatis metum dixerat: Pater, si possibile est, transeat a me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu, et iterum: Pater, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua (Matth. XXVI, 39, 42). Qui ergo trepidatione carnis evicta, jam in paternam transierat voluntatem, et toto mortis terrore calcato, opus suae constitutionis implebat, cur in ipso tantae victoriae exaltatus triumpho, causam et rationem qua sit relictus, id est non exauditus, inquit, nisi ut ostendat alium esse illum affectum, quem ad humanae formidinis excusationem recepit, alium illum quem ex aeterno placito Patris pro mundi reconciliatione praelegit? Unde ipsa vox non exauditi, magni est expositio sacramenti, quod nihil humano generi conferret Redemptoris potestas, si quod petebat nostra obtineret infirmitas. Haec hodie, dilectissimi, ne vos prolixitate sermonis oneremus, dicta sufficiant: caetera in quartam sabbati differamus. Aderit Dominus orantibus vobis, ut quae solvenda promittimus, ipso largiente reddamus, qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXVIII.

De Passione Domkini XVII; feria quarta habitus.

SYNOPSIS.

I. Inseparabilem a Christo Divinitatem eum derelinquere non potuisse.---II. Voluntariam Christi mortem pro salute mundi clamore demonstrari; nec blasphemantium vocibus potuisse impediri.--- III. Spretis blasphemiiis sacrificium suum a Christo oblatum esse; veli etiam scissione significatum.--- IV. Diabolum numquam non insidiari. Quae utilitas jejunii quadragesimalis.

CAP. I.

Sermo proximus, dilectissimi, cujus vobis promissam restituere cupimus portionem, in id disserendi ratione processerat, ut de illa clamantis ad Patrem crucifixi Domini voce loqueremur: ne simplex et incuriosus auditor ita acciperet verba dicentis: Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti (Ps. XXI, 1)? tamquam fixo Jesu in crucis ligno, paternae ab eo Deitatis omnipotentia recessisset; cum in tantam unitatem Dei et hominis natura convenerit, ut nec supplicio potuerit dirimi, nec morte disjungi. Manente enim in sua proprietate utraque substantia, nec Deus dereliquit sui corporis passionem, nec Deum fecit caro passibilem, quia Divinitas quae erat in dolente non erat in dolore. Unde secundum Verbi hominisque personam, idem est qui factus est inter omnia, et per quem facta sunt omnia. Idem est qui impiorum manibus comprehenditur, et qui nullo fine concluditur. Idem est qui clavis transfigitur, et qui nullo vulnere sauciatur. Idem postremo est qui mortem subiit, et sempiternus esse non desiit, ut utrumque signis non dubiis manifestetur quod vera sit in Christo humilitas, et vera majestas: quia ideo se humanae infirmitati virtus divina conseruit, ut dum Deus sua facit esse quae nostra

sunt, nostra faceret esse quae sua sunt. Non ergo aberat a Patre Filius, nec a Filio Pater: et illa Deitas incommutabilis, et inseparabilis Trinitas nihil sui poterat a se habere discretum. Quamvis enim susceptae incarnationis dispensatio ad unigenitum Dei Filium proprie pertineret, sic tamen Pater non abjungebatur a Filio, quemadmodum caro non dividebatur a Verbo.

CAP. II.

Ideo ergo Jesus voce magna clamabat, dicens: Quare me dereliquisti? ut notum omnibus faceret quam oportuerit eum non erui, non defendi, sed saevientium manibus derelinqui, hoc est Salvatorem mundi fieri, et omnium hominum Redemptorem; non per miseriam, sed per misericordiam; nec amissione auxilii, sed definitione moriendi. Quae vero illic vitae intercessio sentienda est, ubi anima et potestate est emissa, et potestate revocata? Dicit enim beatus Apostolus quod Pater Filio suo proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum (Rom. VIII, 32); et iterum dicit: Quoniam Christus dilexit Ecclesiam, et semetipsum tradidit pro ea, ut eam sanctificaret (Ephes. V, 2, et 26). Unde tradi Dominum passioni, tam fuit paternae quam ipsius voluntatis: ut eum non solum Pater relinqueret, sed etiam ipse se quadam ratione desereret, non trepida discessione, sed voluntaria cessione. Continuit enim se ab impiis Crucifixi potestas, et ut dispositione uteretur occulta, uti noluit virtute manifesta. Nam qui mortem et mortis auctorem sua venerat passione destruere, quomodo peccatores salvos faceret, si persecutoribus repugnaret? Judaeorum igitur hoc fuerat, dilectissimi, ut Jesum a Deo crederent relictum, in quem tanto scelere saevire potuissent: quia sacramentum mirabilis patientiae nescientes, sacrilega illusionem dicebant: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Si rex Israel est, descendat nunc de cruce, et credimus ei (Matth. XXVII, 42). Non vestrae caecitatis arbitrio, o stulti scribae, et impii sacerdotes, ostendenda

erat potentia Salvatoris, nec secundum pravas blasphemantium linguas humani generis redemptio debebat intermitteri: cum si Deitatem Filii Dei voluissetis agnoscere, innumera opera ejus videretis, quae vos ad eam quam fallaciter promittitis fidem confirmare debuerint. Si autem, ut ipsi profitemini, verum est quod alios salvos fecit, cur illa tot et tanta miracula, quae sub publico facta sunt conspectu, in nullo cordis vestri duritiam mollierunt, nisi quia ita semper sancto Spiritui restitistis, ut omnia vobis beneficia Dei in perniciem verteretis? Nam etiamsi descenderet Christus de cruce, vos tamen haereretis in crimine.

CAP. III.

Spreta ergo sunt vanae insultationis opprobria, et misericordiam Domini perdita et collapsa reparantem nullae contumeliae, nulla convicia a sui via propositi removerunt. Offerebatur enim Deo pro salute mundi hostia singularis, et occisio Christi veri Agni per tot saecula praedicata promissionis filios in libertatem fidei transferebat. Confirmabatur quoque Testamentum novum, et Christi sanguine aeterni regni scribebantur haeredes. Ingrediebatur summus pontifex Sancta sanctorum, et ad exorandum Deum immaculatus sacerdos per velum suae carnis intrabat (Hebr. IX, 16 et seq.). Denique adeo tunc a lege ad Evangelium, a Synagoga ad Ecclesiam, a multis sacrificiis ad unam hostiam evidens est facta translatio, ut emittente Spiritum Domino, velum illud mysticum quod templi penetralia sanctumque secretum suo intercludebat objectu, a summo usque ad imum vi subita scinderetur: quoniam figuras veritas aufererat, et superflui erant nuntii sub praesentia nuntiati. Adjiciebatur iis elementorum omnium tremenda commotio (Matth. XXVII, 51), et auctoribus Crucis Christi ipsa se naturae officia subtrahebant. Cumque custos supplicii Centurio, territus iis quae viderat, diceret: Vere Filius Dei erat homo iste (Ibid., 54): impietatem tamen Judaicam monumentis et

petris omnibus duriores, nulla proditur mitigasse compunctio: ut appareat paratiores ad intelligendum Filium Dei tunc fuisse Romanos milites, quam Israeliticos sacerdotes.

CAP. IV.

Quia ergo Judaei omnium sacramentorum sanctificatione privati, lucem sibi in tenebras et in luctum festa verterunt, nos dilectissimi, effusam super omnes gentes gratiam Dei prociduis corporibus atque animis adoremus; obsecrantes misericordem Patrem et divitem Redemptorem, ut de die in diem, auxilio ejus adjuti, omnia vitae hujus pericula possimus effugere. Adest enim callidus ubique tentator, et nihil vacuum a suis relinquit insidiis. Cui, auxiliante misericordia Dei, quae nobis inter omnia adversa praetenditur, fideli semper est constantia resistendum: ut quamvis impugnare non desinat, neminem tamen quem expugnet inveniat. Prosint omnibus, dilectissimi, religiose celebrata jejunia, et continentiae utilitas, quam et animis et corporibus probavimus congruentem, nullis corrumpatur excessibus. Quae enim ad sobrietatem et parcimoniam pertinent, ideo diligentius in his sunt celebrata diebus, ut de brevi studio in longam consuetudinem mitterentur; et sive in operibus misericordiae, sive in studio parcimoniae, nullum a fidelibus vacuum tempus habeatur, quoniam utique in accessu dierum et cursu temporum lucra debemus facere operum, non damna meritorum. Piis autem studiis et religiosis animis aderit misericordia Dei, ut quod fecit concupisci, faciat obtineri: qui vivit et regnat cum Domino nostro Jesu Christo Filio suo, et cum sancto Spiritu in saecula seculorum. Amen.

SERMO LXIX.

De Passione Domini XVIII.

SYNOPSIS.

I. Ineffabilem esse mysterii crucis altitudinem. Fidem ejus tam unam esse quam infidelitas est varia et incerta.--II. Cessasse figuras, quia veritas illuxit, cujus fides eadem semper fuit.---III. Christum Deum et hominem voluntarie mortuum; diabolum in astutia sua deceptum fuisse.---IV. Diabolum, dum Christum occidit, liberandis hominibus locum dedisse et plenae de morte et peccato victoriae. ---V. Sedulo insidias diaboli esse vitandas, ut cum Christo crucifixi per mortificationem, in ipso coronemur.

CAP. I.

Magnitudo quidem, dilectissimi, ineffabilis sacramenti, ita humanae intelligentiae altitudinem, et totius vincit eloquii facultatem, ut et excellentissimis ingeniis, et facundissimis linguis sublimior sit triumphus Dominicae passionis. Sed gaudendum nobis potius quam erubescendum est, quod tantae superamur materiae dignitate; de qua nemo humilior sensit quam qui putavit suffecisse quae dixit. Non ergo superfluo quae praedicavimus praedicamus, nec de rebus divinis loquenti carnalium aurium sunt timenda fastidia, tamquam despectui sint futura, quia crebro cognoscuntur iterata: cum hoc maxime ad Christianae fidei pertineat soliditatem, ut secundum apostolicam doctrinam, idipsum dicamus omnes, et simus perfecti in eodem sensu et in eadem scientia (I Cor. I, 10). Infidelitas quippe, quae omnium est mater errorum, in multas opiniones, quas arte dicendi necesse habeat colorare, distrahitur. Veritatis autem testificatio numquam a sua luce discedit, et quod aliis minus, aliis amplius micat, non varietas facit luminis, sed infirmitas contemplationis. Cui secundum supernae illuminationis auxilium, etiam meo sermone famulandum est: ut quoniam Dei agricultura, Dei aedificatio estis (I Cor. III, 9), ipse et dispensanti et accipienti tribuat

sufficientiam, qui largitionum suarum justam exigere novit usuram.

CAP. II.

Decurso igitur, dilectissimi, textu evangelicae lectionis, quam de gloria crucis Christi intento accepistis auditu, omnia vobis divinorum eloquiorum mysteria patefacta sentite; et quidquid sub propheticis testificationibus umbra veteris Testamenti velabat, in sacramento passionis Dominicae manifestum esse gaudete. Ideo enim sacrificiorum varietates et purificationum differentiae destiterunt, ideo mandatum circumcisionis, ciborum discretio, otium sabbati, et paschalis agni cessavit occisio, quia lex per Mosen data est, gratia autem et veritas per Jesum Christum facta est (Joan. I. 17). Praecesserunt figurae, ut sequerentur effectus, et adventu rerum nuntiatarum finita sunt officia nuntiorum, sic reconciliatione humani generis temperata, ut salus quae in Christo est, nullis saeculis sub eadem justificatione defuerit; et ad hoc dilationum profecerit ratio, ut quae diu credita sunt antequam fierent, incunctanter honorarentur. Nam cum virtus fidei in iis quae visui non subjacent constituta sit (Hebr. XI, 1), indulgentius nobiscum egit doctrina coelestis, quos in haec mundi tempora distulit, ut ad intelligentiae facilitatem, multo pluribus quam priores et vatibus uteremur et testibus.

CAP. III.

Quod ergo nobis de passione Domini Jesu Christi sacra et digito Dei scripta Evangelia protestantur, sine nubilo haesitationis accipite; et rerum gestarum ordinem tam habetote manifestum, quam si omnia corporeo et visu attingeretis et tactu. Vera in Christo Deitas et vera credatur humanitas. Ipse est caro qui Verbum, et sicut unius cum Patre substantiae, ita unius cum matre naturae.

Non geminatus persona, non confusus essentia; potestate impassibilis, humilitate mortalis; sed utraque sic utens, ut et virtus glorificare posset infirmitatem, et infirmitas non valeret obscurare virtutem. Comprehendi se a persecutoribus patitur, qui continet mundum, et eorum manibus nectitur, quorum corde non capitur. Justitia non resistit injustis, et cedit veritas testimoniis falsitatis: ut manens in forma Dei, formam impleret servi, et veritatem corporeae nativitatis confirmaret saevitia corporeae passionis. Sed hanc Unigenito Dei subire et perpeti, non conditio necessitatis, sed misericordiae fuit ratio: ut de peccato damnaret peccatum (Rom. VIII, 3), et diaboli opus de opere diaboli solveretur. Inimicus enim humani generis mortificandae in ipsa origine universitati lethale vulnus intulerat, nec poterat declinare jus ferreum dedititii seminis captiva progenies. Unde cum in tot generationibus mortali sibi lege subjectis, unum videret inter hominum filios, cujus virtutes super omnes totius temporis sanctos miraretur excellere, securum se fore credidit de perpetuitate sui juris, si nulla justitiae merita mortis jura superare potuissent. Famulis itaque suis et stipendiariis vehementius incitatis, in praejudicium suum saevit, et dum putat aliquid sibi debere quem potuisset occidere, non vidit libertatem singularis innocentiae, similitudinem persequendo naturae. Non autem errabat in genere, sed fallebatur in crimine. Adam enim primus, et Adam secundus, unum erant carne, non opere: et in illo omnes moriuntur, in isto omnes vivificabuntur (I Cor. XV, 22). Ille per superbiae cupiditatem iter fecit ad miseriam, hic per humilitatis fortitudinem viam paravit ad gloriam. Unde ipse dicit: Ego sum via, et veritas, et vita (Joan. XIV, 6). Via scilicet, in forma conversationis justae; veritas, in exspectatione rei certae; vita in perceptione felicitatis aeternae.

CAP. IV.

Hoc magnae pietatis sacramentum, dilectissimi, sicut Judaica impietas, ita diabolica superbia nesciebat. Si enim cognovissent, numquam Dominum majestatis crucifixissent (I Cor. II, 8). Sed quia hostem generis humani latebat consilium misericordiae Dei, et opposito carnis velamine Deus in Christo mundum sibi reconcilians tegebatur (II Cor. V, 19): perstitit in eum furere, in quo nihil suum poterat invenire. Nam et malignitati ejus hoc magis potuisset prodesse si parceret, et se ab effusione ejus sanguinis abstineret, per quem omnium erat solvenda captivitas, et reparanda libertas. Sed lucem tenebrae non comprehenderunt (Joan. I, 5), nec mendax caecitas sapientiam potuit veritatis inspicere. Tenuit itaque dispositam mansuetudo patientiam, et cohibita famulantium sibi angelicarum virtute legionum, hausit calicem doloris et mortis, totumque supplicium transtulit in triumphum. Victi sunt errores, subactae sunt potestates, accepit novum mundus exordium: ut damnata generatio non obsesset, quibus salvandis regeneratio subveniret. Transierunt vetera, et ecce facta sunt omnia nova (II Cor. V, 7); universorum enim in Christo credentium et in sancto Spiritu renatorum, per ipsum et cum ipso una est et passionis societas et resurrectionis aeternitas, dicente Apostolo: Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum autem Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria (Coloss. III, 3).

CAP. V.

In hac igitur spe, dilectissimi, constituti, omnes diaboli cavete versutias, qui non solum per carnis concupiscentias, nec per corporeas tantum insidiatur illecebras, sed inter ipsa quoque semina fidei spargens zizania falsitatum, veritatis studet violare culturam, ut quos non potuerit corrumpere malis actibus, impiis subvertat erroribus. Fugite ergo mundanae argumenta doctrinae et viperea haereticorum vitate colloquia. Nihil

vobis commune sit cum eis qui catholicae adversantes fidei solo sunt nomine Christiani. Non enim templum Spiritus Dei, nec membra sunt Christi; sed falsis opinionibus implicati, tot species habent diaboli, quot simulacra mendacii. A quibus malis per Dominum Jesum Christum, qui et via, et veritas, et vita est (Joan. XIV, 6), liberati, omnes vitae istius tentationes et omnia praelia cum fidei exultatione toleremus. Si enim compatimur, et conregnabimus (Rom. VIII, 17; II Tim. II, 12). Quod praemium non eis tantum paratum est qui pro nomine Domini impiorum saevitia sunt perempti, quoniam universitas Deo servientium Deoque viventium, sicut in Christo est crucifixa, ita est in Christo coronanda: illis quidem in omni gloria praecellentibus, qui terribiles mortes et saeva tormenta usque ad exhalationem spiritus tolerando superaverunt, sed etiam iis subsequentibus qui avaritiae cupiditatem, superbiae elationem, desideriaque luxuriae, carnis suae mortificatione vicerunt. Unde merito Apostolus ait quod omnes, qui pie volunt vivere in Christo, persecutionem patiuntur (II Tim. III, 12). Cujus utique non est extraneus, qui non est pietatis alienus: paschalem enim festivitatem solemniter agit, qui non in fermento veteris malitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis operatur (I Cor. V, 8); nec jam in Adam primo, sed in Adam vivit secundo, membrum scilicet factus corporis Christi: qui cum esset in forma Dei, forma servi dignatus est fieri (Phil. II, 6), ut in uno mediatore Dei et hominum, homine Jesu Christo (I Tim. II, 5), et plenitudo majestatis divinae, et veritas naturae esset humanae. Quam nisi Verbi Deitas in suae personae assumpsisset unitatem, nec regeneratio esset in aqua baptismatis, nec redemptio in sanguine passionis. Sed quia in sacramento incarnationis Christi nihil falsum, nihil accepimus figuratum, non frustra nos et cum moriente mortuos, et cum resurgente credimus suscitatos: manente ipso in nobis qui operatur omnia in omnibus (I Cor. XII, 6), vivens et regnans cum Patre et Spiritu sancto Deus in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXX.

De Passione Domini XIX.

SYNOPSIS.

I. Quam praesentem nobis faciat fides vera Christi passionem, quae longe diversa est in Crucifixi mente et in crucifigentium opere.---II. Malitia Judaeorum usum esse Christum, ut morte sua verum Pascha immolaret, quo et ipsi occisores possent salvari.--- III. Sapientiam mundi in mysterio crucis confundi, in qua et potentia, et infirmitas Christi nos salvat.--- IV. Crucem jugiter ferendam, ut quod mysterio actum est in baptismo, opere compleatur.--- V. Passionem Domini usque ad finem mundi perfici mortificatione ejus membrorum. Diaboli inimicitiam amicitiae ejus praeferendam.---VI. Vitiorum nostrorum mortificationem Christi virtutem esse et victoriam.

CAP. I.

Sacram, dilectissimi, Dominicae passionis historiam, evangelica, ut moris est, narratione decursam, ita omnium vestrum arbitror inhaesisse pectoribus, ut unicuique audientium ipsa lectio quaedam facta sit visio. Habet enim hanc potentiam fides vera, ut ab iis mente non desit, quibus corporalis praesentia interesse non potuit; et sive in praeteritum redeat, sive in futurum se cor credentis extendat, nullas sentiat moras temporis cognitio veritatis. Adest ergo sensibus nostris imago rerum pro nostra salute gestarum, et quidquid tunc discipulorum perstrinxit animos, nostros quoque tangit affectus; non quod aut tristitia deprimamur, aut saevitia furentium Judaeorum terreamur, cum etiam eos quos illius tempestatis magnitudo concussit, ad invictam constantiam resurrectio Domini ascensioque provexerit; sed quia cum in cogitationem venit quales tunc Jerusalem

populi et quales fuerint sacerdotes, magno accipiamus cum tremore mentium tantum facinus impiorum. Quamvis enim ad salutem humani generis pertineret passio Salvatoris, et aeternae mortis vincula temporali sint Domini morte dirupta, aliud tamen Crucifixi patientia, aliud crucifigentium egit insania, nec ad eosdem rerum exitus misericordia et ira tendebat: cum per ejusdem sanguinis effusionem Christus solveret mundi captivitatem et Judaei interficerent omnium Redemptorem.

CAP. II.

Obduravit ergo carnalem Israel malignitas sua, et nihil ei legis testificatio, nihil mysteriorum images, nihil prophetarum oracula profuerunt, cum Pascha Domini tot saeculis celebratum in eo Joannes doceret impletum, de quo publica protestatione dicebat: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi (Joan. I, 29). Repugnat iniquitas justitiae, caecitas luci, mendacium veritati; sed de saevitia obluctantium, de scelere crudelium obtinuit Jesus aeternae dispositionis effectum; et ita humano generi sua morte consuluit, ut sacramentum salutis etiam ipsis persecutoribus non negaret. Qui enim venerat universis credentibus omnia peccata dimittere, a generali indulgentia nec Judaicum voluit crimen excludere. Quorum itaque perfidiam detestamur, eorundem fidem, si convertantur, amplectimur; et imitantes misericordiam Domini, qui pro eis a quibus erat crucifixus orabat, nos quoque cum beato Paulo apostolo nostras jungimus preces, et ut ille populus misericordiam consequatur optamus, ob cujus offensionem gratiam reconciliationis accepimus: quoniam, sicut ait idem magister gentium, conclusit Deus omnia in incredulitate, ut omnium misereatur (Rom. XI, 32).

CAP. III.

Quid autem illud fuit quod et Judaeis intellectum abstulit, et sapientium mundi corda turbavit, nisi crux Filii Dei, quae et philosophicam evanescere prudentiam, et Israeliticam fecit caligare doctrinam? Omnem namque sensum humanae mentis excessit divini altitudo consilii, cum placuit Deo per stultitiam praedicationis, salvos facere credentes (I Cor. I, 21), ut mirabilior fieret constantia fidei ex difficultate credendi. Inconsequens enim et irrationabile videbatur recipere animo quod creatorem omnium naturarum in substantia veri hominis Virgo intemerata peperisset; quod aequalis Patri Filius Dei, qui impleret omnia et contineret universa, furentium manibus comprehendi, iniquorum iudicio condemnari, et post dedecora illusionum, cruci se permisisset affigi. Sed in iis omnibus simul sunt et humilitas hominis, et celsitudo Deitatis; nec misericordiae ratio majestatem miserentis obscurat, quia de ineffabili potentia factum est, ut dum homo verus est in Deo inviolabili, et Deus verus est in carne passibili, conferretur homini gloria per contumeliam, incorruptio per supplicium, vita per mortem. Nisi enim Verbum caro fieret, et tam solida consisteret unitas in utraque natura, ut a suscipiente susceptam, nec ipsum breve mortis tempus abjungeret, numquam valeret ad aeternitatem redire mortalitas. Sed adfuit nobis in Christo singulare praesidium, ut in natura passibili mortis conditio non maneret, quam impassibilis essentia recepisset, et per id quod non poterat mori, posset id quod erat mortuum suscitari.

CAP. IV.

Huic sacramento, dilectissimi, ut inseparabiliter congruamus, magna nobis et animi et corporis intentione nitendum est ut cum gravissimi sit piaculi festum paschale negligere, periculosius sit ecclesiasticis quidem conventibus jungi, sed in Dominicae passionis consortio non haberi. Nam dicente Domino: Qui non accipit crucem suam, et non sequitur me, non est me dignus (Matth. X,

38); et dicente Apostolo: Si compatimur, et conregnabimus (Rom. VIII, 17; II Tim. II, 12); quis vere Christum passum, mortuum et resuscitatum colit, nisi qui cum ipso et patitur, et moritur, et resurgit? Et haec quidem in omnibus Ecclesiae filiis, ipso jam regenerationis sunt inchoata mysterio, ubi peccati interitus, vita est renascentis, et triduanam Domini mortem imitatur trina demersio; ut dimoto quodam aggere sepulturae, quos veteres suscepit sinus fontis, eosdem novos edat unda baptimastis; sed implendum est nihilominus opere quod celebratum est sacramento, et natis de Spiritu sancto quantumcumque superest mundani corporis, non sine crucis susceptione ducendum est. Quamvis enim forti et crudeli tyranno per potentiam crucis Christi vasa antiquae depraedationis erepta sint, et dominatio principis mundi a redemptorum sit ejecta corporibus, insidiari tamen etiam justificatis eadem malignitas perseverat, et multis modis eos in quibus non regnat impugnat: ut si quas animas negligentes imprudentesque repererit, saevioribus eas laqueis rursum innectat, et a paradiso Ecclesiae raptas in consortium suae damnationis inducat. Unde cum quispiam observantiae Christianae se limites sentit excedere, et in id cupiditates suas tendere, quod eum a recto itinere faciat deviare, recurrat ad crucem Domini, et ligno vitae motus noxiae voluntatis affigat; ac voce prophetica ad Dominum clamet et dicat: Confige clavis a timore tuo carnes meas; a iudiciis enim tuis timui (Ps. CXVIII, 120).

CAP. V.

Quid autem est clavis timoris Dei carnes habere confixas, nisi corporeos sensus ab illecebra illiciti desiderii sub metu divini continere iudicii? ut qui resistit peccato, et concupiscentias suas, ne quid morte dignum operetur, interficit, audeat cum Apostolo dicere: Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, et ego

mundo (Galat. VI, 14). Ibi ergo se constituat Christianus, quo eum secum sustulit Christus; et ad id dirigat omnem viam suam, ubi scit humanam salvatam esse naturam. Passio enim Domini usque ad finem producit mundi; et sicut in sanctis suis ipse honoratur, ipse diligitur, et in pauperibus ipse pascitur, ipse vestitur; ita in omnibus qui pro justitia adversa tolerant, ipse compatitur: nisi forte aestimandum est, multiplicata per orbem fide, et rarescente impiorum numero, omnes persecutiones, et omnia quae adversus beatos martyres saevierunt, finita esse certamina, tamquam suscipiendae crucis illis tantum necessitas incubuerit, quibus ad expugnandam Christi dilectionem atrocissima sunt illata supplicia. Sed aliud servientium Deo pietas experitur, aliud etiam Apostoli praedicatio protestatur, qui dicit: Omnes qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patiuntur (II Tim. III, 12). Qua sententia nimis tepidus et segnis ostenditur, qui nulla persecutione pulsatur. Pacem enim cum hoc mundo nisi amatores mundi habere non possunt, et nulla umquam iniquitati cum aequitate communio, nulla mendacio cum veritate concordia, nullus est tenebris cum luce consensus. Quia etiamsi pietas bonorum cupiat malos corrigi, conversionemque multorum per gratiam Dei miserentis obtineat, malignorum tamen spirituum adversus sanctos insidiae non quiescunt, et sive occulto dolo, sive aperto praelio, in omnibus fidelibus propositum bonae voluntatis infestant. Inimicum namque est illis omne quod rectum, omne quod sanctum est; et cum eis nihil in quemquam amplius liceat, quam justitia divina permiserit, quae dignatur suos aut corripere disciplina, aut exercere patientia, agunt tamen versutissima arte fallaciae, ut ex arbitrio propriae potestatis, aut laedere videantur, aut parcere; et multis, quod dolendum est, ita per nequitiam simulationis illudunt, ut quidam illos et timeant pati infensos, et velint habere placatos: cum beneficia daemonum omnibus sint nocentiora vulneribus, quia tutius est homini inimicitiam diaboli meruisse quam pacem. Sapientes itaque animae, quae unum timere,

unum diligere, et in unum Dominum sperare didicerunt, mortificatis cupiditatibus et crucifixis corporis sensibus, ad nullum hostium metum, ad nullum inclinantur obsequium. Voluntatem enim Dei etiam sibi praeferunt, et tanto amplius se amant quanto amplius pro Dei amore se non amant. Cumque audiunt sibi divinitus dici: Post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere (Eccli. XVIII, 30): dividunt affectus suos, et legem mentis a corporis lege discernunt: ut ex quadam se parte sibi denegent, perdentes se in iis quae carnaliter cupiunt, et invenientes se in iis quae spiritaliter concupiscunt.

CAP. VI.

Sanctum igitur Pascha, dilectissimi, in talibus membris corporis Christi legitime celebratur et nihil illis deest triumphis, quos passio Salvatoris obtinuit. Quoniam in iis qui apostolico exemplo castigant corpus suum et servituti subjiciunt (I Cor. IX, 27), iidem hostes eadem fortitudine conteruntur, et nunc a Christo vincitur mundus. Cum enim a servis suis quorumcumque vitiorum incentiva superantur, ipsius virtus est, ipsiusque victoria. Haec, dilectissimi, quae ad participationem crucis pertinent, sufficienter, ut arbitror, vestris sunt hodie auribus intimata: ut paschale sacramentum etiam in membris corporis Christi legitime celebretur. Superest ut de obtinendo resurrectionis consortio disseramus. Quod ne, continuato sermone, et mihi et vobis fiat onerosum in diem sabbati promissa differemus. Aderit, ut credimus, gratia Dei, ut debitum nostrum ipsius auxilio compleatur, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXI.

**De Resurrectione Domini I;
habitus sabbato sancto in pervigiliis Paschae.**

SYNOPSIS.

I. Curandum esse ne jejunii fructus evacuetur, ut qui mortui sunt cum Christo, etiam cum ipso resurgant.---II. Sepulturae dies propter discipulos esse abbreviatos.---III. Multis suam resurrectionem Christum probasse argumentis.---IV. Quae commutatio in carne Christi per resurrectionem facta fuerit.---V. Christianum, spretis terrenis, coelestibus mente inhaerere debere.---VI. Cavendum ne ad peccati voluptatem quis redeat post festum paschale.

CAP. I.

Sermone proximo, dilectissimi, non incongrue vobis, quantum arbitror, participationem crucis Christi insinuavimus, ut paschale sacramentum ipsa in se habeat vita credentium, et quod festo honoratur moribus celebretur. Quam autem hoc utile sit ipsi probastis, et ex vestra devotione didicistis quantum prosint animis atque corporibus prolixiora jejunia, frequentiores preces et eleemosynae largiores. Nemo enim fere est qui non hac exercitatione profecerit, et in abdito conscientiae suae aliquid quo recte possit gaudere condiderit. Sed haec lucra perseveranti sunt servanda custodia, ne in desidiam, resoluta labore, quod donavit Dei gratia, diaboli furetur invidia. Cum igitur quadraginta dierum observantia hoc voluerimus operari, ut aliquid sentiremus crucis in tempore Dominicae passionis, adnitendum nobis est ut etiam resurrectionis Christi inveniamur esse consortes, et de morte ad vitam, dum in isto sumus corpore, transeamus. Unicuique enim homini, qui ex alio in aliud aliqua conversione mutatur, finis est non esse quod fuit, et ortus, esse quod non fuit. Sed interest cui quis aut moriatur aut vivat: quia est mors quae causa est vivendi, et est vita quae causa est moriendi. Nec alibi quam in hoc transitorio saeculo utrumque conquiritur; et ex qualitate temporalium actionum differentiae

retributionum pendent aeternarum. Moriendum ergo est diabolo et vivendum Deo; deficiendum iniquitati, ut justitiae resurgatur. Occumbant vetera, ut oriantur nova. Et quoniam, sicut ait Veritas, nemo potest duobus dominis servire (Matth. VI, 24; Luc. XVI, 13), Dominus sit non ille qui stantes impulit in ruinam, sed ille qui dejectos erexit in gloriam.

CAP. II.

Dicente ergo Apostolo: Primus homo de terra terrenus, secundus homo de coelo coelestis. Qualis terrenus, tales et terreni; et qualis coelestis, tales et coelestes. Sicut portavimus imaginem terreni, portemus et imaginem ejus qui est de coelo (I Cor. XV, 47, 49); multum nobis de hac commutatione gaudendum est, qua de ignobilitate terrena ad coelestem transferimur dignitatem per illius ineffabilem misericordiam qui ut nos in sua proveheret, in nostra descendit; ut non solum substantiam, sed etiam conditionem naturae peccatricis assumeret, et ea sibi pateretur inferri divina impassibilitas, quae miserrime experitur humana mortalitas. Unde, ne turbatos discipulorum animos longa moestitudo cruciaret, denuntiata tridui moram tam mira celeritate breviavit, ut dum ad integrum secundum diem pars primi novissima et pars tertii prima concurret, et aliquantum temporis spatio decideret, et nihil dierum numero deperiret. Resurrectio igitur Salvatoris nec animam in inferno, nec carnem diu morata est in sepulcro; et tam velox incorruptae carnis vivificatio fuit, ut major ibi esset soporis similitudo quam mortis: quoniam Deitas quae ab utraque suscepti hominis substantia non recessit, quod potestate divisit, potestate conjunxit.

CAP. III.

Subsecuta sunt itaque multa documenta quibus praedicandae per universum mundum fidei auctoritas

conderetur. Et licet revolutio lapidis, evacuatio monumenti, depositio linteorum, et totius facti angeli narratores copiose veritatem Dominicae resurrectionis astruerent; et mulierum tamen visui, et apostolorum frequenter oculis manifestus apparuit (Act. I, 3): non solum loquens cum eis, sed etiam habitans atque convescens, et pertractari se diligenti curiosoque contactu ab eis quos dubitatio perstringebat, admittens. Ideo enim et clausis ad discipulos ostiis introibat (Joan. XX, 19), et flatu suo dabat Spiritum sanctum, et dato intelligentiae lumine, sanctarum Scripturarum occulta pandebat (Luc. XXIV, 27), et rursus idem vulnus lateris, fixuras clavorum, et omnia recentissimae passionis signa monstrabat (Joan. XX, 27), ut agnosceretur in eo proprietas divinae humanaeque naturae individua permanere, et ita sciremus Verbum non hoc esse quod carnem, ut unum Dei Filium et Verbum confiteremur et carnem.

CAP. IV.

Non dissonat, dilectissimi, ab hac fide magister gentium apostolus Paulus, cum dicit: Etsi cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc jam non novimus (II Cor. V, 16). Resurrectio enim Domini non finis carnis, sed commutatio fuit, nec virtutis augmento consumpta substantia est. Qualitas transiit, non natura defecit; et factum est corpus impassibile, quod potuit crucifigi; factum est immortale, quod potuit occidi; factum est incorruptibile, quod potuit vulnerari. Et merito dicitur caro Christi in eo statu quo fuerat nota, nesciri: quia nihil in ea passibile, nihil remansit infirmum, ut et ipsa sit per essentiam, et non sit ipsa per gloriam. Quid autem mirum, si hoc de corpore Christi profitetur, qui de omnibus Christianis spiritalibus dicit: Itaque nos ex hoc neminem novimus secundum carnem (II Cor. V, 16)? Ex hoc, inquit, initium nobis factum est resurrectionis in Christo, ex quo in eo qui pro omnibus mortuus est, totius spei nostrae

forma praecessit. Non haesitamus diffidentia, nec incerta expectatione suspendimur, sed accepto promissionis exordio, fidei oculis quae sunt futura, jam cernimus; et naturae provectione gaudentes, quod credimus jam tenemus.

CAP. V.

Non ergo nos rerum temporalium occupent species, nec ad se contemplationem nostram a coelestibus terrena deflectant. Pro transactis habeantur quae ex maxima parte jam non sunt; et mens intenta mansuris, ibi desiderium suum figat, ubi quod offertur aeternum est. Quamvis enim spe salvi facti simus, et corruptibilem adhuc carnem mortalemque gestemus, recte tamen dicimur in carne non esse, si carnales nobis non dominantur affectus; et merito ejus rei deponimus nuncupationem, cujus non sequimur voluntatem. Cum itaque Apostolus dicat: Carnis curam ne feceritis in desideriis (Rom. XIII, 14), non ea nobis interdicta intelligimus quae saluti congruunt et quae humana poscit infirmitas. Sed quia non omnibus desideriis serviendum, nec quidquid caro concupiscit implendum est, de adhibendo temperantiae modo admonitos nos esse cognoscimus, ut carni, quae sub animi est constituta judicio, nec superflua concedamus, nec necessaria denegemus. Unde idem Apostolus alibi ait: Nemo enim umquam carnem suam odio habuit, sed nutrit et fovet eam (Ephes. V, 29): cum utique non ad vitia, non ad luxuriam, sed ad debitum sit alenda et fovenda famulatum: ut teneat ordinem suum renovata natura, nec perverse ac turpiter superioribus inferiora praevaleant, aut inferioribus superiora succumbant, et vitiis animum superantibus, ibi fiat servitus ubi debet esse dominatus.

CAP. VI.

Agnoscat igitur populus Dei novam se esse in Christo creaturam, et a quo suscepta sit quemve susceperit vigilanter intelligat. Quae nova facta sunt, non redeant ad instabilem vetustatem; et non omittat opus suum, qui manum misit ad aratrum (Luc. IX, 62); sed ad hoc attendat quod serit, non ad id respiciat quod reliquit. Nemo in id recidat unde surrexit, sed etiamsi pro infirmitate corporea in aliquibus adhuc languoribus jacet, sanari instanter desideret ac levari. Haec est enim salutis via, et coeptae in Christo resurrectionis imitatio: ut quia in lubrico istius vitae diversi casus lapsusque non desunt, vestigia gradientium a fluidis ad solida transferantur: quoniam, sicut scriptum est, a Domino gressus hominis diriguntur, et viam ejus volet. Cum ceciderit justus, non collidetur, quia Dominus supponet manum suam (Ps. XXXVI, 23). Haec meditatio, dilectissimi, non pro sola solemnitate paschali, sed pro totius vitae sanctificatione retinenda est, et ad hoc praesens exercitatio debet intendi, ut quae animum fidelium experimento brevis observantiae delectarunt, in consuetudinem transeant, intemerata permaneant, ac si aliquid delicti irrepserit, celeri poenitudine deleatur. Et quia antiquorum morborum difficilis et tarda curatio est, tanto velocius adhibeantur remedia, quanto recentiora sunt vulnera: ut semper ab omnibus offensionibus in integrum resurgentes, ad illam incorruptibilem glorificandae carnis resurrectionem pervenire mereamur in Christo Jesu Domino nostro, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXII.

De resurrectione Domini II.

SYNOPSIS.

I. Crucem Christi nobis et sacramentum esse et exemplum.---II. Nostram naturam a Verbo in incarnatione esse susceptam, ut eam solveret in pretium.---III. Nos Christo commortuos et corresuscitados, a Christo confortari nobiscum permanente in terris, et ad gloriam invitari regnante in coelis.---IV. Ubique nobis et virtutem crucis et exemplum adesse, quo adversus cupiditates armemur.--- V. Per terrenorum contemptum ad coelestia tendendum, servata fide utriusque in Christo naturae.--- VI. Per Christi transitum, qui non est nisi in natura nostra, nobis ad coelestia transitum praeparari.--- VII. Eutychianos paschalis festi exsortes esse, qui naturam nostram in Christo negant.

CAP. I.

Totum quidem, dilectissimi, paschale sacramentum evangelica nobis narratio praesentavit, et ita per aurem carnis penetratus est mentis auditus, ut nemini nostrum rerum gestarum imago defuerit; cum divinitus inspiratae textus historiae evidenter ostenderit qua Dominus Jesus Christus impietate traditus, quo iudicio addictus, qua saevitia crucifixus, et qua sit gloria suscitatus. Sed adjiciendum est etiam nostri sermonis officium, ut sicut pia expectatione reposcere vos consuetudinis debitum sentio, ita solemnitati sacratissimae lectionis subjungatur exhortatio sacerdotis. Quia igitur apud fideles aures ignorantiae locus non est, semen verbi, quod est in praedicatione Evangelii, debet in terra vestri cordis augeri, ut remotis suffocationibus spinarum ac tribulorum, libera in fructus suos exeant plantaria piorum sensuum, et rectarum germina voluntatum. Crux enim Christi, quae salvandis est impensa mortalibus, et sacramentum est et exemplum: sacramentum, quo virtus impletur divina; exemplum, quo devotio incitatur humana: quoniam captivitatis iugo erutis, etiam hoc praestat redemptio, ut eam sequi possit imitatio. Nam si mundana sapientia ita in suis gloriatur erroribus, ut quem sibi quisque ducem

elegerit, ejus opiniones et mores atque omnia instituta sectetur, quae nobis erit communio nominis Christi, nisi ut ei inseparabiliter uniamur, qui est, ut ipse insinuavit, Via, et Veritas, et Vita (Joan. XIV, 6)? Via scilicet conversationis sanctae, Veritas doctrinae divinae, et Vita beatitudinis sempiternae.

CAP. II.

Collapsa enim in parentibus primis humani generis plenitudine, ita misericors Deus creaturae ad imaginem suam factae per unigenitum suum Jesum Christum voluit subvenire, ut nec extra naturam esset naturae reparatio, et ultra propriae originis dignitatem proficeret secunda conditio. Felix si ab eo non decideret quod Deus fecit, sed felicius si in eo maneat quod refecit. Multum fuit a Christo recepisse formam, sed plus est in Christo habere substantiam. Suscepit enim nos in suam proprietatem illa natura quae nec nostris sua, nec suis nostra consumeret: quae ita unam in se fecit Deitatis humanitatisque personam, ut sub dispensatione infirmitatum atque virtutum nec caro per Divinitatem inviolabilis, nec Divinitas per carnem posset esse passibilis. Suscepit nos illa natura quae et propaginem nostri generis a communi tramite non abrumperet, et contagium peccati in omnes homines transeuntis excluderet. Infirmitas sane atque mortalitas, quae non peccatum erant, sed poena peccati, a Redemptore mundi recepta sunt ad supplicium, ut impenderentur ad pretium. Quod ergo in omnibus hominibus transfusio erat damnationis, hoc in Christo sacramentum est pietatis. Praebuit enim se crudelissimo exactori liber a debito, et ministras diaboli Judaicas manus in cruciatum immaculatae carnis admisit. Quam ideo usque ad resurrectionem voluit esse mortalem, ut credentibus in eum nec persecutio insuperabilis, nec mors posset esse terribilis: cum ita dubitandum non esset de consortio gloriae, sicut dubitandum non erat de communione naturae.

CAP. III.

Si incunctanter itaque, dilectissimi, credimus corde quod ore profiteamur, nos in Christo crucifixi, nos sumus mortui, nos sepulti, nos etiam in ipso die tertio suscitati. Unde Apostolus dicit: Si consurrexistis cum Christo, quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in dextera Dei sedens; quae sursum sunt sapite, non quae super terram. Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum enim Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria (Coloss. III, 1-4). Ut autem noverint corda fidelium habere se, unde ad supernam sapientiam spretis mundi cupiditatibus valeant elevari, spondet nobis Dominus praesentiam suam, dicens: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi (Matth. XXVIII, 20). Non enim frustra per Isaiam dixerat Spiritus sanctus: Ecce virgo in utero accipiet et pariet filium; et vocabunt nomen ejus Emmanuel, quod est interpretatum, nobiscum Deus (Isai. VII, 14; Matth. II, 23). Implet ergo Jesus proprietatem nominis sui, et qui ascendit in coelos, non deserit adoptatos; qui sedet ad dexteram Patris idem totius habitator est corporis; et ipse deorsum confortat ad patientiam, qui sursum invitat ad gloriam.

CAP. IV.

Nec inter vana igitur nobis desipiendum est, nec inter adversa trepidandum. Ibi quidem blandiuntur deceptiones, et hic gravescunt labores. Sed quia misericordia Domini plena est terra (Ps. XXXII, 5), adest nobis Christi ubique victoria, ut impleatur quod ait: Nolite timere, quia ego vici mundum (Joan. XVI, 33). Sive ergo contra ambitionem saeculi, sive contra concupiscentias carnis, sive contra haereticorum jacula dimicemus, Dominica cruce semper armemur. Nec enim umquam a paschali festo recedimus, si a fermento malitiae veteris (veritatis sinceritate) abstinemus. Inter omnes namque

vitae hujus varietates, quae diversarum plenae sunt passionum, apostolicae exhortationis meminisse debemus, qua nos instruit, dicens: Hoc sentite in vobis, quod et in Christo Jesu: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo, sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genu flectatur, coelestium, terrestrium et infernorum; et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris (Philip. II, 5-11). Si magnae, inquit, pietatis sacramentum intelligitis, et quod pro salute humani generis unigenitus Dei Filius gessit advertitis, hoc sentite in vobis quod et in Christo Jesu, cujus humilitas nulli aspernanda divitum, nulli est erubescenda nobilium. Nec enim in tantum provehi potest quaelibet felicitas humana fastigium, ut aestimet sibi pudendum quod manens Deus in forma Dei, formam servi suscipere non est arbitratus indignum.

CAP. V.

Imitamini quod operatus est; diligite quod dilexit, et invenientes in vobis Dei gratiam, vestram in illo redamate naturam. Quoniam sicut ille paupertate divitias non amisit, gloriam humilitate non minuit, aeternitatem morte non perdidit, ita et vos eisdem gradibus eisdemque vestigiis, ut coelestia apprehendatis, terrena despiciate. Susceptio enim crucis est interfectio cupiditatum, occisio vitiorum, declinatio vanitatis, et abdicatio omnis erroris. Nam cum Pascha Domini non impudicus, non luxuriosus, non superbus celebret, non avarus, nulli tamen ab hac festivitate longius quam haeretici separantur, maximeque illi qui de Verbi incarnatione male sentiunt, aut minuendo quod est Deitatis, aut evacuando quod est carnis. Verus enim Deus est Filius Dei, totum habens ex Patre quod

Pater est, nullo exordio temporalis, nulla varietate mutabilis; nec ab uno divisus, nec ab omnipotente diversus, sempiterni genitoris unigenitus sempiternus: ut mens fidelis credens in Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, in eadem unius Deitatis essentia nec unitatem gradibus dividat, nec Trinitatem singularitate confundat. Non autem sufficit Dei Filium in sola Patris nosse natura, nisi eum non recedentem a propriis, agnoscamus in nostris. Exinanitio enim illa quam reparationi impendit humanae, dispensatio fuit miserationis, non privatio potestatis. Nam cum et ex aeterno consilio Dei non esset aliud nomen sub coelo datum hominibus, in quo oporteat salvos fieri (Act. IV, 12); invisibilis visibilem, intemporalis temporalem, impassibilis passibilem substantiam suam fecit: non ut virtus deficeret in infirmitate, sed ut infirmitas in incorruptibilem posset transire virtutem.

CAP. VI.

Propter quod ipsa festivitas quae a nobis Pascha nominatur apud Hebraeos Phase, id est transitus, dicitur, attestante evangelista atque dicente: Ante diem festum Paschae sciens Jesus quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem (Joan. XIII, 1). Cujus autem naturae futurus erat transitus iste, nisi nostrae, cum inseparabiliter et Pater in Filio, et Filius esset in Patre? Sed quia Verbum et caro una persona est, non dividitur a suscipiente susceptus, et honor provehendi provehentis nominatur augmentum, dicente Apostolo, quod jam commemoravimus: Propter quod et Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen quod est super omne nomen (Philipp. II, 9). In quo utique assumpti hominis exaltatio commendatur: ut in cujus passionibus manet Deitas indivisibilis, idem coaeternus sit in gloria Deitatis. Ad hanc participationem ineffabilis muneris, beatum transitum fidelibus suis ipse Dominus praeparabat cum instanti jam proximus passioni, non solum pro apostolis suis atque discipulis, sed etiam pro universa Ecclesia

supplicaret et diceret: Non pro his autem rogo tantum, sed pro iis etiam qui credituri sunt per verbum ipsorum in me: ut omnes unum sint, sicut et tu Pater in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint (Joan. XVII, 20, 21).

CAP. VII.

Cujus unitatis nullum poterunt habere consortium, qui in Dei Filio Deo vero humanam negant manere naturam, impugnatores salutiferi sacramenti, et paschalis exsules festi; quod, quia ab Evangelio dissentiunt et Symbolo contradicunt, nobiscum celebrare non possunt: quia etsi audent sibi Christianum nomen assumere, ab omni tamen creatura, cui Christus caput est, repelluntur; vobis in hac solemnitate merito exsultantibus, pieque gaudentibus, qui nullum recipientes in veritate mendacium, nec de nativitate Christi secundum carnem, nec de passione ac morte, nec de corporali resurrectione ejus ambigitis: quoniam sine ulla separatione Deitatis, verum Christum ab utero Virginis, verum in ligno crucis, verum in sepulcro carnis, verum in gloria resurrectionis, verum in dextera paternae majestatis agnoscitis. Unde etiam, sicut Apostolus ait, exspectamus Salvatorem Dominum nostrum Jesum Christum, qui reformabit corpus nostrae humilitatis, conforme fieri corpori gloriae suae (Philipp. III, 20), qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXIII.

De Ascensione Domini I.

SYNOPSIS.

I. Et moram Christi in terris post resurrectionem, et dubitationem discipulorum, ad fidem confirmandam dispositas esse.---II. Quanta his diebus a Christo facta

fuerint.---III. Vulnerum suorum tactu trepidantia discipulorum corda confirmasse.---IV. Ascensionem Christi eos laetitia affecisse, quos et mors trepidos fecerat, et resurrectio dubios reliquerat. Ampliora per Christum esse collata, quam per diabolum ablata.

CAP. I.

Post beatam et gloriosam resurrectionem Domini nostri Jesu Christi, qua verum Dei templum Judaica impietate resolutum divina in triduo potentia suscitavit, quadragenarius hodie, dilectissimi, sanctorum dierum expletus est numerus, sacratissima ordinatione dispositus, et ad utilitatem nostrae eruditionis impensus: ut dum a Domino in hoc spatium mora praesentiae corporalis extenditur, fides resurrectionis documentis necessariis muniretur. Mors enim Christi multum discipulorum corda turbaverat, et de supplicio crucis, de emissionem spiritus, de exanimati corporis sepultura gravatis moestitudine mentibus quidam diffidentiae torpor obrepserat. Nam cum sanctae mulieres, sicut evangelica patefecit historia, revolutum a monumento lapidem, sepulcrum corpore vacuum, et viventis Domini testes angelos nuntiarent, verba earum apostolis aliisque discipulis deliramentis similia videbantur. Quam utique haesitationem humana infirmitate nutantem, nequaquam permisisset Spiritus veritatis praedicatorum suorum inesse pectoribus, nisi illa trepida sollicitudo et curiosa cunctatio nostrae fidei fundamenta jecisset. Nostris igitur perturbationibus, nostrisque periculis in apostolis consulebatur: nos in illis viris contra calumnias impiorum, et contra terrenae argumenta sapientiae docebamur, Nos illorum instruxit aspectus, nos erudivit auditus, nos confirmavit attactus. Gratias agamus divinae dispensationi et sanctorum Patrum necessariae tarditati. Dubitatum est ab illis, ne dubitaretur a nobis.

CAP. II.

Non ergo ii dies, dilectissimi, qui inter resurrectionem Domini ascensionemque fluxerunt, otioso transiere decursu; sed magna in his confirmata sacramenta, magna sunt revelata mysteria. In his metus dirae mortis aufertur, et non solum animae, sed etiam carnis immortalitas declaratur. In his per insufflationem Domini infunditur apostolis omnibus Spiritus sanctus; et beato apostolo Petro supra caeteros, post regni claves, ovilis Dominici cura mandatur. In his diebus, duobus discipulis tertius in via Dominus comes jungitur (Luc. XXIV, 15), et ad omnem nostrae ambiguitatis caliginem detergendam, paventium ac trepidantium tarditas increpatur. Flammam fidei illuminata corda concipiunt; et quae erant tepida, reserante Scripturas Domino, efficitur ardentia. In fractione quoque panis convescentium aperiuntur obtutus; multo felicius horum oculis patefactis, quibus naturae suae manifestata est glorificatio, quam illorum generis nostri principum, quibus praevaricationis suae est ingesta confusio.

CAP. III.

Inter haec autem aliaque miracula, cum discipuli trepidis cogitationibus aestuarent, et apparuisset in medio eorum Dominus dixissetque, Pax vobis (Luc. XXIV, 36; Joan. XX, 26): ne hoc remaneret in eorum opinionibus quodolvebatur in cordibus (putabant enim se spiritum videre, non carnem), redarguit cogitationes a veritate discordes, ingerit dubitantium oculis manentia in manibus suis et pedibus crucis signa, et ut diligentius pertractetur invitat: quia ad sananda infidelium cordium vulnera, clavorum et lanceae erant servata vestigia: ut non dubia fide, sed constantissima scientia teneretur, eam naturam in Dei Patris consessuram throno, quae jacuerat in sepulcro.

CAP. IV.

Per omne ergo hoc tempus, dilectissimi, quod inter resurrectionem Domini et ascensionem ejus exactum est, hoc providentia Dei curavit, hoc docuit, hoc suorum et oculis insinuavit et cordibus, ut Dominus Jesus Christus vere agnosceretur resuscitatus, qui vere erat natus, et passus, et mortuus. Unde beatissimi apostoli omnesque discipuli, qui et de exitu crucis fuerant trepidi, et de fide resurrectionis ambigui, ita sunt veritate perspicua roborati, ut Domino in coelorum eunte sublimia, non solum nulla afficerentur tristitia, sed etiam magno gaudio replerentur (Luc. XXIV, 52). Et revera magna et ineffabilis erat causa gaudendi, cum in conspectu sanctae multitudinis super omnium creaturarum coelestium dignitatem humani generis natura conscenderet, supergressura angelicos ordines, et ultra archangelorum altitudines elevanda, nec ullis sublimitatibus modum suae provectionis habitura, nisi aeterni Patris recepta consessu, illius gloriae sociaretur in throno, cujus naturae copulabatur in Filio. Quia igitur Christi ascensio, nostra provectio est, et quo praecessit gloria capitis, eo spes vocatur et corporis, dignis, dilectissimi, exsulemus gaudiis, et pia gratiarum actione laetemur. Hodie enim non solum paradisi possessores firmati sumus, sed etiam coelorum in Christo superna penetravimus: ampliora adepti per ineffabilem Christi gratiam quam per diaboli amiseramus invidiam. Nam quos virulentus inimicus primi habitaculi felicitate dejecit, eos sibi concorporatos Dei Filius ad dexteram Patris collocavit: cum quo vivit et regnat in unitate Spiritus sancti Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXIV.

De Ascensione Domini II.

SYNOPSIS.

I. Ascensione et gaudium nostrum adimpleri, et fidem nostram spemque mirabiliores fieri. ---II. Ut capaces essemus beatitudinis, Christus ascendit in coelum, ibi mansurus usque ad diem iudicii. ---III. Fidem ita ascensione esse roboratam, ut nullis potuerit tormentis superari, etiam in teneris puellis.---IV. Excellentius innotuisse Christum per ascensionem, et praesentioem fuisse Divinitate. Quid angelicum colloquium significet.---V. Excitat nos ascensio Christi, ut terrena despiciamus tamquam peregrini, et charitate ditemur, sine qua ad Christum non itur.

CAP. I.

Sacramentum, dilectissimi, salutis nostrae, quam pretio sanguinis sui universitatis conditor aestimavit, a die corporalis ortus usque ad exitum passionis, per dispensationem humilitatis impletum est. Et licet multa etiam in forma servi Divinitatis signa radiaverint, proprie tamen illius temporis actio ad demonstrandam suscepti hominis pertinuit veritatem. Post passionem vero, ruptis mortis vinculis, quae vim suam in eum qui peccati erat nescius incedendo pandiderat: infirmitas in virtutem, mortalitas in aeternitatem, contumelia transivit in gloriam: quam Dominus Jesus Christus in multis manifestisque documentis (Act. I, 3), multorum declaravit aspectibus, donec triumphum victoriae, quem reportarat a mortuis, inferret et coelis. Sicut ergo in solemnitate paschali resurrectio Domini fuit nobis causa laetandi, ita ascensio ejus in coelos praesentium nobis est materia gaudiorum, recolentibus illum diem et rite venerantibus, quo natura nostrae humilitatis in Christo super omnem coeli militiam, supra omnes ordines angelorum, et ultra omnium altitudinem potestatum ad Dei Patris est provecta consessum. Quo ordine operum divinorum nos fundati, nos aedificati sumus: ut mirabilior fieret gratia Dei, cum remotis a conspectu hominum, quae merito reverentiam sui sentiebantur indicare, fides non

diffideret, spes non fluctuaret, charitas non tepesceret. Magnarum enim hic vigor est mentium, et valde fidelium hoc lumen est animarum, incunctanter credere quae corporeo non videntur intuitu, et ibi figere desiderium, quo nequeas inferre conspectum. Haec autem pietas unde in nostris cordibus nasceretur, aut quomodo quisquam justificaretur per fidem, si in iis tantum salus nostra consisteret, quae obtutibus subjacerent? Unde et illi viro qui de resurrectione Christi videbatur ambigere, nisi in ipsius carne vestigia passionis et visu explorasset et tactu: Quia vidisti me, inquit Dominus, credidisti: beati qui non viderunt, et crediderunt (Joan. XX, 19).

CAP. II.

Ut igitur hujus beatitudinis, dilectissimi, capaces esse possemus, expletis omnibus quae evangelicae praedicationi et novi Testamenti mysteriis congruebant, Dominus noster Jesus Christus, quadragesimo post resurrectionem die coram discipulis elevatus in coelum (Luc. XXIV, 50; Matth. XVI, 19), corporalis praesentiae modum fecit, mansurus in Patris dextera, donec tempora multiplicandis Ecclesiae filiis divinitus praestituta peragantur, et ad judicandos vivos et mortuos in eadem carne in qua ascendit adveniat. Quod itaque Redemptoris nostri conspicuum fuit, in sacramenta transivit; et ut fides excellentior esset ac firmior, visioni doctrina successit, cujus auctoritatem supernis illuminata radiis credentium corda sequerentur.

CAP. III.

Hanc fidem ascensione Domini auctam, et Spiritus sancti munere roboratam, non vincula, non carceres, non exsilia, non fames, non ignis, non laniatus ferarum, nec exquisita persequentium crudelitatibus supplicia terruerunt. Pro hac fide per universum mundum, non solum viri, sed etiam feminae, nec tantum impubes pueri,

sed etiam tenerae virgines, usque ad effusionem sui sanguinis decertarunt. Haec fides daemonia ejecit, aegritudines depulit, mortuos suscitavit. Unde et ipsi beati apostoli, qui tot miraculis confirmati, tot sermonibus eruditi, atrocitate tamen Dominicae passionis expaverant, et veritatem resurrectionis ejus non sine haesitatione susceperant, tantum de ascensione Domini profecerunt, ut quidquid illis prius intulerat metum, verteretur in gaudium. Totam enim contemplationem animi in Divinitatem ad Patris dexteram consedentis erexerant, nec jam corporeae visionis tardabantur objectu, quominus in id aciem mentis intenderent, quod nec a Patre descendendo abfuerat, nec a discipulis ascendendo discesserat.

CAP. IV.

Tunc igitur, dilectissimi, filius hominis, Dei Filius, excellentius sacratiusque innotuit, cum in paternae majestatis gloriam se recepit et ineffabili modo coepit esse Divinitate praesentior, qui factus est humanitate longinquior. Tunc ad aequalem Patri Filium eruditior fides gressu mentis coepit accedere, et contrectatione corporeae in Christo substantiae, qua Patre minor est (Joan. XIV, 28), non egere: quoniam glorificati corporis manente natura, eo fides credentium vocabatur, ubi non carnali manu, sed spiritali intellectu, par Genitori Unigenitus tangeretur. Hinc illud est quod post resurrectionem suam Dominus, cum Maria Magdalene personam Ecclesiae gerens, ad contactum ipsius properaret accedere, dicit ei: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum (Joan. XX, 17): hoc est, nolo ut ad me corporaliter venias, nec ut me sensu carnis agnoscas; ad sublimiora te differo, majora tibi praeparo. Cum ad Patrem meum ascendero, tunc me perfectius veriusque palpabis, apprehensura quod non tangis, et creditura quod non cernis. Cum autem ascendentem ad coelos Dominum sequaces discipulorum oculi intenta

admiratione suspicerent, astiterunt coram ipsis angeli duo mirabili vestium candore fulgentes, qui et dixerunt: Viri Galilaei, quid statis aspicientes in coelum? Hic Jesus qui assumptus est a vobis in coelum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in coelum (Act. I, 11). Quibus verbis omnes Ecclesiae filii docebantur ut Jesus Christus in eadem qua ascenderat carne venturus visibilis crederetur; nec posset ambigi omnia illi esse subjecta, cui ab ipso corporeae nativitatis exordio famulatus servisset angelicus. Sicut enim concipiendum Christum de Spiritu sancto beatae Virgini angelus nuntiavit, sic et editum de Virgine vox coelestium pastoribus cecinit: sicut resurrexisse a mortuis, supernorum nuntiorum prima testimonia docuerunt, sic ad iudicandum mundum in ipsa carne venturum, angelorum officia praedicarunt: ut intelligeremus quantaes potestates sint adfuturæ cum iudicatu, cui tantæ ministraverunt etiam iudicando.

CAP. V.

Exsulemus itaque, dilectissimi, gaudio spiritali, et digna apud Deum gratiarum actione laetantes, liberos cordis oculos ad illam altitudinem in qua Christus est erigamus. Sursum vocatos animos desideria terrena non deprimant; ad aeterna praelectos peritura non occupent; viam veritatis ingressos fallaces illecebrae non retardent; et ita a fidelibus haec temporalia decurrantur, ut peregrinari se in hac mundi valle cognoscant, in qua etiamsi quaedam commoda blandiantur, non amplectenda nequiter, sed transeunda sunt fortiter. Ad hanc enim nos devotionem beatissimus apostolus Petrus incitat; et secundum illam dilectionem quam pascendis Christi ovibus trina Dominici amoris professione concepit (Joan. XXI, 15-17), obsecrans dicit: Charissimi, obsecro vos tamquam advenas et peregrinos, abstinere vos a carnalibus desideriis, quae militant adversus animam (I Petr. II, 11). Cui autem nisi diabolo carnales militant voluptates, qui animas ad superna tendentes

corruptibilium bonorum delectationibus obligare et ab illis sedibus de quibus ipse excidit gaudet abducere? Contra cujus insidias sapienter debet fidelis quisque vigilare, ut inimicum suum de eo quod tentatur possit elidere. Nihil autem est validius, dilectissimi, contra diaboli dolos, quam benignitas misericordiae et largitas charitatis, per quam omne peccatum aut declinatur aut vincitur. Sed hujus virtutis sublimitas non prius apprehenditur quam illud quod ei adversarium est subruatur. Quid autem tam inimicum misericordiae et operibus charitatis, quam avaritia, de cujus radice omnium malorum germen emergit? Quae nisi in suis fomitibus enecetur, necesse est ut in agro cordis illius, in quo hujus mali planta convaluit, spinae potius tribulique vitiorum, quam ullum verae virtutis semen oriatur. Resistamus ergo, dilectissimi, huic tam pestifero malo, et charitatem, sine qua nulla virtus potest nitere (I Cor. XIII), sectemur: ut per hanc, qua ad nos Christus descendit, dilectionis viam, etiam nos ad ipsum possimus ascendere, cui est cum Deo Patre et Spiritu sancto honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXV.

De Pentecoste I.

SYNOPSIS.

I. Christianam Pentecosten Mosaicae respondere.---
 II. Quam velociter ac mirabiliter a Spiritu sancto edocti sint discipuli.---III. Perfecta personarum in SS. Trinitate aequalitas explicatur.--- IV. Macedonianorum error contra Spiritum sanctum, qui omnis boni fons et causa.---V. Omnia in Ecclesia per Spiritum sanctum sanctificari, ab eo et ipsa jejunia instituta.

CAP. I.

Hodiernam solemnitatem, dilectissimi, in praecipuis festis esse venerandam, omnium catholicorum corda cognoscunt: nec dubium est quanta huic diei reverentia debeatur, quem Spiritus sanctus excellentissimo sui muneris miraculo consecravit. Nam ab illo die quo Dominus super omnem coelorum altitudinem ad dexteram Dei Patris consessurus ascendit, decimus iste est qui ab ejusdem resurrectione quinquagesimus nobis in eo a quo coepit illuxit, magna mysteria in se et veterum sacramentorum continens et novorum: quibus manifestissime declaratur, et gratiam praenuntiatam fuisse per legem, et legem impletam esse per gratiam. Sicut enim Hebraeo quondam populo ab Aegyptiis liberato, quinquagesimo die post immolationem agni lex data est in monte Sina (Exod. XIX, 17); ita post passionem Christi, qua verus Dei Agnus occisus est, quinquagesimo a resurrectione ipsius die in apostolos plebemque credentium Spiritus sanctus illapsus est (Act. II, 3): ut facile diligens Christianus agnoscat initia veteris Testamenti evangelicis ministrasse principiis, et ab eodem Spiritu conditum foedus secundum, a quo primum fuerat institutum.

CAP. II.

Nam, sicut apostolica testatur historia, dum complerentur dies Pentecostes, essentque omnes discipuli pariter in eodem loco, factus est repente de coelo sonus tamquam advenientis spiritus vehementis, et replevit totam domum, ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispartitae linguae tamquam ignis, seditque supra singulos eorum. Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, et coeperunt loqui aliis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis (Ibid., 1-4). O quam velox est sermo sapientiae, et ubi Deus magister est, quam cito discitur quod docetur! Non est adhibita interpretatio ad audiendum, non consuetudo ad usum, non tempus ad studium, sed spirante ubi voluit Spiritu veritatis (Joan. III,

8), propriae singularum gentium voces factae sunt in Ecclesiae ore communes. Ab hoc igitur die tuba evangelicae praedicationis intonuit; ab hoc die imbres charismatum, flumina benedictionum, omne desertum et universam aridam rigaverunt; quoniam ad renovandam faciem terrae Spiritus Dei ferebatur super aquas (Genes. I, 2), et ad veteres tenebras abigendas, novae lucis fulgura coruscabant, cum micantium splendore linguarum, et verbum Domini lucidum, et eloquium conciperetur ignitum, cui ad creandum intellectum, consumendumque peccatum, et efficacia illuminandi, et vis inesset urendi.

CAP. III.

Quamvis autem, dilectissimi, valde fuerit ipsa rei gestae forma mirabilis, nec dubium sit, in illo omnium humanarum vocum exsultante concentu, majestatem Spiritus sancti fuisse praesentem, nemo tamen aestimet in iis quae corporeis visa sunt oculis divinam ejus apparuisse substantiam. Natura enim invisibilis, et Patri Filioque communis, qualitatem muneris atque operis sui, qua voluit significatione monstravit, proprietatem vero essentiae suae in sua Deitate continuit: quia sicut nec Patrem nec Filium, ita nec Spiritum sanctum humanus potest visus attingere. In Trinitate enim divina nihil dissimile, nihil impar est; et omnia quae de illa possunt substantia cogitari, nec virtute, nec gloria, nec aeternitate discreta sunt. Cumque in personarum proprietatibus alius sit Pater, alius sit Filius, alius Spiritus sanctus, non tamen alia Deitas nec diversa natura est. Siquidem cum et de Patre sit Filius unigenitus, et Spiritus sanctus Patris Filiique sit spiritus, non sicut quaecumque creatura, quae et Patris et Filii est, sed sicut cum utroque vivens et potens, et sempiternae ex eo quod est Pater Filiusque subsistens. Unde, cum Dominus ante passionis suae diem discipulis suis sancti Spiritus sponderet adventum, Adhuc, inquit, multa habeo vobis dicere, sed

non potestis illa portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, ille diriget vos in omnem veritatem. Non enim loquetur a semetipso, sed quaecumque audierit loquetur, et futura annuntiabit vobis. Omnia quae habet Pater mea sunt: propterea dixi, quia de meo accipiet et annuntiabit vobis (Joan. XVI, 12-15). Non ergo alia sunt Patris, alia Filii, alia Spiritus sancti; sed omnia quaecumque habet Pater, habet et Filius, habet et Spiritus sanctus; nec umquam in illa Trinitate non fuit ista communio, quia hoc est ibi omnia habere, quod semper existere. Nulla ibi tempora, nulli gradus, nullae differentiae cogitentur: et si nemo de Deo potest explicare quod est, nemo audeat affirmare quod non est. Excusabilius enim est de natura ineffabili non eloqui digna, quam definire contraria. Quidquid itaque de sempiterna et incommutabili gloria Patris pia possunt corda concipere, hoc simul et de Filio, et de Spiritu sancto inseparabiliter atque indifferenter intelligant. Ideo enim hanc beatam Trinitatem unum confitemur Deum, quia in his tribus personis nec substantiae, nec potentiae, nec voluntatis, nec operationis est ulla diversitas.

CAP. IV.

Sicut ergo detestamur Arianos, qui inter Patrem et Filium aliquam volunt esse distantiam, ita etiam Macedonianos pariter detestamur, qui licet Patri et Filio tribuant aequalitatem, Spiritum tamen sanctum inferioris putant esse naturae: non considerantes eam blasphemiam se incidere, quae neque in praesenti saeculo, neque in futuro sit remittenda iudicio, dicente Domino: Quicumque dixerit verbum contra Filium Hominis, remittetur ei; qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc saeculo, neque in futuro (Matth. XII, 32). Permanens itaque in hac impietate sine venia est, quia exclusit eum a se per quem poterat confiteri; nec umquam perveniet ad indulgentiae remedium, qui patrocinatorum sibi non habet advocatum.

Ab ipso enim est invocatio Patris, ab ipso sunt lacrymae poenitentium, ab ipso sunt gemitus supplicantium; et nemo potest dicere Dominum Jesum, nisi in Spiritu sancto (I Cor. XII, 3); cujus aequalem cum Patre et Filio omnipotentiam, unamque Deitatem evidentissime praedicat Apostolus, dicens: Divisiones quidem gratiarum sunt, idem autem Spiritus. Et divisiones ministrationum sunt, idem autem Dominus. Et divisiones operationum sunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus (Ibid., 4-6).

CAP. V.

His, dilectissimi, aliisque documentis, quibus innumerabiliter divinorum eloquiorum conuscat auctoritas, ad venerationem Pentecostes unanimiter incitemur, exultantes in honorem sancti Spiritus, per quem omnis Ecclesia catholica sanctificatur, omnis anima rationalis imbuitur; qui inspirator fidei, doctor scientiae, fons dilectionis, signaculum castitatis, et totius est causa virtutis. Gaudeant fidelium mentes, quod in toto mundo unus Deus, Pater, et Filius, et Spiritus sanctus, omnium linguarum confessione laudatur; quodque illa significatio, quae in specie ignis apparuit, et opere perseverat et munere. Ipse enim Spiritus veritatis facit domum gloriae suae luminis sui nitore fulgere, et in templo suo nec tenebrosum aliquid vult esse, nec tepidum. De qua ope atque doctrina etiam jejuniorum nobis atque eleemosynarum est collata purgatio. Nam hunc venerabilem diem sequitur saluberrimae observantiae consuetudo, quam utilissimam sibi omnes sancti semper experti sunt, et ad quam sedulo celebrandam, pastoralis vos sollicitudine cohortamur: ut si quid macularum proximis diebus negligentia incauta contraxit, id et jejunii censura castiget, et devotio pietatis emendet. Quarta igitur et sexta feria jejunemus; sabbato autem in idipsum consueta devotione vigilias celebremus. Per Jesum Christum Dominum nostrum, qui cum Patre et Spiritu

**sancto unus Deus vivit et regnat in saecula saeculorum.
Amen.**

SERMO LXXVI.

De Pentecoste II.

SYNOPSIS.

I. Et propter spiritales, et propter neophytos de Spiritu sancto esse disserendum.---II. Perfecte in omnibus aequales esse Trinitatis personas, etsi quaedam singulis tribuantur.---III. In veteri Testamento datum esse Spiritum sanctum.---IV. Apostolis quoque ante Pentecosten fuisse datum, sine quo nemo bene orat.---V. Quid est quod discipuli portare nondum poterant?---VI. Quomodo ex Evangelio, Manichaeorum stultitia refellatur: et quo tempore Manes vixerit.---VII. Quam fatuum est dicere Spiritu sancto usque ad Manen Ecclesiam caruisse. ---VIII. Spiritum sanctum Ecclesiae datum neget necesse est, qui veram Christo carnem abjudicat.---IX. Jejunia inter Spiritus sancti dona numerantur, et ex apostolica traditione indicuntur.

CAP. I.

Plenissime quidem nobis, dilectissimi, causam atque rationem solemnitatis hodiernae divinorum eloquiorum textus ostendit, quo sanctum Spiritum quinquagesimo post Domini resurrectionem die, qui ab ascensione ejus est decimus, infusum Christi discipulis, sicut promissus sperabatur, agnovimus. Sed ad novos Ecclesiae filios instruendos, addendum est etiam nostri sermonis obsequium. Non enim timemus ne spirituales et eruditi nota fastidiant, ad quorum fructum pertinet ut quam plurimis insinuari velint quod ipsi cum magna sui utilitate didicerunt. Fiat ergo per corda omnium dispensatio

munerum divinorum, et servitatem oris nostri docti indoctique non spernant: illi ut probent se amare quod norunt, isti ut ostendant se desiderare quod nesciunt. Huic enim praeparationi vestrae aderit ipsius largitas, de cujus loqui majestate tentamus, ut ad profectum totius Ecclesiae et vos capaces, et nos faciat abundantes.

CAP. II.

Cum igitur ad intelligendam dignitatem Spiritus sancti oculos mentis intendimus, nihil diversum ab excellentia Patris et Filii cogitemus: quia in nullo ab unitate sua discrepat divinae Trinitatis essentia. Sempiternum est Patri, coaeterni sibi Filii sui esse genitorem. Sempiternum est Filio, intemporaliter esse a Patre progenitum. Sempiternum quoque est Spiritui sancto, Spiritum esse Patris et Filii: ut numquam Pater sine Filio, numquam Filius sine Patre, numquam Pater et Filius fuerint sine Spiritu sancto; et omnibus existentiae gradibus exclusis, nulla ibi persona sit anterior, nulla posterior. Hujus enim beatæ Trinitatis incommutabilis Deitas una est in substantia, indivisa in opere, concors in voluntate, par in potentia, aequalis in gloria. De qua cum sancta Scriptura sic loquitur, ut aut in factis aut in verbis aliquid assignet quod singulis videatur convenire personis, non perturbatur fides catholica, sed docetur: ut per proprietatem aut vocis aut operis insinuetur nobis veritas Trinitatis, et non dividat intellectus quod distinguit auditus. Ob hoc enim quaedam sive sub Patris, sive sub Filii, sive sub Spiritus sancti appellatione promuntur, ut confessio fidelium in Trinitate non erret; quae cum sit inseparabilis, numquam intelligeretur esse Trinitas, si semper inseparabiliter diceretur. Bene ergo ipsa difficultas loquendi cor nostrum ad intelligentiam trahit, et per infirmitatem nostram coelestis doctrina nos adjuvat: ut quia in Deitate Patris, et Filii, et Spiritus sancti nec singularitas est, nec diversitas cogitanda, vera unitas

et vera Trinitas possit quidem simul mente aliquatenus sentiri, sed non possit simul ore proferri.

CAP. III.

Fundata igitur, dilectissimi, hac fide in cordibus nostris, qua salubriter credimus quod simul tota Trinitas una virtus est, una majestas, una substantia, indiscreta opere, inseparabilis dilectione, indifferens potestate, simul implens omnia, simul continens universa: quod enim Pater est, hoc est et Filius, hoc est et Spiritus sanctus; et vera Deitas in nullo esse aut major aut minor potest, quae sic in tribus est confitenda personis, ut et solitudinem non recipiat Trinitas, et unitatem servet aequalitas. Hac, inquam, dilectissimi, fide firmiter apprehensa, non ambigamus quod cum in die Pentecostes discipulos Domini Spiritus sanctus implevit, non fuit inchoatio muneris, sed adjectio largitatis: quoniam et patriarchae, et prophetae, et sacerdotes, omnesque sancti qui prioribus fuere temporibus, ejusdem sunt Spiritus sanctificatione vegetati; et sine hac gratia nulla umquam instituta sacramenta, nulla sunt celebrata mysteria: ut eadem semper fuerit virtus charismatum, quamvis non eadem fuerit mensura donorum.

CAP. IV.

Ipsi quoque beati apostoli ante passionem Domini sancto Spiritu non carebant, nec potentia hujus virtutis aberat ab operibus Salvatoris. Et cum discipulis daret infirmitatum curationem, et ejiciendorum daemonum potestatem, ejus utique Spiritus largiebatur effectus, in quo ipsum immundis spiritibus imperantem Judaeorum negabat impietas, et divina beneficia diabolo deputabat (Luc. X, 19). Unde taliter blasphemantes merito illam Domini excepere sententiam, qua ait: Omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus; Spiritus autem blasphemia non remittetur hominibus. Et quicumque

dixerit verbum contra Filium Hominis, remittetur ei; qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc saeculo, neque in futuro (Matth. XII, 31-32). Unde manifestum est peccatorum remissionem sine Spiritus sancti advocacy non fieri, nec quemquam sine illo, sicut expedit, ingemiscere, aut sicut oportet, orare, dicente Apostolo: Quid enim oremus sicut oportet, nescimus; sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus (Rom. VIII, 26); et: Nemo potest dicere Dominum Jesum, nisi in Spiritu sancto (I Cor. XII, 3): quo vacuari nimis exitiabile est nimisque mortiferum, quia numquam veniam meretur, qui ab intercessore deseritur. Omnes igitur, dilectissimi, qui in Dominum Jesum crediderant, infusum sibi habebant Spiritum sanctum, et remittendorum peccatorum etiam tunc apostoli acceperant potestatem, quando post resurrectionem suam Dominus insufflavit, et dixit: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittentur eis; et quorum retinueritis, retinebuntur (Joan. XX, 22). Sed illi perfectioni, quae erat discipulis conferenda, major gratia et abundantior inspiratio servabatur, per quam et quae nondum acceperant sumerent, et excellentius possent habere quae sumpserant. Propter quod Dominus dicebat: Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis illa portare modo. Cum autem venerit Spiritus veritatis, ille diriget vos in omnem veritatem. Non enim loquetur a semetipso, sed quae audierit loquetur, et futura annuntiabit vobis. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet et annuntiabit vobis (Joan. XVI, 12-14).

Quid ergo est quod Dominus promittens discipulis Spiritum sanctum, qui jam dixerat: Omnia quae audivi a Patre meo, nota feci vobis: Adhuc, inquit, multa habeo vobis dicere, sed non potestis illa portare modo. Cum autem venerit Spiritus ille veritatis, ille vos diriget in omnem veritatem? Numquid sese Dominus inferioris scientiae volebat intelligi, aut minus aliquid quam Spiritum sanctum a Patre didicisse? cum ipse sit Veritas,

et nihil Pater dicere, nihil Spiritus possit docere sine Verbo, ideoque dictum sit: De meo accipiet (Joan. XVI, 14): quoniam quod accipit Spiritus, Patre dante, dat Filius. Non itaque alia insinuanda erat veritas, nec alia praedicanda doctrina; sed oportebat capacitatem eorum qui docebantur augeri, et multiplicari constantiam illius charitatis quae omnem formidinem foras mitteret, et furorem persequentium non timeret. Quod utique apostoli, posteaquam Spiritus sancti nova abundantia sunt repleti, ardentius velle et efficacius posse coeperunt, proficientes a praeceptorum scientia ad tolerantiam passionum: ut sub nulla jam tempestate trepidantes, fluctus saeculi et elationes mundi fide supergrediente calcarent, et morte contempta, omnibus gentibus Evangelium veritatis inferrent.

CAP. VI.

Quod vero addidit Dominus, dicens: Quaecumque audierit loquetur, et futura annuntiabit vobis (Joan. XVI, 13), non segni intellectu, dilectissimi, nec transitorio accipiamus auditu. Praeter alias enim veritatis locutiones quibus Manichaeorum confutatur impietas, hac apertissime sententia totum sacrilegae falsitatis dogma prosternitur. Nam ut magnum quemdam atque sublimem sequi viderentur auctorem, in magistro suo Mane sanctum apparuisse Spiritum crediderunt, promissumque a Domino Paracletum non prius venisse quam hic infelicius deceptor oriretur: in quo ita Spiritus Dei manserit, ut non aliud fuerit Manes ipse quam spiritus qui per ministerium corporeae vocis et linguae discipulos suos in omnem induceret veritatem, et numquam cognita praeteritorum secreta saeculorum reseraret. Quod quam falsum quamque sit vanum, ipsa evangelicae praedicationis declarat auctoritas. Manes ergo minister falsitatis diabolicae, et conditor superstitionis obscae, eo tempore damnandus innotuit, quo post resurrectionem Domini ducentessimus et sexagesimus annus impletus est,

Probo imperatore Paulinoque consulibus, cum octava jam in Christianos persecutio desaeviret, et innumera martyrum millia ipsis suis victoriis probavissent impletum esse quod Dominus promiserat, dicens: Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis (Matth. X, 19-20).

CAP. VII.

Non ergo potuit promissio Domini per tot aetatum intervalla differri, nec ille Spiritus veritatis, quem mundus non accepit impiorum, ita septiformem illam donorum suorum continuit largitatem, ut tot Ecclesiae generationes sua inspiratione fraudaret, donec prodigiosus turpium mendaciorum signifer nasceretur. Repletus enim spiritu diaboli, Spiritui restitit Christi; et cum sanctis Dei hoc Paracleti doctrina contulerit, ut futura praedicerent, hic ne falsitates ejus ipse rerum processus argueret, sacrilegarum impudentiam fabularum in praeteritas retorsit aetates. Et quasi nihil nos de sempiternitate Creatoris, nihil de ordine creaturae lex sancta et divinitus inspirata prophetia docuisset, in contumeliam Dei et in omnium bene conditarum injuriam naturarum, compugnantia mendaciorum monstra contexuit. Quibus tandem suas insinuaturus erat insanias, nisi multum insipientibus et nimium a lumine veritatis aversis, qui sive per ignorantiae caecitatem, sive per turpitudinis appetitum, ad illa non sacra, sed execramenta perveniunt, quae propter communem verecundiam non sunt nostro sermone promenda, cum jam abundantissime ipsorum sint confessione patefacta.

CAP. VIII.

Nulli ergo vestrum, dilectissimi, suadeatur quod tantae impietatis auctorem Spiritus sanctus aliqua ex

parte dignatus sit. Nihil ad istum prorsus de illa virtute pervenit, quam Ecclesiae suae Christus et promisit et misit. Dicente enim beato apostolo Joanne: Spiritus nondum erat datus, quia Jesus nondum erat clarificatus (Joan. VII, 39): Domini ascensio, dandi Spiritus fuit ratio, quem ille necesse est ut neget datum, qui ad consessum paternae dexteræ verum in Christo hominem negat esse provectum. Nos autem, dilectissimi, ad beatam aeternitatem et animæ et carnis per regenerationem sancti Spiritus adoptati, sacratissimum diei istius festum rationabili obsequio et casta laetitia celebremus, confitentes cum beato Paulo apostolo, quod Dominus Jesus Christus ascendens in altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus (Ps. LXVII, 19; Ephes. IV, 8): ut Evangelium Dei per omne humanæ vocis eloquium prædicetur, et omnis lingua confiteatur quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris (Philip. II, 11).

CAP. IX.

Ad præsentem autem solemnitatem, dilectissimi, etiam illa nobis est adjicienda devotio, ut jejunium quod ex apostolica traditione subsequitur celebremus, quia et hoc inter magna sancti Spiritus dona numerandum est, quod nobis adversum illecebras carnis et insidias diaboli jejuniorum sunt collata præsidia, quibus omnes tentationes Deo adjuvante vincamus. Quarta igitur et sexta feria jejunemus; sabbato autem apud beatum Petrum apostolum vigilias celebremus, patrocinate eodem orationibus nostris, ut in omnibus misericordiam Dei obtinere mereamur, per Dominum nostrum Jesum Christum viventem et regnantem cum Patre et Spiritu sancto in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LXXVII.

De Pentecoste III.

SYNOPSIS.

I. Spiritum sanctum non inchoasse in Pentecoste sua dona, sed cumulasse, cum indivise Trinitas operetur.--- II. Ex peccato ortum esse, ut opus reparationis nostrae inter se dividerent personae Trinitatis; et quomodo.---III. Eam partitionem nihil aequalitati et consubstantialitati personarum obesse.---IV. Nihil rebus creatis vel visibilibus affine cogitandum de Trinitate, quae tota aequalis est.--- V. Cur discipulos de ejus ascensione gaudere Christus velit.---VI. Tres personas unum esse habere, unumque operari.

CAP. I.

Hodiernam, dilectissimi, festivitatem toto terrarum orbe venerabilem, ille sancti Spiritus consecravit adventus, qui post resurrectionem Domini quinquagesimo die in apostolos populumque credentium, sicut sperabatur, influxit (Act. II, 1). Sperabatur autem, quia illum Dominus Jesus sponderat affuturum (Luc. XXIV, 47; Act. I, 4), non ut tunc primum esse sanctorum habitator inciperet, sed ut sacrata sibi pectora et ferventius accenderet, et copiosius inundaret; cumulans sua dona, non inchoans, nec ideo novus opere, quia ditior largitate. Numquam enim ab omnipotentia Patris, et Filii, Spiritus sancti est discreta majestas; et quidquid in dispositione omnium rerum agit divina moderatio, ex totius venit providentia Trinitatis. Una est ibi benignitas misericordiae, una censura justitiae; nec aliquid est in actione divisum, ubi nihil est in voluntate diversum. Quae ergo illuminat Pater, illuminat Filius, illuminat Spiritus sanctus; cumque alia sit persona missi, alia mittentis, alia promittentis, simul nobis et unitas manifestatur et Trinitas ut essentia habens aequalitatem, et non recipiens

solitudinem, et ejusdem substantiae, et non ejusdem intelligatur esse personae.

CAP. II.

Quod ergo salva cooperatione inseparabilis Deitatis, quaedam Pater, quaedam Filius, quaedam proprie Spiritus sanctus exequitur, nostrae redemptionis dispositio, nostrae salutis est ratio. Si enim homo ad imaginem et similitudinem Dei factus (Gen. I, 26) in suae honore naturae mansisset, nec diabolica fraude deceptus a lege sibi posita per concupiscentiam deviasset. Creator mundi creatura non fieret; neque aut sempiternus temporalitatem subiret, aut aequalis Deo Patri Filius Deus formam servi et similitudinem carnis peccati assumeret. Sed quia invidia diaboli mors introivit in orbem terrarum (Sap. II, 24), et aliter solvi captivitas humana non potuit, nisi causam nostram ille susciperet, qui sine majestatis suae damno et verus homo fieret, et solus peccati contagium non haberet; divisit sibi opus nostrae reparationis misericordia Trinitatis; ut Pater propitiaretur, Filius propitiaret, Spiritus sanctus igniret. Oportebat enim ut etiam salvandi aliquid pro se agerent, et conversis ad Redemptorem cordibus, ab inimici dominatione discederent: quoniam, sicut Apostolus ait, misit Deus Spiritum Filii sui in corda nostra clamantem, Abba Pater (Galat. IV, 6). Ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas (II Cor. III, 17). Et, Nemo potest dicere Dominum Jesum, nisi in Spiritu sancto (I Cor. XII, 3).

CAP. III.

Si ergo duce gratia, dilectissimi, fideliter sapienterque noscamus quid Patri, quid Filio, quid Spiritui sancto in reparatione nostra proprium quidve commune sit, ea quae pro nobis humiliter et corporaliter gesta sunt ita procul dubio suscipiemus, ut nihil indignum de una atque eadem Trinitatis gloria sentiamus. Quamvis enim

nulla mens ad cogitandum de Deo, nulla ad loquendum lingua sufficiat, tamen quantumcumque illud est quod humano intellectu de essentia paternae Deitatis attingitur, nisi unum atque idem est, cum vel de Unigenito ejus, vel de Spiritu sancto cogitatur, non pie sapitur, sed nimis carnaliter caligatur, et ipsum quod de Patre congruenter sentiri videbatur, amittitur: quia de tota Trinitate receditur, si in ea unitas non tenetur. Nulla autem ratione vere est unum quod aliqua est inaequalitate diversum.

CAP. IV.

Cum igitur ad confitendum Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum aciem mentis intendimus, procul ab animo formas visibilium rerum et aetates temporalium naturarum, procul corpora locorum et loca corporum repellamus. Discedat a corde quod spatio extenditur, quod fine concluditur, et quidquid nec semper ubique, nec totum est. Cogitatio de Deitate Trinitatis concepta nihil per distantiam intelligat, nihil per gradus quaerat: ac si quid dignum de Deo senserit, nulli hoc ibi audeat negare personae, tamquam honorificentius Patri ascribat, quod Filio Spirituique non tribuat. Non est pietas Unigenito praeferre Genitorem; Filii contumelia Patris injuria est; quod uni demitur utrique detrahitur. Nam cum illis et sempiternitas sit communis et Deitas, nec omnipotens Pater, nec incommutabilis aestimatur, si aut minorem se genuit, aut quem non habuit, habendo profecit.

CAP. V.

Dicit quidem Dominus Jesus discipulis suis, sicut evangelica lectione recitatum est: Si diligeretis me, gauderetis utique, quia ad Patrem vado, quia Pater major me est (Joan. XIV, 28); sed hoc illae aures, quae saepius audierunt: Ego et Pater unum sumus (Joan. X, 30); et qui

me videt, videt et Patrem (Joan. XIV, 9); sine Deitatis accipiunt differentia, nec de illa hoc essentia intelligunt, quam sempiternam cum Patre et ejusdem naturae esse noverunt. Commendatur ergo etiam sanctis apostolis in incarnatione Verbi humana provectio, et qui denuntiato sibi Domini turbabantur abscessu, ad aeterna gaudia honoris sui incitantur augmento: Si diligeretis me, inquit, gauderetis utique, quia vado ad Patrem (Ibid., 28); hoc est, si perfecta scientia videretis quid vobis gloriae confertur per hoc quod ex Deo Patre genitus etiam ex homine matre sum natus, quod Dominus aeternorum, unus volui esse mortalium, quod visibilem me invisibilis praebui: Gauderetis, quia vado ad Patrem. Vobis enim haec praestatur ascensio, et super omnes coelos ad Patris dexteram collocanda vestra in me humilitas elevatur. Ego autem; qui hoc sum cum Patre quod Pater est, individuus cum genitore permaneo, et sic ab illo ad vos veniens non recedo, quemadmodum et vos ad illum rediens non relinquo. Gaudete ergo, quia vado ad Patrem, quia Pater major me est. Univi enim vos mihi, et factus sum filius hominis, ut vos filii Dei esse possitis. Unde licet unus in utroque sim, tamen quo vobis conformor, Patre sum minor; quo autem a Patre non dividor, etiam meipso sum major. Natura itaque quae minor est Patre, vadat ad Patrem, ut ibi sit caro ubi semper est Verbum; et una Ecclesiae catholicae fides, quem secundum humanitatem non diffitetur minorem, secundum Deitatem credat aequalem.

CAP. VI.

Contemnatur igitur, dilectissimi, vana et caeca versutia haereticae impietatis, quae sibi hujus sententiae scaeva interpretatione blanditur: ac dicente Domino: Omnia quae habet Pater mea sunt (Joan. XVI, 15), non intelligit se Patri demere quidquid Filio audet denegare, et ita in his quae humana sunt desipit, ut putet quod ideo Unigenito paterna defuerint, quia nostra suscepit. Non

minuit in Deo misericordia potestatem, nec dilectae reconciliatio creaturae, sempiternae defectus est gloriae. Quae habet Pater, habet et Filius, et quae habet Pater et Filius, habet et Spiritus sanctus, quia tota simul Trinitas est unus Deus. Hanc autem fidem non terrena sapientia reperit, nec opinio humana persuasit, sed ipse unigenitus Filius docuit, ipse Spiritus sanctus instituit; de quo nihil est aliter quam de Patre et Filio sentiendum. Quia licet non sit Pater, non sit Filius, non tamen est a Patre Filioque divisus; et sicut propriam habet in Trinitate personam, ita unam habet in Patris et Filii Deitate substantiam, omnia implentem, omnia continentem, et cum Patre et Filio universa moderantem, cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXVIII.

De Jejunio Pentecostes I.

SYNOPSIS.

I. Instituta esse auctore Spiritu sancto jejunia, ut adversus inimicos suos Christiani validius pugnarent.---II. Contra eum qui liber est a carnalibus desideriis, inermem esse diabolum.---III. Post festa institutum esse jejunium, ut, et illorum fructus permaneat, et negligens circa illa plectatur.---IV. Jejunii, cui comes est misericordia, maximam esse vim.

CAP. I.

Hodiernam, dilectissimi, festivitatem descensione sancti Spiritus consecratam sequitur, ut nostis, solemne jejunium, quod animis corporibusque curandis salubriter institutum, devota nobis est observantia celebrandum. Repletis namque apostolis virtute promissa, et in corda eorum Spiritu veritatis ingresso, non ambigimus inter

caetera coelestis sacramenta doctrinae, hanc spiritualis continentiae disciplinam de Paracleti magisterio primitus fuisse conceptam: ut sanctificatae jejunio mentes conferendis sibi charismatibus fierent aptiores. Aderat quidem Christi discipulis protectio omnipotentis auxilii, et principibus nascentis Ecclesiae tota Patris Filiique Divinitas in praesentia sancti Spiritus praesidebat. Sed contra instantes impetus persequentium, contra minaces fremitus impiorum, non corporis fortitudine, nec carnis erat saturitate certandum; cum hoc maxime hominis interiora corrumpat, quod exteriora delectat; et tanto fiat rationalis anima purgatior, quanto fuerit substantia carnis afflictior.

CAP. II.

Hi itaque doctores, qui exemplis et traditionibus suis omnes Ecclesiae filios imbuerunt, tirocinium militiae christianae sanctis inchoavere jejuniis: ut contra spirituales nequitias pugnaturi, abstinentiae arma caperent, quibus vitiorum incentiva truncarent. Invisibiles enim adversarii et incorporeales hostes non erunt contra nos validi, si nullis carnalibus desideriis fuerimus immersi. Cupiditas quidem nocendi in tentatore perpetua est, sed inermis atque inefficax erit, si nihil in nobis unde contra nos pugnet invenerit. Quis autem hac fragili carne circumdatus, et in isto mortis corpore constitutus, etiam qui multum valideque profecerit, ita jam de sua salute securus sit, ut ab omnium se illecebrarum periculo credat alienum? Donet licet sanctis suis quotidianam gratia divina victoriam, non aufert tamen dimicandi materiam: quia et hoc ipsum de misericordia protegentis est, qui naturae mutabili, ne de confecto praelio superbiret, semper voluit superesse quod vinceret.

CAP. III.

Igitur post sanctae laetitiae dies, quos in honorem Domini a mortuis resurgentis, ac deinde in coelos ascendentis, exegimus, postque perceptum sancti Spiritus donum, salubriter et necessarie consuetudo est ordinata jejunii: ut si quid forte inter ipsa festivitatum gaudia negligens libertas et licentia inordinata praesumpsit, hoc religiosae abstinenciae censura castiget: quae ob hoc quoque studiosius exsequenda est, ut illa in nobis quae hac die Ecclesiae divinitus sunt collata permaneant. Templum enim facti Spiritus sancti, et majore quam umquam copia divini fluminis irrigati, nullis debemus concupiscentiis vinci, nullis vitiis possideri, ut virtutis habitaculum nulla sit contaminatione pollutum.

CAP. IV.

Quod utique regente atque adjuvante Domino omnibus obtinere possibile est, si per jejunii purificationem, ac per misericordiae largitatem studeamus et peccatorum sordibus liberari, et charitatis fructibus esse fecundi. Quidquid enim in cibos pauperum, in curationes debilium, in pretia captivorum, et in quaelibet opera pietatis impenditur, non minuitur, sed augetur, nec umquam apud Deum perire poterit quod fidelis benignitas erogarit, dum quodcumque tribuit ad subsidium, id sibi recondit ad praemium. Beati enim misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus (Matth. V, 7); neque delictorum memoria erit ubi testimonium pietatis affuerit. Quarta igitur et sexta feria jejunemus; sabbato autem apud beatissimum Petrum apostolum vigilias celebremus, cujus nos orationibus et a spiritalibus inimicis et a corporeis hostibus confidimus liberari. Per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXIX.

De Jejunio Pentecostes II.

SYNOPSIS.

I. Jejunium Pentecostes, de traditione apostolica et institutione Spiritus sancti.---II. Quod discrimen inter fidelium jejunia et jejunia infidelium. ---III. Quale jejunium, quod non a Spiritu sancto procedit, et ex quo gloria quaeritur humana.--- IV. Ad Deum referendum esse jejunium, quia omnium desideriorum et operum bonorum auctor est.

CAP. I.

Dubitandum non est, dilectissimi, omnem observantiam Christianam eruditionis esse divinae, et quidquid ab Ecclesia in consuetudinem est devotionis receptum, de traditione apostolica et de sancti Spiritus prodire doctrina; qui nunc quoque cordibus fidelium suis praesidet institutis, ut ea omnes et obedienter custodiant et sapienter intelligant. Nam cum in die Pentecostes, quem a Pascha Domini quinquagesimum celebramus, promissus a Domino Spiritus sanctus expectantium mentes majore copia et clariore praesentia suae majestatis, impleverit, manifestissime patet inter caetera Dei munera, jejuniorum quoque gratiam, quae hodiernam festivitatem indivisa subsequitur, tunc fuisse donatam: ut sicut fuit concupiscentia initium peccatorum, ita sit continentia origo virtutum.

CAP. II.

In exercendo autem hoc Dei munere, non ideo segniores esse debemus, quia et Judaei et haeretici saepe ab edendi libertate se continent, et apud ipsos paganos sunt quaedam vana jejunia. Aliud enim agit sub veritate ratio, aliud sub falsitate deceptio. Apud nos fides

sanctificat etiam manducantem; apud illos infidelitas polluit jejunantem. Unde quia extra Ecclesiam catholicam nihil est integrum, nihil castum, dicente Apostolo: Omne quod non est ex fide, peccatum est (Rom. XIV, 23): cum divisus ab unitate corporis Christi nulla similitudine comparamur, nulla communione miscemur: quod utique nobis saluberrimum maximumque jejunium est. Ad virtutem enim continentiae nihil prius pertinet quam ab erroribus abstinere, quia tunc demum bene ambulatur, cum per viam veritatis inceditur. Nam quia angusta et ardua declinantes, proclivia et lata sectando, cito in perditionem deveniunt, MELIOR est gradus lentior per iter rectum, quam velocitas festina per devium.

CAP. III.

Agnoscat ergo catholicus Christianus fructus jejunii sui, quod etiam inter maximas largitates sterilissimum erit, nisi de sancti Spiritus rigatione processerit. Cum enim dicat Apostolus nullas sibi virtutes sine charitate prodesse (I Cor. XIII, 1), idemque dicat charitatem Dei diffusam esse in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis (Rom. V, 5): cavendum est ne bona quae facere sine bonitate non possumus, elatione perdamus. NAM OMNI se merito laude dispoliat qui de studiis industriae suae in se magis quam in Domino gloriatur (I Cor. I, 31; II Cor. X, 17; Jer. IX, 23): cum beatus David doceat in sanctorum operibus Deum esse laudandum, dicens: Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus Israel ipse dabit virtutem et fortitudinem plebi suae (Ps. LXVII, 36); et iterum: Domine, in lumine vultus tui ambulabunt, et in nomine tuo exsultabunt tota die, et in justitia tua exaltabuntur, quoniam gloria virtutis eorum es tu (Ps. LXXXVIII, 17).

CAP. IV.

Et ideo, dilectissimi, secundum eruditionem Spiritus sancti, per quem Ecclesiae Dei omnium virtutum collata sunt dona, suscipiamus alacri fide solemne jejunium: et in mandatis, quae poterimus efficere, contineamus nos ab inflatione jactantiae, ad Dei gloriam cuncta referentes, qui et bonarum est inspirator voluntatum, et bonarum est auctor actionum, dicente Domino: Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et magnificent Patrem vestrum, qui in coelis est (Matth. V, 16): qui vivit et regnat per omnia saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXX.

De Jejunio Pentecostes III.

SYNOPSIS.

Ita jejunandum esse, ut quod subtrahitur mensis, impendatur charitati, quae jejunio praecellit.

Sanctarum solemnitatum, dilectissimi, ordine celebrato et spiritalis laetitiae devotione completa, oportet nos ad salubritatem recurrere paritatis, remediumque jejunii et exercendis mentibus et castigandis adhibere corporibus: ut quia nos satis de hoc et divina monita et propria experimenta docuerunt, primum per sacratissimorum dierum recursum divinae pietati gratias referamus, tum sanctas continentiae delicias appetentes, aliquantulum nobis de terrenorum ciborum abundantia subtrahamus: ita ut proficiat eleemosynis quod non impenditur mensis. Tunc enim demum ad animae curationem proficit medicina jejunii, cum abstinencia jejunantis esuriem reficit indigentis. Quia ergo scimus apud misericordem Deum jejuniis praecellere eleemosynae largitatem, dicente ipso Domino: Date eleemosynam, et omnia munda sunt vobis

(Luc. XI, 41): si animas nostras a peccatorum sordibus cupimus emundari, eleemosynam pauperibus non negemus, ut in die retributionis ad promerendam Dei misericordiam, misericordiae operibus adjuvemur, per Christum Dominum nostrum. Amen.

SERMO LXXXI.

De Jejunio Pentecostes IV.

SYNOPSIS.

I. Peccati causam fuisse gulam, ideo abstinentia esse conterendum.---II. Tanto magis sapere interiorem hominem, quanto magis exterior a sensuum illecebris se continet.---III. Post indulgentiae tempora, ad jejunia recurrendum, ut negligentia vel castigetur, vel non obrepat.---IV. Per jejunium et bona opera mundari hominem a peccatis.

CAP. I.

Inter omnia, dilectissimi, apostolicae instituta doctrinae, quae ex divinae eruditionis fonte manarunt, dubium non est, influente in Ecclesiae principes Spiritu sancto, hanc primum ab eis observantiam fuisse conceptam, ut sancti observatione jejunii, omnium virtutum regulas inchoarent: quia multum ad praecepta Dei exsequenda prodesset, si Christiana militia contra incentiva omnia vitiorum continentiae se sanctificatione muniret. Cum enim per illecebram cibi irrepserit prima causa peccati, quo salubriore Dei munere utitur redempta libertas, quam ut noverit abstinere concessis, quae frenare se nescivit a vetitis? Omnis quidem creatura Dei bona est, et nihil est abjiciendum quod cum gratiarum actione percipitur (I Tim. IV, 4); sed non ad hoc creati sumus ut foeda et impudenti aviditate omnes mundi

copias expetamus, tamquam quod licet sumi non liceat praetermitti.

CAP. II.

Laudetur Deus, qui hominum usui tam multa donavit; sed AGNOSCAT rationalis animus majores delicias menti datas esse quam carni. Et cum audit sibi per Spiritum sanctum dici: Post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere (Eccli. XVIII, 30), intelligat sibi contra omnia quae sensibus corporeis blandiuntur, temperantiae sectandam esse virtutem, per quam, dum exterioris hominis voluptas minuitur, sapientia interioris augetur. Non enim idem vigor cordis est sub onere cibi, qui sub levitate jejunii; nec eundem sensum potest satietas generare quem parcitas. QUIA CUM caro concupiscens adversus spiritum spiritali cupiditate superatur (Galat. V, 17), libera obtinetur sanitas et sana libertas: ut et caro mentis judicio et mens Dei regatur auxilio.

CAP. III.

Ad hanc ergo utilitatem nos, dilectissimi, praesens tempus invitat, ut a resurrectione Domini usque ad adventum Spiritus sancti quinquaginta diebus emensis, quos in laetitia praecipuae festivitatis exegimus, ad jejuniorum remedia recurramus: ne forte per occasionem licentiae blandioris aliquas negligentiae culpas delectabilium usus inciderit. Terra enim carnis nostrae, nisi assiduis fuerit subacta culturis, cito de segni otio spinas tribulosque producit, et partu degeneri dabit fructum non horreis inferendum, sed ignibus concremandum, dicente Domino: Omnis plantatio quam non plantavit Pater meus coelestis eradicabitur (Matth. V, 13). Custodienda igitur nobis est omnium germinum seminumque generositas, quam ex summi Agricolae plantatione concepimus, et vigili sollicitudine

providendum ne Dei munera aliqua invidentis inimici fraude violentur, et in paradiso virtutum concrescat silva vitiorum.

CAP. IV.

Ad declinandum autem hoc malum, nihil est potentius eleemosynis atque jejuniis, dum et carnales cupiditates continentia necat, et desideriorum spiritualium fructus misericordiae cura multiplicat. Unde charitatem vestram solemniter admonemus ut per castigationem corporis et per opera pietatis mundari ab omnium peccatorum sorde cupientes, quarta et sexta feria jejunemus; sabbato autem apud beatissimum Petrum apostolum vigilias celebremus: cujus meritis et orationibus ita nos per omnia credimus adjuvandos, ut misericordia Dei et jejuniis nostris adsit et votis, per Christum Dominum nostrum. Amen.

SERMO LXXXII.

In Natali apostolorum Petri et Pauli.

SYNOPSIS.

I. Quantum Romae gloria per religionem, apostolorum ministerio, creverit.---II. Quomodo Romanum imperium Christi imperio servierit.--- III. Cur Romae primaria Ecclesiae sedes constituta sit? ---IV. Quanta Petri fortitudo et charitas Romam ingredientis.---V. Qui Petri labores, antequam Romam veniret.---VI. Petrum et Paulum Petro consociatum, duo praeclara divini seminis esse germina. ---VII. In horum festo quantum laetandum.

CAP. I.

Omnium quidem sanctarum solemnitatum, dilectissimi, totus mundus est particeps, et unius fidei pietas exigit ut quidquid pro salute universorum gestum recolitur, communibus ubique gaudiis celebretur. Verumtamen hodierna festivitas, praeter illam reverentiam quam toto terrarum orbe promeruit, speciali et propria nostrae urbis exultatione veneranda est: ut ubi praecipuorum apostolorum glorificatus est exitus, ibi in die martyrii eorum sit laetitiae principatus. Isti enim sunt viri per quos tibi Evangelium Christi, Roma, resplenduit; et quae eras magistra erroris, facta es discipula veritatis. Isti sunt sancti patres tui verique pastores, qui te regnis coelestibus inserendam multo melius multoque felicius condiderunt, quam illi quorum studio prima moenium tuorum fundamenta locata sunt: ex quibus is qui tibi nomen dedit fraterna te caede foedavit. Isti sunt qui te ad hanc gloriam provexerunt, ut gens sancta, populus electus, civitas sacerdotalis et regia, per sacram beati Petri sedem caput orbis effecta, latius praesideres religione divina quam dominatione terrena. Quamvis enim multis aucta victoriis jus imperii tui terra marique protuleris, minus tamen est quod tibi bellicus labor subdidit quam quod pax Christiana subjecit.

CAP. II.

Deus namque bonus, et justus, et omnipotens, qui misericordiam suam humano generi numquam negavit, omnesque in commune mortales ad cognitionem sui abundantissimis semper beneficiis erudit, voluntariam errantium caecitatem et proclivem in deteriora nequitiam secretiori consilio et altiori pietate miseratus est, mittendo Verbum suum aequale sibi atque coaeternum. Quod caro factum ita divinam naturam naturae univit humanae, ut illius ad infima inclinatio, nostra fieret ad summa provectio. Ut autem hujus inenarrabilis gratiae per totum mundum diffunderetur effectus, Romanum regnum divina providentia praeparavit; cujus ad eos

limites incrementa perducta sunt, quibus cunctarum undique gentium vicina et contigua esset universitas. Disposito namque divinitus operi maxime congruebat, ut multa regna uno confoederarentur imperio, et cito pervios haberet populos praedicatio generalis, quos unius teneret regimen civitatis. Haec autem civitas ignorans suae provectionis auctorem, cum pene omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium serviebat erroribus, et magnam sibi videbatur suscepisse religionem, quia nullam respuerat falsitatem. Unde quantum erat per diabolum tenacius illigata, tantum per Christum est mirabilius absoluta.

CAP. III.

Nam cum duodecim apostoli, accepta per Spiritum sanctum omnium locutione linguarum, imbuendum Evangelio mundum, distributis sibi terrarum partibus, suscepissent, beatissimus Petrus princeps apostolici ordinis, ad arcem Romani destinatur imperii: ut lux veritatis quae in omnium gentium revelabatur salutem, efficacius se ab ipso capite per totum mundi corpus effunderet. Cujus autem nationis homines in hac tunc urbe non essent? aut quae usquam gentes ignorarent quod Roma didicisset? Hic conculcandae philosophiae opiniones, hic dissolvendae erant terrenae sapientiae vanitates, hic confutandus daemonum cultus, hic omnium sacrificiorum impietas destruenda, ubi diligentissima superstitione habebatur collectum quidquid usquam fuerat variis erroribus institutum.

CAP. IV.

Ad hanc ergo urbem tu, beatissime Petre apostole, venire non metuis, et consorte gloriae tuae Paulo apostolo aliarum adhuc Ecclesiarum ordinationibus occupato, silvam istam frementium bestiarum et turbulentissimae profunditatis oceanum, constantior

quam cum supra mare gradereris, ingrederis (Matth. XIV, 30). Nec mundi dominam times Romam, qui in Caiphae domo expaveras sacerdotis ancillam (Matth. XXVI, 70). Numquid aut iudicio Pilati, aut saevitia Judaeorum minor erat vel in Claudio potestas, vel in Nerone crudelitas? Vincebat ergo materiam formidinis vis amoris; nec aestimabas pavendos quos susceperas diligendos. Hunc autem intrepidae charitatis affectum jam tunc profecto conceperas quando professio tui amoris in Dominum trinae interrogationis est solidata mysterio (Joan. XXI, 15-17). Nec aliud ab hac mentis tuae intentione quaesitum est, quam ut pascendis ejus quem diligeres, ovibus, cibum, quo ipse eras opimatus, impenderes.

CAP. V.

Augebant quoque fiduciam tuam tot signa miraculorum, tot dona charismatum, tot experimenta virtutum. Jam populos, qui ex circumcisione crediderant, erudieras; jam Antiochenam Ecclesiam, ubi primum Christiani nominis dignitas est orta (Act. XI, 26), fundaveras; jam Pontum, Galatiam, Cappadociam, Asiam atque Bithyniam legibus evangelicae praedicationis imbueras; nec aut dubius de proventu operis, aut de spatio tuae ignarus aetatis, tropaeum crucis Christi Romanis arcibus inferebas, quo te divinis praeordinationibus anteibant et honor potestatis, et gloria passionis.

CAP. VI.

Ad quam beatus coapostolus tuus, vas electionis (Act. IX, 15), et specialis magister gentium Paulus occurrens, eo tibi consociatus est tempore, quo jam omnis innocentia, omnis pudor, omnisque libertas sub Neronis laborabat imperio. Cujus furor per omnium vitiorum inflammatus excessum, in hunc eum usque torrentem suae praecipitavit insaniae, ut primus nomini Christiano

atrocitatem generalis persecutionis inferret, quasi per sanctorum neces gratia Dei posset extinguere: quibus hoc ipsum erat maximum lucrum, ut contemptus vitae hujus occiduae, perceptio fieret felicitatis aeternae. Pretiosa est ergo in conspectu Domini mors sanctorum ejus (Ps. CXV, 15); nec ullo crudelitatis genere destrui potest sacramento crucis Christi fundata religio. Non minuitur persecutionibus Ecclesia, sed augetur; et semper Dominicus ager segete ditiori vestitur, dum grana, quae singula cadunt, multiplicata nascuntur. Unde duo ista praeclara divini seminis germina in quantam sobolem pullularint, beatorum millia martyrum protestantur; quae apostolicorum aemula triumphorum, urbem nostram purpuratis et longe lateque rutilantibus populis ambierunt, et quasi ex multarum honore gemmarum conserto uno diademate coronarunt.

CAP. VII.

De quo praesidio, dilectissimi, divinitus nobis ad exemplum patientiae et confirmationem fidei praeparato, universaliter quidem in omnium sanctorum commemoratione laetandum est, sed in horum excellentia patrum merito est exsultantius gloriandum, quos gratia Dei in tantum apicem inter omnia Ecclesiae membra provexit, ut eos in corpore, cui caput est Christus (Ephes. I, 22), quasi geminum constituerit lumen oculorum. De quorum meritis atque virtutibus, quae omnem loquendi superant facultatem, nihil diversum, nihil debemus sentire discretum: quia illos et electio pares, et labor similes, et finis fecit aequales. Sicut autem et nos experti sumus, et nostri probavere majores, credimus atque confidimus, inter omnes labores istius vitae, ad obtinendam misericordiam Dei, semper nos specialium patronorum orationibus adjuvandos: ut quantum propriis peccatis deprimimur, tantum apostolicis meritis erigamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum, cui est cum Patre et

sancto Spiritu eadem potestas, una Divinitas in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXXIII.

In Natali S. Petri apostoli.

SYNOPSIS.

I. Petri confessio et excellentia.---II. Quid ipsi Christus contulerit.---III. Pro ipsius fide oravit, et firmitatem fidei tribuit. Totius Ecclesiae principem fecit.

CAP. I.

Exsulemus in Domino, dilectissimi, et spiritali jucunditate laetemur: quia unigenitus Dei Patris Filius, Dominus noster Jesus Christus ad insinuanda nobis suae dispensationis et Divinitatis mysteria, apostolici ordinis primum beatum Petrum huic civitati dignatus est praerogare, cujus hodierna solemnitatis, recurrente triumpho martyrii, specimen et decus contulit orbi terrarum. Hoc enim obtinuit, dilectissimi, illa confessio, quae a Deo Patre inspirata apostolico cordi, omnia humanarum opinionum incerta transcendit, et firmitatem petrae, quae nullis impulsionibus quateretur, accepit. Evangelica siquidem reserante historia, omnes apostolos Dominus quid de se homines opinentur interrogat. Et tamdiu sermo respondentium communis est, quamdiu humanae intelligentiae ambiguitas explicatur. At ubi quid habeat discipulorum sensus exigitur, ille primus est in Domini confessione, qui primus est in apostolica dignitate. Qui cum dixisset: Tu es Christus Filius Dei vivi, respondit ei Jesus: Beatus es, Simon Barjona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in coelis est (Matth. XVI, 16, 17); id est, ideo beatus es, quia Pater meus te docuit, nec opinio te terrena fefellit, sed

inspiratio coelestis instruxit; et non caro nec sanguis, sed ille me tibi, cujus sum unigenitus, indicavit. Et ego, inquit, dico tibi; hoc est, sicut Pater meus tibi manifestavit Divinitatem meam, ita ego notam tibi facio excellentiam tuam. Quia tu es Petrus (Ephes. II, 14); id est, cum ego sim inviolabilis petra, ego lapis angularis, qui facio utraque unum (Ibid. 18); tamen tu quoque petra es, quia mea virtute solidaris, ut quae mihi potestate sunt propria, sint tibi mecum participatione communia.

CAP. II.

Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevallebunt adversus eam. Super hanc, inquit, fortitudinem aeternum exstruam templum, et Ecclesiae meae coelo inserenda sublimitas, in hujus fidei firmitate consurget. Hanc confessionem portae inferi non tenebunt, mortis vincula non ligabunt. Vox enim ista vox vitae est, et sicut confessores suos in coelestia provehit, ita negatores ad inferna demergit. Propter quod dicitur beatissimo Petro: Tibi dabo claves regni coelorum: et quaecumque ligaveris super terram, erunt ligata et in coelis, et quaecumque solveris super terram, erunt soluta et in coelis. Transivit quidem etiam in apostolos alios jus istius potestatis, sed non frustra uni commendatur quod omnibus intimetur. Petro enim ideo hoc singulariter creditur, quia cunctis Ecclesiae rectoribus Petri forma proponitur. Manet ergo Petri privilegium, ubicumque ex ipsius fertur aequitate iudicium; nec nimia est vel severitas, vel remissio, ubi nihil erit ligatum, nihil solutum, nisi quod beatus Petrus aut ligaverit aut solverit.

CAP. III.

Instante autem passione sua Dominus, quae discipulorum suorum erat turbatura constantiam, Simon, inquit, Simon, ecce Satanas expostulavit ut vos cribraret sicut triticum. Ego autem rogavi pro te, ne deficiat fides

tua; et tu aliquando conversus confirma fratres tuos, ne intretis in tentationem (Luc. XXII, 31, 32). Commune erat omnibus apostolis periculum de tentatione formidinis, et divinae protectionis auxilio pariter indigebant, quoniam diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere; et tamen specialis a Domino Petri cura suscipitur, et pro Petri fide proprie supplicatur, tamquam aliorum status certior sit futurus, si mens principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, et divinae gratiae ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quae per Christum Petro tribuitur, per Petrum apostolis conferatur. Nam et post resurrectionem suam Dominus beato Petro apostolo post regni claves, ad trinam aeterni amoris professionem, mystica insinuatione ter dixit: Pasce oves meas (Joan. XXI, 17): quod et nunc proculdubio facit, et mandatum Domini pius pastor exsequitur, confirmans nos exhortationibus, et pro nobis orare non cessans, ut nulla tentatione superemur. Si autem hanc pietatis suae curam omni populo Dei, sicut credendum est, ubique praetendit, quanto magis nobis alumniis suis opem suam dignatur impendere, apud quos in sacro beatæ dormitionis toro, eadem qua praesedit carne requiescit? Cum itaque, dilectissimi, tantum nobis videamus praesidium divinitus institutum, rationabiliter et juste in ducis nostri meritis et dignitate laetamur, gratias agentes sempiterno Regi Redemptori nostro Domino Jesu Christo, quod tantam potentiam dedit ei quem totius Ecclesiae principem fecit, ad gloriam et laudem nominis sui: cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXXIV.

In Octavis apostolorum Petri et Pauli.
DE NEGLECTA SOLEMNITATE.

SYNOPSIS.

I. Romanos Circensibus ludis deditos periculose beneficiorum Dei oblitos.---II. Romae liberationem a barbaris non stellarum effectum, sed Dei esse donum grato animo recolendum.

CAP. I.

Religiosam devotionem, dilectissimi, qua ob diem castigationis et liberationis nostrae, cunctus fidelium populus ad agendas Deo gratias confluebat, pene ab omnibus proxime fuisse neglectam, ipsa paucorum qui adfuerunt raritas demonstravit: et cordi meo multum tristitiae intulit, et plurimum timoris incussit. Magnum enim periculum est homines esse ingratos Deo, et per oblivionem beneficiorum ejus nec de correptione compungi, nec de remissione laetari. Vereor igitur, dilectissimi, ne vox illa prophetica tales increpasse videatur, quae dicit: Flagellasti eos, et non doluerunt; castigasti eos, et noluerunt accipere disciplinam (Jerem. V, 3). Quae enim in eis correctio ostenditur, in quibus tanta aversio reperitur? Pudet dicere, sed necesse est non tacere: plus impenditur daemoniis quam apostolis, et majorem obtinent frequentiam insana spectacula quam beata martyria. Quis hanc urbem reformavit saluti? quis a captivitate eruit? quis a caede defendit? ludus Circensium, an cura sanctorum? quorum utique precibus divinae censurae flexa sententia est, ut qui merebamur iram servaremur ad veniam.

CAP. II.

Tangat, obsecro, dilectissimi, cor vestrum illa sententia Salvatoris, qui cum decem leprosos misericordiae virtute mundasset, unum tantum ex eis dixit ad agendas gratias revertisse (Luc. XVII, 15): significans videlicet de ingratissimis, quod huic pietatis officio, etiam si corporis assecuti sunt sanitatem, non tamen sine animi impietate defuerunt. Ne ergo ista ingratorum nota etiam

vobis, dilectissimi, possit ascribi, revertimini ad Dominum intelligentes mirabilia quae in nobis dignatus est operari, et liberationem nostram, non, sicut opinantur impii, stellarum effectibus, sed ineffabili omnipotentis Dei misericordiae deputantes, qui corda furentium barbarorum mitigare dignatus est, ad tanti vos beneficii memoriam toto fidei vigore conferte. Gravis negligentia majore satisfactione curanda est. Ad emendationem nostram utamur lenitate parentis: ut beatus Petrus et omnes sancti qui nobis semper in multis tribulationibus affuerunt, obsecrationes nostras pro vobis apud misericordem Deum juvare dignentur, per Christum Dominum nostrum. Amen.

SERMO LXXXV.

In Natali S. Laurentii martyris.

SYNOPSIS.

I. Quid intersit inter Christi et Martyrum mortem.---II. Quae utriusque efficacia.---III. Laurentii et facultates et fidem Ecclesiae servantis fortitudo.---IV. Charitate Laurentium invincibilem factum.

CAP. I.

Cum omnium, dilectissimi, summa virtutum et totius plenitudo justitiae de illo amore nascatur, quo Deus proximusque diligitur, in nullis profecto hic amor sublimius excellere clariusque fulgere, quam in beatissimis martyribus invenitur: qui Domino nostro Jesu Christo pro omnibus hominibus mortuo tam propinqui sunt imitatione charitatis quam similitudine passionis. Quamvis enim illi dilectioni, qua Dominus nos redemit (Rom. V, 8), nulla cujusquam benignitas possit aequari, quia aliud est pro justo mori hominem sua necessitate

moriturum, aliud pro impiis occumbere a debito mortis alienum, multum tamen universis hominibus etiam martyres contulerunt, quorum fortitudine ita ejus largitor usus est Dominus, ut poenam mortis et atrocitatem crucis nulli suorum vellet esse terribilem, sed multis faceret imitabilem. Si ergo nullus bonus sibi soli est bonus, nec cujusquam sapientis sibi tantum sapientia est amica; et haec verarum natura virtutum est, ut multos a tenebroso abducat errore, qui earum clarus est lumine: ad erudiendum Dei populum nullorum est utilior forma quam martyrum. Eloquentia sit facilis ad exorandum; sit ratio efficax ad suadendum; validiora tamen sunt exempla quam verba; et plus est opere docere quam voce.

CAP. II.

In quo excellentissimo genere doctrinae beatus martyr Laurentius, cujus passione dies hodiernus illustris est, quam gloriosa polleat dignitate, etiam persecutores ipsius sentire potuerunt, cum illa mirabilis animi fortitudo, de Christi principaliter amore concepta, non solum ipsa non cederet, sed etiam alios exemplo suae tolerantiae roboraret. Cum enim furor gentilium potestatum in electissima quaeque Christi membra saeviret, ac praecipue eos qui ordinis erant sacerdotalis impeteret, in levitam Laurentium, qui non solum ministerio sacramentorum, sed etiam dispensatione ecclesiasticae substantiae praeeminebat, impius persecutor efferbuit, duplicem sibi praedam de unius viri comprehensione promittens, quem si fecisset sacrae pecuniae traditorem, faceret etiam verae religionis exsortem. Armatur itaque gemina face homo pecuniae cupidus et veritatis inimicus: avaritia, ut rapiat aurum; impietate, ut auferat Christum. Postulat sibi ab immaculato sacrarii praesule opes ecclesiasticas, quibus avidissimus inhiabat, inferri. Cui levita castissimus ubi eas repositas haberet ostendens, numerosissimos sanctorum pauperum obtulit greges, in quorum victu atque vestitu inamissibiles condiderat

facultates, quae tanto integrius erant salvae, quanto sanctius probabantur expensae.

CAP. III.

Fremit ergo praedo frustratus, et in odium religionis, quae talem divitiarum usum instituisset, exardescens, direptionem thesauri potioris aggreditur; ut apud quem nullam denariorum substantiam reperisset, illud depositum, quo sacratius erat dives, auferret. Renuntiare Christo Laurentium jubet, et solidissimam illam levitici animi fortitudinem diris parat urgere suppliciis. Quorum ubi prima nihil obtinent, vehementiora succedunt. Laceros artus et multa verberum sectione conscissos subjecto praecipit igne torreri: ut per cratem ferream, quae jam de fervore continuo vim in se haberet urendi, conversorum alterna mutatione membrorum, fieret cruciatus vehementior et poena productior.

CAP. IV.

Nihil obtines, nihil proficis, saeva crudelitas. Subtrahitur inventis tuis materia mortalis, et Laurentio in coelos abeunte tu deficis. Flammis tuis superari charitatis Christi flamma non potuit, et segnior fuit ignis qui foris ussit quam qui intus accendit. Servisti, persecutor, martyri, cum saevisti; auxisti palmam, dum aggeras poenam. Nam quid non ad victoris gloriam ingenium tuum reperit, quando in honorem transierunt triumphi, etiam instrumenta supplicii? Gaudeamus igitur, dilectissimi, gaudio spiritali, et de felicissimo inclyti viri fine gloriemur in Domino, qui est mirabilis in sanctis suis (Ps. LXVII, 36), in quibus nobis et praesidium constituit et exemplum; atque ita per universum mundum clarificavit gloriam suam, ut a solis ortu usque ad occasum, leviticorum luminum coruscante fulgore, quam clarificata est Jerosolyma Stephano, tam illustris fieret Roma Laurentio. Cujus oratione et patrocinio adjuvari nos sine cessatione

confidimus: ut quia omnes, sicut Apostolus ait: Quicumque volunt in Christo pie vivere, persecutionem patiuntur (I Tim. III, 12), corroboremur spiritu charitatis, et ad superandas omnes tentationes constantis fidei perseverantia muniamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum, viventem et regnantem cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXXVI.

De Jejunio septimi mensis I.

SYNOPSIS.

I. Indicit jejunium ex auctoritate, suadet ex charitate, ut corpus castigetur et pauper adjuvetur.---II. Parum esse nulli auferre proprium, nisi et pauperi tuum largiaris.

CAP. I.

Observantiam quidem vestram, dilectissimi, ita novimus esse devotam, ut animas vestras non solum legitimis, sed etiam voluntariis jejniis excolatis. Verumtamen adjicienda est huic studio etiam nostrae admonitionis exhortatio, ut si qui sunt in hoc exercitio tardiores, in his saltem diebus communi abstinentiae se obedienter adjungant, in quibus nos oportet sacratissimam consuetudinem attentius celebrare, ut per humilitatem jejunii contra omnes hostes nostros divinum mereamur auxilium. Res enim est praecipui operis, quam et ex auctoritate indicimus, et ex charitate suademus: ut paululum edendi libertate compressa, castigationi corporum et pauperum studeamus alimoniae, quos qui reficit animam suam pascit, et temporales epulas in delicias mutat aeternas.

CAP. II.

In locum igitur malarum cupiditatum sanctorum desideriorum incrementa succedant. Cesset iniquitas, sed non sit otiosa justitia. Quem nullus patitur opprimentem, sentiat aliquis adjuvantem. Parum est enim non auferre aliena, nisi largiaris et propria. Sub oculis justi judicis sumus, qui novit quantam unicuique bene operandi dederit facultatem. Non vult otiosa esse munera sua, qui servis suis sic mensuras mysticorum distribuit talentorum, ut creditum qui liberaliter erogasset, augeret; qui steriliter servasset, amitteret (Matth. XXV, 28; Luc. XIX, 26). Et ideo, dilectissimi, quia septimi mensis jejunium celebrare nos convenit, sanctitatem vestram monemus ut quarta et sexta feria jejunemus; sabbato vero apud beatum Petrum Apostolum pariter vigilemus, cujus suffragantibus meritis ab omnibus tribulationibus mereamur absolvi: per Jesum Christum Dominum nostrum, qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXXVII.

De Jejunio septimi mensis II.

SYNOPSIS.

I. Diabolo per continentiam esse resistendum, qui jacti in primis parentibus seminis fructum per illecebram edendi requirit in nobis.---II. Jejunium et alienae et propriae cujusque saluti plurimum prodesse.---III. Abundantiores sint eorum eleemosynae, qui nequeunt jejunare.---IV. Divitias in tuto collocari et augeri, cum pauperibus erogantur.

CAP. I.

Deus humani generis conditor et redemptor, qui nos ad promissiones vitae aeternae per semitas vult ambulare justitiae, quia non defuturæ erant tentationes

quae nobis in itinere virtutum insidiosis adversarentur occursibus, multis nos praesidiis, dilectissimi, quibus laqueos diaboli obtereremus, instruxit: inter quae hoc famulis suis saluberrimum contulit, ut contra omnes inimici dolos fortitudine se continentiae et operibus pietatis armarent. Ille enim qui ab initio primis hominibus interdicti cibi inseruit appetitum (Gen. III, 5), et male credulis per illecebram edendi omnium concupiscentiarum virus infudit, easdem fraudes retractare non desinit, et in natura, quam scit suis seminibus esse vitiatam, sationis suae germen inquirit, ut ad labefactanda studia virtutis, desiderium voluptatis accendat. Quoniam poena ipsius est provectio Christiana, nec potest eorum animos aliquo modo laedere, qui noverunt, auxiliante Domino, in sua carne regnare. Rationabili ergo moderatione sanctoque proposito frenandae sunt rebelles cupiditates, nec sinendum est ut castis et spiritalibus desideriis corporales concupiscentiae reluctantur. Agnoscat interior homo exterioris sui se esse rectorem, ut mens divino gubernata dominatu terrenam substantiam in bonae voluntatis cogat obsequium. Nec enim deest nobis ad hunc ordinem conservandum, misericordissimi Regis auxilium, qui nos saluberrimae observantiae ratione informavit, praefiniens nobis per temporum recursus quosdam jejuniorum dies in quibus castigatione corporum virtus roboraretur animorum.

CAP. II.

Hujus autem remedii munus, dilectissimi, etiam in isto qui septimus est mense dispositum est, quod nos prompta convenit alacritate suscipere; ut praeter illam abstinentiam, qua quisque se peculiariter atque privatim secundum modum suae possibilitatis exercet, haec quae omnibus simul indicitur animosius celebretur. Nam in omni agone certaminis Christiani, utilitas continentiae plurimum valet, ita ut quidam saevissimorum spiritus

daemonum, qui ab obsessis corporibus nullis exorcizantium fugantur imperiis, sola jejuniorum et orationum virtute pellantur, dicente Domino: Hoc genus daemoniorum non ejicitur nisi in jejunio et oratione (Matth. XVII, 20; Marc. IX, 28). Grata ergo est Deo et terribilis diabolo jejunantis oratio, nec latet quantum acquirat saluti suae, quae tantum praestat alienae.

CAP. III.

In hac sane observantia, dilectissimi, quamvis omnes nos unanimiter oporteat esse devotos, si qui tamen sunt quorum voluntati aliqua obsistat infirmitas, laborem qui supra vires est corporum, redimant impendiis facultatum. Multa enim sunt opera pietatis quae ipsam edendi necessitatem merito ampliore commendent, si jejunantium purificationem studio benignitatis acquirunt. Nam cum ii qui nihil omittunt de humiliatione jejunii sub sterili fatigatione desudent, nisi se eleemosynarum, qua possunt, erogatione sanctificent, dignum est ut in alimoniam pauperum abundantior sit eorum largitio, quorum ad abstinendum minor est fortitudo. Quod ergo quis in sua sibi infirmitate non denegat, alienae inopiae libenter impendat, et propriam necessitatem faciat sibi cum indigente communem. Non culpatur infirmus jejunium solvens, a quo cibum accipit pauper esuriens; nec escam sumendo polluitur, qui eleemosynam impertiendo mundatur, dicente Domino: Date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis (Luc. XI, 41).

CAP. IV.

In quo opere, dilectissimi, etiam ii qui ab epularum delectatione se continent, fructus sibi debent misericordiae comparare, ut quod abundantius seminaverint, copiosius metant. Non enim umquam agricolae suo seges ista mentitur, aut incertam spem habet operis cultura pietatis. Quidquid hoc modo serentis

manu spargitur, non aestus urit, non torrens trahit, non grando prosternit. Incolumes semper sunt omnes pietatis expensae; nec solum integrae manent, sed et modo augentur, et qualitate mutantur. De terrenis coelestia prodeunt, de parvis magna gignuntur, et temporale donum in praemium transit aeternum. Quisquis igitur divitias amas, quisquis multiplicari quae possides concupiscis, in haec lucra accendere, in haec rerum tuarum augmenta suspira, de quibus nihil fur abripit, nihil tinea corrumpit, nihil rubigo consumit (Matth. VI, 19). Noli desperare de fenore, noli de accipiente diffidere. Quod uni horum fecistis, mihi fecistis (Matth. XXV, 40), quis dicat, intellige; et apud quem opes tuas colloques, perspicacibus fidei oculis securus agnosce. Non dubitet de receptione, cui Christus debitor est. Non sit anxia liberalitas, nec triste jejunium: hilarem enim datorem diligit Deus (II Cor. IX, 7), qui fidelis est in verbis suis, et abundanter largita retribuit, quae benigne largienda donavit Jesus Christus Dominus noster, qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXXVIII,

De Jejunio septimi mensis III.

SYNOPSIS.

I. Jejunia, sine quibus antiquis justitia Dei non est placata, nobis quoque esse necessaria. ---II. Multo potentiora esse quando ab omnibus simul fidelibus celebrantur.---III. Debere se quemque interdum curis subtrahere, ut saluti suae intentius vacet. Unitas orationis quam potens sit.---IV. Plurimum valere apud Deum consensum bonorum. Animum, non censum in eleemosynis pensari.---V. Quemque debere pro facultate sua eleemosynas erogare sine diffidentia.

CAP. I

Ad exorandam, dilectissimi, misericordiam Dei, et ad renovandum statum fragilitatis humanae, quantum valeant religiosa jejunia, sanctorum prophetarum praedicatione cognoscimus; qui divinae justitiae commotionem, quam frequenter populus Israel merito iniquitatis inciderat, non nisi jejunio protestantur posse placari. Unde et Joel propheta admonet dicens: Haec dicit Dominus Deus vester: Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, et fletu, et planctu, et dirumpite corda vestra et non vestimenta vestra, et convertimini ad Dominum Deum vestrum: quia misericors est, et patiens, et magnanimus, et multum misericors (Joel. II, 12, 13); et iterum: Sanctificate jejunium, praedicate curationem, congregare plebem, sanctificate Ecclesiam (Ibid., 15). Quae cohortatio, dilectissimi, nostris quoque est amplectenda temporibus, quia hujus curationis remedia etiam a nobis sunt necessarie praedicanda, ut in observantia sanctificationis antiquae, quod perdidit Judaica praevaricatio, acquirat Christiana devotio.

CAP. II.

Divinarum autem reverentia sanctionum, inter quaelibet spontaneae observantiae studia, habet semper privilegium suum: ut sacratius sit quod publica lege celebratur quam quod privata institutione dependitur. Exercitatio enim continentiae, quam sibi quisque proprio indicit arbitrio, ad utilitatem cujusdam pertinet portionis; jejunium vero, quod universa Ecclesia suscipit, neminem a generali purificatione sejungit; et tunc fit potentissimus Dei populus, quando in unitatem sanctae obedientiae omnium fidelium corda conveniunt, et in castris militiae Christianae similis ex omni parte praeparatio, et eadem est ubique munitio. Fremat licet cruenti hostis pervigil furor, et latebrosas undique praetendat insidias, neminem tamen capere, neminem poterit vulnerare, si

nullum inermem, nullum desidem, nullum invenerit ab opere pietatis exsortem.

CAP. III.

Ad hujus ergo invictae unitatis potentiam, dilectissimi, etiam hoc nos solemne jejunium septimi mensis invitat: ut a curis saecularibus actibusque terrenis liberos ad Dominum animos erigamus. Et quia hanc intentionem semper necessariam non omnes possumus habere perpetuam, saepiusque per humanam fragilitatem a supernis in terrena recidimus, istis saltem diebus, qui nobis ad saluberrima sunt remedia praestituti, mundanis nos occupationibus subtrahamus, et aliquid temporis quod prosit ad bona aeterna furemur. In multis enim, sicut scriptum est, offendimus omnes (Jacob. III, 2). Et licet quotidiano Dei munere a diversis contaminationibus emundemur, inhaerent tamen incautis animis plerumque maculae crassiores, quas oporteat diligentiori cura ablui et impendio majore deleri. Plenissima autem peccatorum obtinetur abolitio quando totius Ecclesiae una est oratio et una confessio. Si enim duorum vel trium sancto pioque consensui omnia quae poposcerint Dominus praestanda promittit (Matth. XVIII, 20), quid negabitur multorum millium plebi unam observantiam pariter exsequenti, et per unum spiritum concorditer supplicanti?

CAP. IV.

Magnum est in conspectu Domini, dilectissimi, valdeque pretiosum, cum totus Christi populus eisdem simul instat officiis, et in utroque sexu omnes gradus omnesque ordines eodem cooperantur affectu; cum in declinando malo ac faciendo bono par cunctorum et una sententia est; cum in operibus servorum suorum glorificatur Deus, et totius pietatis auctori in multa gratiarum actione benedicatur. Aluntur esurientes,

vestiuntur nudi, visitantur infirmi, et nemo quod suum est quaerit, sed quod alterius (I Cor. X, 24), dum ad relevandam alienam miseriam unicuique mensura sua sufficit, et facile est invenire hilarem largitorem, ubi modum operis ratio temperat facultatis. Per hanc autem Dei gratiam, quae operatur omnia in omnibus (I Cor. XII, 6), communis fidelium fructus et commune fit meritum. Quoniam quidem potest et eorum par esse animus quorum impar est census, et cum alter de alterius laetatur largitate, cui aequari non potuit impendio, aequatur affectu. Nihil in tali populo inordinatum nihilque diversum est, ubi ad unum pietatis vigorem omnia sibi totius corporis membra consentiunt; nec de sua tenuitate confunditur qui de aliorum opulentia gloriatur. Decus enim universitatis est excellentia portionis, et cum Dei spiritu omnes agimur, non solum illa nostra sunt quae ipsi gerimus, sed etiam illa de quibus in aliorum actione gaudemus.

CAP. V.

Amplectamur igitur, dilectissimi, beatam istam sacratissimae unitatis soliditatem, et solemne jejunium concordante proposito bonae voluntatis ineamus. Nihil a quoquam arduum, nihil asperum quaeritur, nec aliquid nobis quod vires nostras excedat indicitur, sive in abstinentiae castigatione, sive in eleemosynae largitate. Sciunt singuli quid possint quidve non possint. Ipsi modulum suum pendant, ipsi justa et rationabili taxatione se censeant, ut sacrificium misericordiae non cum tristitia offeratur, nec inter damna numeretur. Hoc pio impendatur operi quod cor justificet, quod conscientiam lavet, quod denique et accipienti prosit et danti. Felix quidem ille est animus multumque mirabilis, qui facultatum defectionem benefaciendi amore non metuit, et daturum sibi eroganda non diffidit, a quo quod erogaret accepit. Sed quia magnanimitas ista paucorum est, et plenum etiam pietatis est ut suorum curam quisque

non deserat, nos perfectioribus non praejudicantes, ea vos regula generaliter cohortamur ut mandatum Dei secundum possibilitatis vestrae mensuram operemini. Hilarem enim benevolentiam esse decet, quae sic suam temperet largitatem, ut de illa et pauperum refectio gaudeat, et domestica sufficientia non laboret. Qui autem ministrat semen seminanti, et panem ad manducandum praestabit, et multiplicabit semen vestrum, et augebit incrementa frugum justitiae vestrae (II Cor. IX, 10). Quarta igitur et sexta feria jejunemus, sabbato autem apud beatissimum Petrum apostolum pariter vigilias celebremus, cujus meritis et orationibus confidimus nobis per omnia misericordiam Dei nostri esse praestandam: per Dominum nostrum Jesum Christum, qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LXXXIX.

De Jejunio septimi mensis IV.

SYNOPSIS.

I. Jejunium a Christianis gratia Dei impletum quantum praestet observantia carnali Judaeorum. ---II. Commune et publicum privato esse antefendum, ut majoris meriti et efficaciae.---III. Innumera esse tela diaboli, quae ab eo solo vitantur qui Deum super omnia diligit.---IV. Quaedam tempora electa, ut ad divina respiremus.--- V. Jejunio subjungendam eleemosynam, maxime erga fideles. ---VI. Pauperes patientia, divites misericordia salvandos.

CAP. I.

Praedicationem nostram, dilectissimi, familiaris vobis adjuvat consuetudo, et ratio temporis commendat officium sacerdotis, ne aut onerosum videatur aut

arduum, quod et praeceptum exigit legis, et devotio temperat voluntatis: quae cum in unum, gratia Dei auxiliante, conveniunt, non littera occidit, sed spiritus vivificat (I Cor. VIII, 1). Ubi autem spiritus Dei, ibi libertas (II Cor. III, 17), quae legem non timore exsequitur, sed amore. Obedientia enim mollit imperium, nec dura ibi necessitate servitur, ubi diligitur quod jubetur. Cum ergo vos, dilectissimi, ad quaedam quae etiam in veteri Testamento instituta sunt cohortamur, non Judaicae vos observantiae iugo subdimus, nec consuetudinem vobis populi carnalis indicimus. Excellit super illorum jejunia continentia Christiana: et si quid nobis atque illis commune est in temporibus, non concordat in moribus. Habeant illi nudipedalia sua, et in tristitia vultuum ostendent otiosa jejunia; nos in nullo ad habitus nostri honestatem dissimiles, nec a justis et necessariis operibus abstinentes, edendi licentiam simplici parcitate cohibemus: ut in usu ciborum modus eligatur, non creatura damnetur.

CAP. II.

Quamvis autem unicuique nostrum liberum sit voluntariis castigationibus proprium corpus afficere, et nunc moderatius, nunc vero districtius repugnantes spiritui carnales concupiscentias edomare, quibusdam tamen diebus ab omnibus oportet pariter celebrari generale jejunium, et tunc est efficacior sacratioque devotio, quando in operibus pietatis totius Ecclesiae unus animus et unus est sensus. Publica enim praeferenda sunt propriis; et ibi intelligenda est praecipua ratio utilitatis, ubi vigilat cura communis. Teneat igitur diligentiam suam observantia singulorum, et contra nequitiae spiritualis insidias, implorato divinae protectionis auxilio, coelestia quisque arma corripit. Sed ecclesiasticus miles, etiamsi specialibus praeliis possit fortiter facere, tutius tamen et felicius dimicabit, si contra hostem palam in acie steterit: ubi non suis tantum viribus certamen ineat, sed sub invicti

Regis imperio fraternis consociatus agminibus bellum universale conficiat. Minori enim discrimine plures conflagunt cum hoste quam singuli; nec facile patet vulnere, quem opposito scuto fidei, non sua tantum, sed etiam aliorum fortitudo defendit: ut ubi una est omnium causa, sit una victoria.

CAP. III.

Quia igitur adversarius noster insidiari nobis diversa tentationum arte non desinit, et haec est una versutiarum ejus intentio, ut redemptos Christi sanguine a mandatis Dei possit abducere, omni diligentia praecavendum est ut nullis inimici jaculis vulneremur. Tela enim ipsius non sunt aspera corporis sensibus, sed nimium carni, ut animae noceant, blandiuntur. Trahunt oculos ad varias cupiditates, ut de mundi pulchritudine aut concupiscentiae accendantur faces, aut superstitionum gignantur errores. Per insidiosos etiam sonos mollibus ictibus pulsatur auditus, ut animi soliditas illecebrosa modulatione solvatur, et lethali consuetudine suavitatum incauta et parum sobria corda capiantur. Sed hos diaboli dolos inefficaces et irritos faciunt divinae praesidia gratiae, et evangelicae praecepta doctrinae. Quoniam qui acceperunt Spiritum sanctum, et a quibus timor Domini non de poenae formidine, sed de Dei charitate conceptus est, illaeso fidei pede laqueos talium conterunt captionum, ut creaturarum omnium pulchritudine ad gloriam et laudem sui utantur auctoris, eumque diligant super omnia, per quem facta sunt omnia (Joan. I, 3).

CAP. IV.

In hujus admirationem, dilectissimi, omnium fidelium tendat affectio; de hoc sibi delectationes non corruptibiles, sed aeternas, sapiens continentia petat, et in amorem ejus boni sine quo nullus est bonus

incontaminata castitas inardescat. Ad hoc enim nobis tradita sunt exercitia Christiana ut, resecata omni illicita voluptate, in sanctas et spiritales delicias aestuemus. Et cum nos oporteat semper studere virtutibus, quidam tamen dies ideo sunt ad castigationem communis observantiae consecrati, ut anima quae terrenis adhuc desideriis implicatur et curis saecularibus impeditur, ex intervallo saltem ad divina respiret; et quia portio Dominici agri est, dignos coelestibus horreis afferat fructus. Ibi enim spes est metendi ubi fuerit diligentia seminandi.

CAP. V.

His, dilectissimi, ad profectum vestrum pro temporis occasione perstrictis, jejunium vobis septimi mensis indicimus, in quo vos non solum de ciborum abstinence, sed etiam de pietatis operibus commonemus: ut quod vestris usibus religiosa parcitate subtrahitis in alimoniam pauperum et in cibos debilium transferatis; omnibus quidem indigentibus generali benevolentia consulentes, sed maxime eorum memores qui sunt de membris corporis Christi et nobis unitate catholicae fidei copulantur. Plus enim debemus nostris pro consortio gratiae, quam alienis pro communione naturae.

CAP. VI.

Abundet ergo in vobis, dilectissimi, benignitas Christiana; et sicut recurrentia anni tempora desideratis ut plena sint fructibus, ita et corda vestra pascendis sint fecunda pauperibus. Quibus utique potuit Deus, cujus sunt omnia, necessariam conferre substantiam, et tales eis tribuere facultates, ut in nullo vestris largitionibus indigerent; sed et illis et vobis multa virtutum materia defuisset, si nec illos ad patientiae coronam inopia exerceret, nec vos ad misericordiae gloriam copia provocaret. Mirabiliter autem providentia divina disposuit

ut essent in Ecclesia et sancti pauperes et divites boni, qui invicem sibi ex ipsa diversitate prodessent, cum ad aeterna et incorrupta praemia promerenda Deo gratias agerent accipientes, et Deo gratias agerent largientes: quoniam, sicut scriptum est, et patientia pauperum non peribit in aeternum (Ps. IX, 19), et hilarem datorem diligit Deus (II Cor. IX, 7). Quarta igitur et sexta feria jejunemus; sabbato vero apud beatissimum Petrum apostolum vigilias celebremus, sperantes nos ita ipsius orationibus adjuvandos, ut Deus misericordiarum jejunii nostri sacrificio placatus exaudiat per Jesum Christum Dominum nostrum, qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XC.

De Jejunio septimi mensis V.

SYNOPSIS.

I. Poenitentiam semper esse necessariam propter continuas inimici insidias et concupiscentiam carnis.---II. Omnia impossibilia ex imbecillitate humana, esse possibilia ex virtute divina.---III. De amore Dei et mundi.---IV. Amorem Dei bonis operibus nutriri. Cur septimi mensis jejunium.

CAP. I.

Sacratum, dilectissimi, in septimo mense jejunium, ad communis devotionis exercitia praedicamus, fidenter vos paternis cohortationibus incitantes, ut quod fuit ante Judaicum, vestra fiat observantia Christianum. Est enim omni tempore aptum et Testamento utrique conveniens, ut per castigationem et mentis et corporis misericordia divina quaeratur, quia nihil est efficacius ad exorandum Deum quam ut homo ipse se judicet, et NUMQUAM desinat a venia postulanda, qui se scit numquam esse

sine culpa. Habet enim hoc in se vitium humana natura, non a Creatore insitum, sed a praevaricatore contractum, et in posteros generandi lege transfusum, ut de corruptibili corpore etiam quod animam corrumpere possit oriatur. Hinc interior homo, tametsi jam in Christo regeneratus et a vinculis captivitatis est erutus, assiduos habet cum carne conflictus, et dum cohibet concupiscentem patitur repugnantem. In qua discordia non facile obtinetur tam perfecta victoria ut etiam illa quae sunt abrumpenda non illigent et quae sunt interficienda non vulnerent. Quantumlibet sapienter et provide iudex animus exterioribus sensibus praesit, inter ipsas tamen curas atque mensuras regendae carnis et alendae, nimis ei semper vicina tentatio est. Quis enim ita se aut a voluptate corporis aut a dolore sejungit ut ad ipsam mentem non pertineat, quod extrinsecus aut blanditur aut cruciat? Indivisum est gaudium, indiscreta tristitia: nihil in homine iracundia non accendit, nihil laetitia non resolvit, nihil aegritudo non afficit. Et quae illic declinatio potest esse peccati, ubi una passio est et regentis et subditi? Merito Dominus protestatur quod spiritus quidem promptus est, caro autem infirma (Matth. XXVI, 41).

CAP. II.

Et ne usque ad inertem desidiam desperatione ducamur, quae impossibilia sunt homini ex imbecillitate propria, possibilia spondet ex virtute divina: Angusta enim et arcta est via quae ducit ad vitam (Matth. VII, 14), et nemo in eam gressum inferret, nemo vestigium promoveret, nisi difficiles aditus ipse se Christus viam faciendo reseraret: ut auctor itineris fiat possibilitas ambulantis, quia idem et introducit ad laborem et perducit ad requiem. In quo ergo nobis spes est aeternae vitae, in eodem est et forma patientiae. Si enim compatimur, et conregnabimus (II Tim. II, 12; Rom. VIII, 17): quoniam, ut Apostolus ait, qui se dicit in Christo

manere, debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare (I Joan. II, 6). Alioqui falsae professionis imagine utimur, si cujus nomine gloriamur, ejus instituta non sequimur: quae utique nobis onerosa non essent, et ab omnibus nos periculis liberarent, si nihil aliud quam quod amandum jubetur amaremus.

CAP. III.

Duo namque amores sunt ex quibus omnes prodeunt voluntates, ita diversae qualitatibus, sicut dividuntur auctoribus. Rationalis enim animus, qui sine dilectione esse non potest, aut Dei est amator aut mundi. In dilectione Dei nulla nimia, in dilectione autem mundi cuncta sunt noxia. Et ideo aeternis bonis inseparabiliter inhaerendum, temporalibus vero transeunter utendum est: ut peregrinantibus nobis et ad patriam redire properantibus, quidquid de prosperitatibus mundi hujus occurrerit, viaticum sit itineris, non illecebra mansionis. Ideo beatus Apostolus praedicat dicens: Tempus breve est: reliquum est ut qui habent uxores, tamquam non habentes sint; et qui flent, tamquam non flentes; et qui gaudent, tamquam non gaudentes; et qui emunt, tamquam non possidentes; et qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur. Praeterit enim figura hujus mundi (I Cor. VII, 29-31). Sed quod de specie, de copia, de varietate blanditur, non facile declinatur, nisi in illa visibilium pulchritudine Creator potius quam creatura diligatur, qui cum dicit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua (Matth. XXII, 37), in nullo nos vult ab amoris sui vinculis relaxari. Et cum huic praecepto proximi quoque copulat charitatem, imitationem nobis suae bonitatis indicit: ut quod diligit diligamus, et quod operatur operemur. Quamvis enim Dei agricultura simus, et Dei aedificatio (I Cor. III, 9), et neque qui plantat sit aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus (Ibid., 7); in omnibus tamen exigit nostri ministerii servitutem, et nos

dispensatores suorum vult esse donorum, ut QUI FERT Dei imaginem, Dei faciat voluntatem. Propter quod in oratione Dominica sacratissime dicimus: Adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in coelo et in terra (Matth. VI, 10). Quibus verbis quid aliud postulamus, quam ut Deus quos necdum sibi subdidit subdat, et sicut in coelo angelos, ita et in terra homines ministros suae faciat voluntatis? Hoc autem petentes amamus Deum, amamus et proximum; et non diversa in nobis, sed una dilectio est, quando et servum servire, et dominum cupimus imperare.

CAP. IV.

Hic igitur affectus, dilectissimi, quo amor terrenus excluditur, bonorum operum consuetudine roboratur, quia necesse est ut bonis actibus conscientia delectetur, et libenter faciat quod fecisse se gaudeat. Assumitur ergo jejunium, multiplicatur largitio, justitia custoditur, frequentatur oratio, fitque ut singulorum desiderium sit unum omnium votum. Nutrit patientiam labor, mansuetudo exstinguit iram, benevolentia calcat invidiam, immundae cupiditates sanctis desideriis enecantur, avaritia liberalitate depellitur, et onera divitiarum fiunt instrumenta virtutum. Sed quia insidiae diaboli etiam inter talia studia non quiescunt, rectissime in quibusdam articulis temporum, vigoris nostri est instituta reparatio: ut ubi de clementia coeli et ubertate agri potest mens praesentium bonorum avida gloriari, et in ampla horrea fructibus congregatis, animae suae dicere: Habes multa bona, epulare (Luc. XII, 19): ibi quamdam increpationem divinae vocis accipiat, audiatque dicentem: Stulte, hac nocte reposcunt animam tuam a te: quae autem praeparasti, cujus erunt (Ibid. 20)? Haec sollicitissima meditatio debet esse sapientis, ut quoniam breves dies istius vitae et incerta sunt spatia, numquam sit mors improvisa morituro, nec inordinatum incidat finem, qui se novit esse mortalem. Quod itaque et sanctificationi corporum, et reparationi prosit animarum,

quarta et sexta feria jejunemus; sabbato autem apud beatissimum Petrum apostolum vigiliis celebremus, ejus orationibus adjuvandi, ut sanctorum desideriorum consequamur effectum: per Christum Dominum nostrum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XCI.

De Jejunio septimi mensis VI.

SYNOPSIS.

I. Dei voluntatem ex ipsis etiam elementis edoceri, quae et a cibis, et a mundana sapientia abstinere jubet.---
 II. Tam Nestorii quam Eutychis haeresim esse detestandam.---III. Veritatem carnis in Christo ex sacrificio Eucharistiae et praecepto eleemosynae probari.

CAP. I.

Devotionem fidelium, dilectissimi, nihil est in quo providentia divina non adjuvet. Siquidem exercendis ad sanctimoniam mentibus atque corporibus, ipsa quoque mundi elementa famulantur, dum dierum ac mensium distincte variata revolutio quasdam nobis paginas aperit praeceptorum, ut quod sacra admonent instituta, hoc quodammodo loquantur et tempora. Unde cum septimum mensem nobis anni recursus attulerit, non ignoro observantiam vestram ad celebrandum solemne jejunium spiritualiter incitari: quoniam experimento didicistis quantum haec praeparatio et exteriora hominum et interiora purificet, ut cum a licitis abstinetur, facilius illicitis resistatur. Continentiae autem ratio, dilectissimi, non in sola castigatione corporum, nec in diminutione tantum habeatur escarum. Majora enim virtutis istius bona ad illam animae pertinent castitatem, quae non

solum carnis concupiscentias conterit, sed etiam mundanae sapientiae vana contemnit, dicente Apostolo: Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum (Coloss. II, 8).

CAP. II.

Continendum ergo est a cibis, sed multo magis ab erroribus jejunandum: ut mens nulli carnali dedita voluptati, nullius sit captiva mendacii: quia sicut in praeteritis, ita etiam in nostris diebus non desunt veritatis inimici qui intra catholicam Ecclesiam movere audeant bella civilia, ut in consensum impiorum dogmatum imperitos quosque ducentes, sibi glorientur accrescere quos a Christi corpore potuerint separare. Quid enim tam adversatur prophetis, tam repugnat Evangeliiis, tam denique est apostolicis rebelle doctrinis, quam in Domino Jesu Christo ex Maria genito, et sempiterno Patri intemporaliter coaeterno, unam et singularem praedicare naturam? Quae si hominis tantum intelligenda est, ubi est quae salvat Deitas? si tantummodo Dei, ubi est quae salvatur humanitas? Fides autem catholica, quae omnibus resistit erroribus, etiam simul istas impietates refutat, damnans Nestorium divina ab homine dividentem, detestans Eutychem in divinis humana vacuantem: quoniam veri Dei Filius Deus verus, unitatem et aequalitatem habens cum Patre, et cum Spiritu sancto, idem verus homo esse dignatus est, nec conceptu Virginis matris est sejunctus a carne nec partu: sic humanitatem sibi uniens, ut Deus incommutabiliter permaneret; sic Deitatem homini impertiens, ut eum glorificatione non consumeret, sed augeret. Qui enim factus est forma servi, forma Dei esse non destitit, nec alter cum altero, sed unus in utroque est: ut ex quo Verbum caro factum est (Joan. I, 14), nullis dispensationum varietatibus fides nostra turbetur; sed sive in miraculis virtutum, sive in contumeliis passionum, et Deum qui homo est, et hominem credamus esse qui Deus est.

CAP. III.

Hanc confessionem, dilectissimi, toto corde promentes, impia haereticorum commenta respuite, ut jejunia vestra et eleemosynae nullius erroris contagio polluantur; tunc enim et sacrificii munda est oblatio, et misericordiae sancta largitio, quando ii qui ista dependunt, quod operantur intelligunt. Nam dicente Domino: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis (Joan. VI, 54), sic sacrae mensae communicare debetis, ut nihil prorsus de veritate corporis Christi et sanguinis ambigatis. Hoc enim ore sumitur quod fide creditur: et frustra ab illis AMEN respondetur, a quibus contra id quod accipitur, disputatur. Dicente autem propheta: Beatus qui intelligit super egenum et pauperem (Ps. XL, 1), ille circa pauperes vestimentorum et ciborum laudabilis distributor est, qui se Christum in indigentibus et vestire novit et pascere: quoniam ipse ait: Quamdiu fecistis uni ex fratribus meis, mihi fecistis (Matth. XXV, 40). Verus itaque Deus et verus homo, unus est Christus, dives in suis, pauper in nostris, dona accipiens et dona diffundens, particeps mortalium et vivificatio mortuorum: ut in nomine Jesu Christi omne genu flectatur, coelestium, terrestrium et infernorum; et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris (Philip. II, 10, 11), vivens et regnans cum sancto Spiritu in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XCII.

De Jejunio septimi mensis VII.

SYNOPSIS.

I. Praecepta legis moralia non abolita; neminem umquam sine charitate justificatum; abundantiam

justitiae evangelicae in abundantia charitatis esse positam.---II. Jejunia novae legis ex veteri assumpta, alio spiritu esse perficienda.---III. Deo soli placere quemque debere: talem esse cujusque thesaurum, quale est id cui corde inhaeret.---IV. Septimum mensem jejunio, bonis operibus et ipso sui numero esse consecratum.

CAP. I.

Apostolica institutio, dilectissimi, quae Dominum Jesum Christum ad hoc venisse in hunc mundum noverat, ut legem non solveret, sed impleret (Matth. V, 17), ita veteris Testamenti decreta distinxit, ut quaedam ex eis, sicut erant condita, evangelicae eruditioni profutura decerperet, et quae dudum fuerant consuetudinis Judaicae, fierent observantiae Christianae. Quamvis enim varietates hostiarum, differentiae baptismatum, et otia sabbatorum cum ipsa carnis circumcisione cessaverint, manent tamen ex ipsis voluminibus etiam apud nos plurima praecepta moralia. Et cum inde dicatur: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo; et diliges proximum tuum sicut teipsum (Matth. XXII, 37, 39): Christo Domino dicente cognoscimus, quod in his duobus mandatis tota lex pendet et prophetae (Ibid., 40); tantaque est sub hujus geminae charitatis edicto utriusque copula Testamenti, ut sine istarum connexionem virtutum nec lex quemquam inveniatur justificasse, nec gratia. Illae quoque partes legalium mandatorum ex quibus quaedam praecipiuntur ut fiant, quaedam interdiciuntur ut non fiant, antiquae auctoritatis retinent firmitatem. Nec ideo eis evangelica putanda est adversa perfectio, quia et virtutum studia ad voluntaria incitantur augmenta, et ultiones criminum poenitentiae remediis relaxantur. Dicit enim Dominus: Nisi abundaverit justitia vestra plus quam Scribarum et Phariseorum, non intrabitis in regnum coelorum (Matth. V, 20). Quomodo vero abundabit justitia, nisi superexaltet misericordia judicium (Jacob. II, 13)? Et quid tam aequum quidque tam

dignum est quam ut creatura ad imaginem et similitudinem Dei condita suum imitetur auctorem, qui reparationem sanctificationemque credentium in peccatorum remissione constituit, ut remota severitate vindictae, omnique cessante supplicio, reus innocentiae redderetur, et finis criminum fieret origo virtutum?

CAP. II.

Quod igitur, dilectissimi, ex veteris praedicatione doctrinae ad purificationem animarum corporumque nostrorum jejunium septimi mensis assumimus, non legalibus nos oneribus subjicimus, sed utilitatem continentiae quae Christi Evangelio servit, amplectimur. Quia et in hoc potest super Scribas et Phariseos Christiana abundare justitia, non evacuando legem, sed intelligentiam refutando carnalem. Nec enim nostra talia debent esse jejunia, qualia erant illorum quibus Isaias propheta Spiritu sancto in se loquente dicebat: Neomenias vestras et sabbata et diem magnum non sustineo, jejunium et ferias et dies festos vestros odit anima mea (Isai. I, 13). Unde et Dominus jejunandi formam discipulis tradens, Cum jejunatis, inquit, nolite fieri sicut hypocritae tristes. Exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus jejunantes. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam (Matth. VI, 16). Quam mercedem, nisi laudis humanae? propter cujus cupiditatem, justitiae species plerumque praetenditur, et ubi nulla est cura conscientiae, amatur falsitas famae; ut iniquitas, quae occultatione arguitur, mendacii opinione laetetur.

CAP. III.

Rationabile itaque sanctumque jejunium nulla ostentationis jactantia polluatur, nec bonum suum quisquam fidelium de humanis velit pendere judiciis. DILIGENTI Deum sufficit ei placere quem diligit: quia

nulla major expetenda est remuneratio, quam ipsa dilectio: sic enim charitas ex Deo est, ut Deus ipse sit charitas. Quo utique pius et castus animus ita gaudet impleri, ut nulla re extra ipsum cupiat delectari. Verissimum namque est quod dicit Dominus: Ubi est thesaurus tuus, ibi erit et cor tuum (Matth. VI, 21). Quis autem est thesaurus hominis, nisi quaedam fructuum ejus congregatio laborumque collectio? Quod enim quis seminaverit, hoc et metet (Galat. VI, 8), et quale cujusque opus, talis est et quaestus; et ubi oblectatio fruendi constituitur, ibi cura cordis obstringitur. Sed cum multa sint genera divitiarum, dissimilesque materiae gaudiorum, **THESAURUS CUIQUE** est suae cupiditatis affectus, qui si de appetitu est terrenorum, non beatos facit sui participatione, sed miseros. Hi vero qui ea quae sursum sunt sapiunt, non quae super terram (Coloss. III, 1), nec perituris intenti sunt, sed aeternis, in illo habent incorruptibiles reconditas facultates, de quo dicit propheta: Thesaurus et salus nostra advenit, sapientia et disciplina et pietas a Domino: hi sunt thesauri justitiae (Isai. XXXIII, 6, sec. LXX): per quos, auxiliante Dei gratia, etiam terrena bona in coelestia transferuntur, dum multi divitiis, aut juste sibi relictis aut aliter acquisitis, ad instrumentum pietatis utuntur. Cumque ad sustentationem pauperum, quae possunt exuberare distribuunt, congregant sibi inamissibiles facultates: ut quod abdiderunt eleemosynis, nullis possit subjacere dispendiis; et digne ibi habeant cor, ubi habent thesaurum suum (Matth. VI, 21): quia tales divitias suas beatissimum est exercere ut crescant, et non timere ne pereant.

CAP. IV.

Operantes igitur, dilectissimi, quod bonum est ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei (Galat. VI, 10), septimum mensem ab initio mysticum propter septiformem Spiritum, et ipso sui ordinis numero

consecratum, continentiae fructibus deputantes, quarta et sexta feria solemner jejunemus; sabbato autem apud beatum Petrum vigilias celebremus: cujus nobis et orationes suffragabuntur et merita, ut quantum cuique fidelium tribuitur bonum velle, tantum donetur et posse, ipso adjuvante, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XCIII.

De Jejunio septimi mensis VIII.

SYNOPSIS

I. Finem legis esse amoris recti de pravo victoriam. De voluntate mala et bona.---II. Longe plus delectare justitiam quam iniquitatem, cujus lex Dei lege superanda.---III. Quantum prosit jejunium septimi mensis a lege et apostolis institutum.

CAP. I.

Omnis, dilectissimi, divinorum eruditio praeceptorum hoc maxime agit apud corda credentium, ut amor pravus recto amore superetur, et delectatione justitiae peccandi cupiditas destruat, dicente Scriptura: Post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere (Eccli. XVIII, 30). Cum autem sint in animis hominum multae bonae concupiscentiae et laudabiles voluntates, quid est quod jubetur ut nostris non consentiamus affectibus, nisi quod ab illa concupiscentia prohibemur, et ab illa voluntate revocamur, cujus ortus ex nobis est, et ideo mala pronuntiatur, quia nostra esse convincitur? Ad distinctionem igitur concupiscentiarum quae sunt ex Deo bene homini dictum est: Post concupiscentias tuas non eas, ut quas cognoverit proprias sciat esse vitandas. Merito ergo Dominus, in oratione quam tradidit, noluit nos

ad Deum dicere: Fiat voluntas nostra, sed fiat voluntas tua (Matth. VI, 10): hoc est, non illa quam caro incitat, sed quam Spiritus sanctus inspirat. Unde autem hoc desiderium conceptum sit, cui semper debeat repugnari, non difficulter intelligunt qui se Adae filios esse noverunt, et peccante humani generis patre non dubitant in propagine vitiatum esse quod est in radice corruptum. Quamvis autem per gratiam Domini nostri Jesu Christi in novam creaturam transierimus ex veteri, et imagine nos terreni hominis homo coelestis exuerit; donec tamen corpus mortale gestamus, necesse est ut contra carnis desideria dimicemus. Bonum est enim animae Deo subditae timere ne cadat, et habere quod vincat, quoniam virtus in infirmitate perficitur; et quod nos exercet ad continentiam, hoc perducit ad gloriam (II Cor. XII, 9).

CAP. II.

Abstinentum est itaque, dilectissimi, ab his quae nobis noxie blandiuntur, et lex peccati quae est in membris nostris (Rom. VII, 23), Dei lege superanda est: ut licet per omnes sensus corporis multae insidientur illecebrae, anima tamen, cui summum bonum et verum gaudium Deus est, inter castas spiritualesque delicias in sapientiae latitudine et in veritatis luce versetur. Si enim seipsum sibi rationalis homo comparet, omnesque suorum actuum qualitates vera inspectione dijudicet, numquid in intimis conscientiae suae hoc delectationis inveniet de iniquitate commissa, quod de aequitate servata? aut tantum ei jucunditatis carnalis voluptas, quantum spiritalis pariet appetitus? Nihil prorsus de virtutum bonis attigit, nihil de pietatis suavitate gustavit, qui magis vult in his sordescere quae immunda sunt, quam in iis splendere quae sancta sunt. Non sinit ratio ut cordibus non usquequaque captivis ita placeat satiata ira, ut remissa vindicta; aut tantum generent gaudium male quaesita de alieno, quantum bene expensa de proprio.

Felicioꝛ semper est parca temperantia quam profusa luxuria; major requies humilibus quam superbis; et sublimioꝛ mens quae inter prohibita atque permissa certius habet sperare coelestia, quam amare terrena. Ut autem in hoc provectu animus religiosus excellat et jus suae dominationis obtineat, subigendo corpori castigatio est adhibenda jejunii. Quod licet generali nomine ad omnem continentiam pertinere videatur, proprie tamen ad edendi diminutionem refertur: ut prosit nunc voluntate non sumere, quod ab initio contra vetitum nocuit usurpasse: ut sicut illic concupiscentia fuit vulnere, ita hic abstinentia sit saluti.

CAP. III.

Cui medicinae, dilectissimi, licet tempus omne sit congruum, hoc tamen habemus aptissimum, quod et apostolicis et legalibus institutis videmus electum, ut sicut in aliis anni diebus, ita in mense septimo spiritalibus nos purificationibus emundemus. Convenientibus enim in unum propositum tribus studiis, oratione scilicet, et eleemosyna, atque jejuniis, praestabitur nobis a misericordiae Deo et cohibitio cupiditatum, et exauditio precum, et remissio peccatorum: per Dominum nostrum Jesum Christum, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XCIV.

De Jejunio septimi mensis IX.

SYNOPSIS.

I. Magis curandum esse jejunium spiritale quam corporale.---II. In quo spiritale jejunium sit positum, et quo auxilio implendum.---III. Cur quatuor temporum jejunium

fuerit institutum.---VI. Deum diligere, cum proximus diligitur et iuvatur.

CAP. I.

Scio quidem, dilectissimi, plurimos vestrum ita in iis quae ad observantiam Christianam pertinent esse devotos, ut nostris cohortationibus non indigeant admoneri. Quod enim dudum et traditio decrevit, et consuetudo firmavit, nec eruditio ignorat, nec pietas praetermittit. Sed quia sacerdotalis officii est erga omnes Ecclesiae filios curam habere communem, in id quod et rudibus prosit et doctis, quos simul diligimus, pariter incitamus: ut jejunium quod nobis septimi mensis recursus indicit, fide alacri per castigationem animi et corporis celebremus. Quamvis enim diminutio cibi carnem proprie videatur afficere, nihil tamen corporeis sensibus vel conceditur vel negatur, quod non sicut ad servientem, ita pertineat ad iubentem. Cum itaque unusquisque homo duplicem in se legem habeat continentiae, nihilque actionum nostrarum ad solum corpus, multa autem ad solum referenda sint animum, prudenter debemus advertere quam indecens quamque injustum sit, si quod a superiore indicitur ab inferiore negligatur. Ut autem mens rationalis salubriter exteriora castiget, debet etiam propria exercere jejunia: quia non solum carnis desideriis, sed etiam animi cupiditatibus convenit repugnare, dicente Scriptura: Post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere (Eccli. XVIII, 30). Jejunans ergo ab iis quae caro appetit, jejuset et ab iis quae male interior substantia concupiscit. PESSIMUS enim animae cibus est, velle quod non licet; et noxia cordis delectatio est, quae aut turpi lucro pascitur, aut superbia extollitur, aut ultione laetatur. Quamvis enim his affectibus motus quoque corporis serviant, ad originem tamen suam cuncta respiciunt, et ibi censetur qualitas actionis, ubi invenitur initium voluntatis, quam revocare a pravis desideriis optimum maximumque jejunium est, quia

tunc est edendi abstinentia fructuosa quando exterior parcitas a temperantia interiore procedit.

CAP. II.

Celebraturi igitur, dilectissimi, verum et spiritale jejunium, quod et corpus et animum sui puritate sanctificet, cordis nostri secreta rimemur, et quibus rebus aut contristentur aut gaudeant, justo discutiamus examine. Ac si quis amor vanae gloriae, si qua radix avaritiae, si quod inest virus invidiae, nihil talium anima sumat escarum, sed virtutum intenta deliciis, coelestes epulas terrenae praeferat voluptati. Agnoscat homo sui generis dignitatem, factumque se ad imaginem et similitudinem sui Creatoris intelligat; nec ita de miseriis quas per peccatum illud maximum et commune incidit expavescat, ut non se ad misericordiam sui Reparatoris attollat. Ipse enim dicit: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum (Levit. XIX, 2): hoc est, me eligit, et ab iis quae mihi displicent abstinete. Facite quod amo, amate quod facio. Et cum videtur esse difficile quod jubeo, ad jubentem accurrite; ut unde datur praeceptum, praestetur auxilium; non negabo opem qui tribui voluntatem. Jejunate ab adversis, abstinete a contrariis. Ego sum cibus vester et potus: nemo quae mea sunt ineffaciter concupiscit; qui enim ad me tendit ex mei participatione me quaerit.

CAP. III.

His, dilectissimi, cohortationibus, quibus nos ad bona incommutabilia et ad gaudia invitat aeterna, plenae sunt omnes divinarum paginae litterarum; et hoc nobiscum agit Testamenti utriusque doctrina, ut inhaereamus veris et contineamus a vanis. Non enim apprehendi potest quod promittitur nisi custoditum fuerit quod jubetur. Quid autem justius quam ut homo, cujus fert imaginem, faciat voluntatem, et per abstinentiam cibi jejunet a lege

peccati? Ideo enim ipsa continentiae observantia quatuor est assignata temporibus, ut in idipsum totius anni redeunte decursu, cognosceremus nos indesinenter purificationibus indigere, semperque esse nitendum, dum in hujus vitae varietate jactamur, ut peccatum, quod fragilitate carnis et cupiditatum pollutione contrahitur, jejuniis atque eleemosynis deleatur.

CAP. IV.

Esuriamus paululum, dilectissimi, et aliquantulum quod juvandis possit prodesse pauperibus, nostrae consuetudini subtrahamus. Delectetur conscientia benignorum fructibus largitatis; et cum gaudio tribuens, quo es laetificandus, accipies. Dilectio proximi dilectio Dei est, qui plenitudinem legis et prophetarum in hac geminae charitatis unitate constituit (Matth. XXII, 40); ut nemo ambigeret Deo se offerre quod homini contulisset, dicente Domino Salvatore, cum de alendis juvandisque pauperibus loqueretur: Quod uni eorum fecistis, mihi fecistis (Matth. XXV, 40). Quarta igitur et sexta feria jejunemus; sabbato vero apud beatum Petrum apostolum vigilias celebremus, cujus nos meritis et orationibus credimus adjuvandos, ut misericordi Deo jejunio nostro et devotione placeamus, per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XCV,

Sive homilia de gradibus ascensionis ad beatitudinem. De eo quod scriptum est: Videns Jesus turbas, ascendit in montem; et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli ejus, etc. (Matth. V, 1 seqq.).

SYNOPSIS.

I. Christum per exteriores medelas animos ad interiores praeparasse, quae per lenitatem gratiae fiunt.-
 --II. Humilitatem, quae omnium esse potest, primum esse gradum ad beatitudinem.---III. Ditissimam potentissimamque apostolorum, Petrique in primis fuisse paupertatem.---IV. Quis luctus iter ad beatitudinem?---V. Quenam terra mitibus promissa?---VI. Sitim justitiae aliud nihil esse quam Dei amorem.---VII. Misericordia hominem Deo similem effici.---VIII. Cordis oculum mundandum esse, ut Deus videatur.---IX. Quenam sit vera pax quae hominem Dei filium efficit.

CAP. I.

Praedicante, dilectissimi, Domino nostro Jesu Christo Evangelium regni, et diversos per totam Galilaeam curante languores, in omnem se Syriam virtutum ejus fama diffuderat; et multae ex universa Judaea turbae ad coelestem medicum confluebant. Quia enim tarda est humanae ignorantiae fides ad credenda quae non videt, et speranda quae nescit, oportebat divina eruditione firmandos corporeis beneficiis et visibilibus miraculis incitari: ut cujus tam benignam experiebantur potentiam, non ambigerent salutarem esse doctrinam. Ut ergo exteriores medelas Dominus ad remedia interiora transferret, et post sanitates corporum curationes operaretur animarum, segregatus a circumstantibus turbis, secessum vicini montis ascendit, advocatis apostolis, quos sublimioribus institutis ab edito mysticae, sedis imbueret, ex ipsa loci atque operis qualitate significans se esse qui S. Mosen quondam suo fuisset dignatus alloquio: illic quidem terribiliore justitia, hic autem sacratiore clementia, ut impleretur quod fuerat, propheta Jeremia dicente, promissum: Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et consummabo super domum Israel et super domum Juda testamentum novum. Post dies illos, dicit Dominus, dabo leges meas in sensu ipsorum, et in corde ipsorum scribam eas (Jerem. XXXI, 31; Hebr. VIII,

8). Qui ergo locutus fuerat Mosi locutus est et apostolis, et in cordibus discipulorum velox scribentis Verbi manus novi Testamenti decreta condebat; nulla ut quondam circumfusa nubium crassitudine, neque per terribiles sonos atque fulgores populo ab accessu montis absterrito, sed patente ad aures circumstantium tranquillitate colloquii: ut per gratiae lenitatem removeretur legis asperitas, et spiritus adoptionis auferret formidinem servitutis.

CAP. II.

Qualis igitur doctrina sit Christi sacrae ipsius sententiae protestantur: ut qui ad aeternam beatitudinem pervenire desiderant, gradus felicissimae ascensionis agnoscant. Beati, inquit, pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum coelorum (Matth. V, 3). De quibus pauperibus Veritas loqueretur forte esset ambiguum, si dicens, Beati pauperes, nihil adderet de intelligenda pauperum qualitate; et sufficere videretur ad promerendum regnum coelorum ea sola inopia quam multi sub gravi et dura necessitate patiuntur. Sed cum dicit, Beati pauperes spiritu, ostendit eis regnum coelorumtribuendum quos humilitas commendat animorum magis quam indigentia facultatum. Dubitari autem non potest quod humilitatis istius bonum facilius pauperes quam divites assequantur: dum et illis in tenuitate amica est mansuetudo, et istis in divitiis familiaris elatio. Verumtamen et in plerisque divitibus invenitur hic animus qui abundantia sua non ad tumorem superbiae, sed ad opera benignitatis utatur, idque pro lucris maximis numeret quod ad relevandam miseriam alieni laboris impenderit. Omni generi atque ordini hominum datur in hac virtute consortium, quia possunt esse proposito pares, et impares censu; nec interest quantum sint in facultate terrena dissimiles, qui in spiritalibus bonis inveniuntur aequales. Beata igitur illa paupertas, quae rerum temporalium amore non capitur,

nec mundi opibus augeri appetit, sed coelestibus bonis ditescere concupiscit.

CAP. III.

Hujus nobis magnanimae paupertatis exemplum primi post Dominum apostoli prae buerunt, qui omnia sua sine differentia relinquentes, ad vocem coelestis magistri, a captura piscium in piscatores hominum alacri conversione mutati sunt (Matth. IV, 19), et multos sui similes fidei suae imitatione fecerunt, quando illis primitivis Ecclesiae filiis unum cor omnium et anima erat una credentium (Act. IV, 32); qui universis suis rebus possessionibusque distractis, per devotissimam paupertatem bonis ditabantur aeternis, et ex apostolica praedicatione gaudebant nihil habere de mundo, et omnia possidere cum Christo. Hinc beatus Petrus apostolus, cum ascendens in templum a claudoeleemosyna posceretur, Argentum, inquit, et aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Jesu Christi Nazareni surge et ambula (Act. III, 6). Quid hac humilitate sublimius? quid hac paupertate locupletius? Non habet praesidia pecuniae, sed habet dona naturae. Quem debilem edidit mater ex utero, sanum fecit Petrus ex verbo; et qui imaginem Caesaris in nummo non dedit, imaginem Christi in homine reformavit. Hujus autem thesauri opibus non solum ille adjutus est cui gressus est redditus, sed etiam quinque millia virorum, qui tunc ad exhortationem Apostoli ob ejusdem curationis miraculum crediderunt (Act. IV, 4). Et ille pauper qui non habebat quod petenti daret, tantam dedit divinae gratiae largitatem, ut quemadmodum unum hominem redintegrarat in pedibus, sic tot millia credentium sanaret in cordibus, faceretque eos in Christo alacres, quos in Judaica perfidia invenerat claudicantes.

CAP. IV.

Post praedicationem hujus felicissimae paupertatis, addidit Dominus, dicens: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur (Matth. V, 5). Luctus hic, dilectissimi, cui consolatio aeterna promittitur, non est cum mundi hujus afflictione communis; nec beatum quemquam faciunt ista lamenta quae totius humani generis deploratione funduntur. Alia ratio est sanctorum gemituum, alia beatarum causa lacrymarum. RELIGIOSA tristitia aut alienum peccatum luget aut proprium; nec de hoc dolet quod divina justitia agitur, sed de eo moeret quod humana iniquitate committitur; ubi magis plangendus est faciens maligna quam patiens, quia injustum malitia sua demergit ad poenam, justum autem tolerantia ducit ad gloriam.

CAP. V.

Deinde ait Dominus: Beati mites, quoniam ipsi haereditate possidebunt terram (Matth. V, 4). Mitibus atque mansuetis, humilibus ac modestis, et ad omnium injuriarum tolerantiam praeparatis possidenda terra promittitur. Nec parva aestimanda est haec aut vilis haereditas, tamquam a coelesti habitatione discreta sit, cum regnum coelorum non alii intelligantur intrare. Terra ergo promissa mitibus, et in possessionem danda mansuetis, caro sanctorum est, quae ob humilitatis meritum felici resurrectione mutabitur et immortalitatis gloria vestiatur, in nullo jam spiritui futura contraria, et cum voluntate animi perfectae unitatis habitura consensum. Tunc enim exterior homo interioris hominis erit quieta et intemerata possessio; tunc mens videndo Deo intenta nullis corporeae infirmitatis impediatur obstaculis, nec jam dici necesse erit: Corpus quod corrumpitur aggravat animam, et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem (Sap. IX, 15): quoniam habitatori suo non reluctabitur terra, nec immoderatum aliquid contra imperium sui rectoris audebit. Possidebunt enim illam mites pace perpetua, et nihil umquam de

eorum jure minuetur, cum corruptibile hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem (I Cor. XV, 53): ut periculum vertatur in praemium, et quod fuit oneri sit honori.

CAP. VI.

Post haec addit Dominus et dicit: Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur (Matth. V, 6). Nihil haec esuritio corporeum, nihil expetit sitis ista terrenum; sed justitiae bono desiderat saturari, et in omnium occultorum introducta secretum, ipso Domino optat impleri. Felix mens quae hunc concupiscit cibum, et ad talem aestuat potum; quem utique non expeteret, si nihil de ejus suavitate gustasset. Audiens autem dicentem sibi propheticum spiritum: Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus (Ps. XXXIII, 9), accepit quamdam supernae dulcedinis portionem, et in amorem castissimae voluptatis exarsit, ut spretis omnibus temporalibus, ad edendam bibendamque justitiam toto accenderetur affectu, et illius primi mandati apprehenderet veritatem dicentis: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua (Deut. VI, 5; Matth. XXII, 37; Marc. XII, 30; Luc. X, 27): quoniam nihil aliud est diligere Deum quam amare justitiam. Denique sicut illi dilectioni Dei, proximi cura subjungitur, ita et huic desiderio justitiae virtus misericordiae copulatur, et dicitur:

CAP. VII.

Beati misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus (Matth. V, 7). Agnosce, Christiane, tuae sapientiae dignitatem, et qualium disciplinarum artibus ad quae praemia voceris intellige. Misericordem te misericordia, justum vult te esse justitia, ut in creatura sua Creator appareat, et in speculo cordis humani per lineas imitationis expressa Dei imago resplendeat. Secura est

operantium fides, aderunt tibi desideria tua, et iis quae amas sine fine potieris. Et quoniam tibi per eleemosynam omnia munda sunt, ad eam quoque beatitudinem, quae consequenter est promissa, pervenies, dicente Domino:

CAP. VIII.

Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt (Matth. V, 8). Magna felicitas, dilectissimi, cui tantum praemium praeparatur. Quid ergo est habere cor mundum, nisi eis quae supra dictae sunt studere virtutibus? Videre autem Deum quantae sit beatitudinis, quae mens concipere, quae lingua valeat explicare? Et tamen hoc consequetur, cum transformabitur humana natura, ut non jam per speculum, neque in aenigmate, sed facie ad faciem (I Cor. XIII, 12), ipsam quam nullus hominum videre potuit (Joan. I, 18; I Tim. VI, 16), sicuti est, videat Deitatem: et quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (Is. LXIV, 4; I Cor. II, 9), per ineffabile gaudium aeternae contemplationis obtineat. Merito haec beatitudo cordis promittitur puritati. Splendorem enim veri luminis sordens acies videre non poterit; et quod erit jucunditas mentibus nitidis, hoc erit poena maculosis. Declinentur igitur terrenarum caligines vanitatum, et ab omni squalore iniquitatis oculi tergantur interiores, ut serenus intuitus tanta Dei visione pascatur. Ad hoc enim promerendum illud intelligimus pertinere quod sequitur:

CAP. IX.

Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur (Matth. V, 9). Beatitudo ista, dilectissimi, non cujuslibet consensionis, nec qualiscumque concordiae est, sed illius de qua dicit Apostolus: Pacem habete ad Deum (Rom. V, 1; II Cor. XIII, 11): et de qua dicit propheta S. David: Pax multa diligentibus legem tuam, et non est illis scandalum (Ps. CXVIII, 16). Hanc pacem etiam arctissima

amicitiarum vincula, et indiscretæ similitudines animorum non veraciter sibi vindicant, si non cum Dei voluntate concordant. Extra dignitatem hujus pacis sunt improbarum parilitates cupiditatum, foedera scelerum et pacta vitiorum. Amor mundi cum Dei amore non congruit, nec ad societatem filiorum Dei pervenit, qui se a carnali generatione non dividit. Qui autem semper cum Deo mente sunt solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis (Ephes. IV, 2), numquam ab aeterna lege dissentiunt, fidei oratione dicentes: Fiat voluntas tua sicut in coelo et in terra (Matth. VI, 10). Hi sunt pacifici, hi bene unanimes, sancteque concordantes, vocandi aeterno nomine filii Dei, cohaeredes autem Christi (Rom. VIII, 17): quia hoc merebitur dilectio Dei et dilectio proximi, ut nullas jam adversitates sentiat, nulla scandala pertimescat; sed finito omnium tentationum certamine, in tranquillissima Dei pace requiescat, per Dominum nostrum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XCVI,

**Sive tractatus contra haeresim Eutychis;
habitus Romae in basilica sanctae Anastasiae.**

SYNOPSIS.

I. Monet ut symbolo apostolorum inhaerentes caveant ab Alexandrinis negotiatoribus unicum in Christo naturam Romae defendentibus.---II. Eutychem olim in aliis haereticis esse damnatum. Discernendum esse in Christo quid ex deitate sit, quid ex humanitate.---III. Cum damnatis haereticis non esse communicandum. Romanae fidei laus.

CAP. I.

Sicut peritorum, dilectissimi, prudentiumque medicorum est, passiones infirmitatis humanae remediis praevenire, et quemadmodum saluti contraria declinentur ostendere, ita pastoralis officii est, ne Dominico gregi haeretica malignitas noceat, providere, et qualiter luporum et latronum improbitas sit cavenda demonstrare: quia numquam potuit haeretica impietas sic latere ut non a sanctis patribus nostris et semper deprehensa sit et jure damnata. Sollicitudinem itaque nostram, quam dilectioni vestrae impendimus, latere non potuit, quosdam Aegyptios, praecipue negotiatores ad Urbem venisse, eaque quae Alexandriae sceleste ab haereticis sunt admissa, defendere, asserentes solam deitatis in Christo fuisse naturam, nec carnis humanae, quam sumpsit ex beata Maria Virgine, habuisse penitus veritatem: quae impietas, et falsum hominem, et Deum dicit esse passibilem. Quod quo audeant animo quove consilio dubitare non possumus: quia enim ipsi a veritate Evangelii recesserunt et mendacia diaboli sunt secuti, alios quoque volunt socios suae perditionis efficere; et ideo paterna vos et fraterna sollicitudine commonemus ut inimicos catholicae fidei, hostes Ecclesiae, incarnationis Dominicae negatores, et instituto a sanctis apostolis Symbolo repugnantes, in nullum recipiatis consensionis affectum, dicente Apostolo: Haereticum hominem post unam et secundam correptionem devota, sciens quia qui hujusmodi est, subversus est, et delinquit proprio judicio condemnatus (Tit. III, 10, 11).

CAP. II.

Propria enim pertinacia perit, et sua a Christo discedit insania, qui eam impietatem per quam ante se multos scit periisse sectatur, et religiosum sibi atque catholicum putat id quod sanctorum Patrum judicio et in Photini perfidia, et in Manichaei dementia, et in Apollinaris insania, constat esse damnatum: ut adhuc quasi novae et necdum damnatae in perniciem animarum

suarum consentiant pravitati, qui incarnationis Dominicae denegant sacramentum. Quasi aliud tota evangelica lectione doceamur quam hoc uno divinae misericordiae sacramento humanum genus in iis qui credunt esse salvatum: quod unigenitus Dei Filius, aequalis per omnia Patri, nostrae assumptione substantiae, manens quod erat, dignatus est esse quod non erat, verus scilicet homo, verus Deus, qui absque cujusquam sorde peccati, integram sibi nostram perfectamque naturam veritate et carnis et animae univit, et intra uterum beatae Virginis matris Spiritus sancti virtute conceptus, nec editionem partus, nec primordia fastidivit infantiae: ut Verbum Dei Patris humanam sibi inesse substantiam, et deitatis potentia, et carnis infirmitate loqueretur, de corpore habens corporeas actiones, et spiritales de deitate virtutes. Humanum quippe est esurire, et sitire, et dormire; humanum est metuere, flere, tristari; humanum denique est crucifigi, mori, atque sepeliri: sed divinum est super mare ambulare, aquas in vina convertere, mortuos suscitare, mundum propria morte tremefacere, et cum vivificata super omnem coelorum altitudinem carne conscendere: ut qui hoc credunt dubitare non possint quid humanitati ascribere, quid debeant assignare deitati: quoniam in utroque unus est Christus, qui et Deitatis suae potentiam non amisit, et veritatem perfecti hominis nascendo suscepit.

CAP. III.

Hos ergo, dilectissimi, de quibus loquimur, tamquam venenum mortiferum fugite, exsecramini, declinate, et ab eorum colloquiis, si increpati a vobis corrigi noluerint, abstinete: quoniam, sicut scriptum est, Sermo eorum serpit ut cancer (II Tim. II, 17). Justo enim iudicio ab Ecclesiae unitate rejectis nulla est tribuenda communio, quam non nostris odiis, sed suis sceleribus perdiderunt. Vos ergo, dilecti Deo et apostolico testimonio comprobati, quibus beatus apostolus Paulus doctor gentium dicit:

Quoniam fides vestra annuntiatur in universo mundo, custodite in vobis quod tantum praedicatorem agnoscitis sensisse de vobis. Nemo vestrum efficiatur hujus laudis alienus, ut quos per tot saecula docente Spiritu sancto haeresis nulla violavit, ne Eutychianae quidem impietatis possint maculare contagia. Confidimus autem quod protectio Dei corda vestra fidemque custodiat; ut cui hactenus fideliter obedistis, in aeternum perseverante catholicae fidei observantia placeatis, per Christum Dominum nostrum. Amen.

FINIS